

ร่างหนังสือเรื่องกองไฟในหุบเขา

นักปฐวิดิ ไร่ของชาติ และตะกอนความทรงจำ
ในวงกตแห่งความขัดแย้ง

สารบัญ

ความนำว่าด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และเค้าโครงความเคลื่อนไหวในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน	1
ตามเส้นทางของดวงดาว	8
หลังแนวยิง	15
ถังโถมโหมกำลังไฟ	23
ชีวิตแลกชีวิต	30
เส้นทางหายหน้ากับบานประตูสู่การคลี่คลาย	36
สมรภูมิสุดท้าย	44
มิตรภาพ...ที่สุดแห่งการจำยอม	62
อนุสรณ์สถานแห่งความทรงจำ จากปัจจุบันสู่อดีต...แต่อนาคต	71
บทเรียนจากการเรียนรู้	79
คำตามผู้เขียน	84

คำตามผู้เขียน

เป็นทั้งโอกาส และความท้าทาย ผมตอบรับการค้านักเขียนรุ่นพี่ทันทีที่ยังไม่ทราบขอบเขตของงานแน่ชัด ปลายฤดูฝนปีกลายเขานำผมไปพบกับอาจารย์ผู้เป็นหัวเรือใหญ่ในการปลุกปั้นหนังสือเล่มนี้ ท่านชี้แจงถึงเนื้อหาและจุดประสงค์ด้วยสีหน้าท่าทางตื่นเต้น ท่านไม่เจ้าระเบียบอย่างที่คิดภาพ ไม่มีอาการประหม่า หรือท่าทีผิดหวังเมื่อพบว่าผมยังเป็นมือใหม่ ด้วยเหตุนี้กลับกลายเป็นตัวผมเองที่รู้สึกกดดัน และหนักอึ้งจากความกรุณา

แรงตึงเครียดก่อตัวควบคู่กับความหวาดหวั่งตั้งใจ เมื่อหนทางการสร้างสรรค์งานนั้นเต็มต้นด้วยปิติ ผมผู้ซึ่งยังเยาว์ แปลกถิ่น ทั้งแปลกหน้าได้รับมิตรและการต้อนรับอย่างดียิ่งจากบรรดานายทหารชั้นผู้ใหญ่ อดีตอาสาสมัครทหารพราน และผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย ความเป็นกันเอง เปิดเผย และจริงใจของทุกท่านได้ช่วยเกื้อหนุนให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น อีกทั้งตลอดระยะเวลาที่ได้ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับท่านทั้งหลายก็ทำให้ผมนั้นรู้สึกว่ามันช่างโชคดี ขอโน้มขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ และหวังใจเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะไม่ทำให้ความทุ่มเทของทุกท่านต้องสูญเปล่า

สุดท้ายนี้ หนังสือที่อยู่ในมือผู้อ่านขณะนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากไม่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และทีมงานผู้มีส่วนสำคัญในการผลักดันโครงการวิจัย “การสืบค้นและวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการเกิดและการคลี่คลายความขัดแย้งแนวลัทธิการเมือง เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์และวางแผนการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จังหวัดน่าน” ซึ่งอุตสาหกรรมในการลงมือบูรณะฟื้นฟูแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตลอดจนจัดทำหนังสือเพื่อบันทึกพร้อมถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์สงครามความขัดแย้งสองชั่วอุคตการณ์อันสำคัญของจังหวัดน่านและชาติไทย

ขอขอบคุณ

รศ.ดร.ศักดิ์ดา จงแก้ววัฒนา

ดร.สายบัว เข้มเพชร

พันโทสมชาย รอดบ้านเกาะ

นิคม ธรรมปัญญา

อารียา พนมไพร

สุพจน์ ดีอินคำ

บรรจง อุบแก้ว

จิรัฐธิ์ ประเสริฐทรัพย์

อินทิรา พินธุกนก

ความนำด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และเค้าโครงความเคลื่อนไหวในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน

ความตั้งใจของหนังสือเล่มนี้ คือ การพยายามรวบรวมเรื่องราวทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวในยุคแรกเริ่ม เพื่อปู ไปจนกระทั่งสลายตัว ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน ผ่านการประติดประต่อความทรงจำตกค้างของยุคสมัยจากผู้ที่ครั้งหนึ่งเคยติดอาวุธออกจรรยาวัฏทิวแถวเขาและผู้ตามล้างห้าห้า เพื่อสิ่งเดียวกัน นั่นคือ ‘ชาติ’ ในอุดมคติ แต่ก่อนที่เราจะไปสู่เรื่องราวในส่วนนั้น เราจะเข้าทำท้าวหากขอเริ่มต้นกันด้วย การย้อนสำรวจอย่างก้าวแรกก่อนความเคลื่อนไหวจะปรากฏและก่อนที่สถานการณ์ทั้งหมดจะดำเนินไปสู่คลี่คลายกลายเป็นเพียง ‘จุดมืด’ จุดหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์ชาติไทย

หลังการปฏิวัติเดือนกุมภาพันธ์ ในปี พ.ศ. 2460 ที่ส่งผลให้ซาร์นิโคลัส ที่ 2 จ้ายอมสละราชบัลลังก์ และถ่ายโอนอำนาจรัฐสู่รัฐบาลเฉพาะกาล ระหว่างนี้เองที่ วลาดีมีร์ เลนิน (Vladimir Lenin) แกนนำ ‘บอลเชวิค’ กลุ่มปฏิวัติลัทธิมาร์กซ์นอกประเทศรัสเซียซึ่งมีเป้าหมายในการล้มล้างการปกครองระบอบซาร์ ในรัสเซียและสถาปนาระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ผู้ตัดสินใจลี้ภัยไปเก็บตัวยังต่างแดนนานกว่า 20 ปี โดยตลอดระยะเวลาเขาได้ทำการชุ่มติดต่ออย่างลับๆ กับนักปฏิวัติในประเทศบ้านเกิดผู้นำขบวนการเดินหน้าเคลื่อนไหว ปลุกกระดมมวลชน และรวมกลุ่มกรรมกรตามเมืองต่างๆ จนเกิดเป็นกลุ่มสังคมนิยมที่เรียกขานกันว่า ‘สภาโซเวียต’ ก็สบโอกาสหวนกลับมายังดินแดนมาตุภูมิอีกหนโดยการสนับสนุนของรัฐบาลเยอรมัน ทันทีที่ถึงรัสเซีย เขาและสหายก็ไม่รอช้าเดินหน้าชูคำขวัญประจำพรรคฯ “อำนาจทั้งหมดเพื่อโซเวียตทั้งหลาย” และ “สันติภาพ ที่ดิน และขนมปัง” ขับเคลื่อนแผนการปฏิวัติจนกระทั่งการต่อสู้ประสบผลสำเร็จ ในเดือนตุลาคมปีเดียวกัน รัฐบาลเฉพาะกาลถูกโค่นล้มและแทนที่ด้วยรัฐบาลพรรคบอลเชวิค ซึ่งต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนมาใช้ชื่อ ‘พรรคคอมมิวนิสต์รัสเซีย’ ด้วยเหตุนี้ประเทศรัสเซียจึงเป็นประเทศแรกที่ปกครองโดยระบอบคอมมิวนิสต์

ผลของเหตุการณ์นี้ได้สร้างแรงสั่นสะเทือนไปทั่วโลก เนื่องจากเป็นข้อพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าการปฏิวัติโค่นล้มสังคมเก่าแล้วสร้างสังคมใหม่ตามอุดมการณ์ของลัทธิมาร์กซ์นั้นเป็นไปได้ ในระยะนี้เองที่แนวคิดดังกล่าวเริ่มแพร่เข้ามาฝังเมล็ดพันธุ์แห่งความเคลื่อนไหวลงในดินแดนเอเชีย ซึ่งแน่นอนว่ามันได้รับความสนใจอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะ ในหมู่ปัญญาชนที่ตระหนักถึงความไม่เท่าเทียมและการกดขี่ในสังคม

แม้แต่สังคมสยามก็เช่นกัน บรรดาปัญญาชนที่มีโอกาสเดินทางไปเล่าเรียนต่อในยุโรป อาทิ พ.ท. พระสารสาสน์พลขันธ์ (ลอง สุนทนนท์) หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) หรือหลวงเดชสทกรณ (ม.ล. เดชสนิทวงศ์) ก็เริ่มรับเอาแนวคิดเศรษฐกิจสังคมนิยม รวมถึงกลุ่มสมาคมกรรมกร นำโดย ถวัติ ฤทธิเดช ร.ต.ต วาสสุนทร จามร และสุน กิจจางง ปัญญาชนสำคัญที่ลงไปเคลื่อนไหวกับชนชั้นกรรมกร พร้อมขับเคลื่อนหนังสือพิมพ์กรรมกร เพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรมแก่ชนชั้นกรรมกร และสร้างความเข้าใจถึงคุณงามความดีของการปฏิวัติรัสเซีย¹ แต่ทั้งสองกลุ่มกลับไม่ได้มีบทบาทใน การจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ สยามมากเท่ากลุ่มของชนชาวจีนและชาวเวียดนามที่พำนักพักพิงอยู่ในสยามประเทศ

ผลจากการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีน ในปี พ.ศ. 2464 ซึ่งปรากฏว่าในปีถัดมาพรรคคอมมิวนิสต์จีนและ พรรคก๊กมินตั๋งของซุนยัตเซนได้จับมือกันร่วมต่อสู้กับขุนศึกภาคเหนือในประเทศจีน จึงทำให้มีการเผยแพร่แนวคิด ลัทธิสังคมนิยมในหมู่คนจีนในสยามควบคู่ไปกับลัทธิไตรราชฎของซุนยัตเซน แต่ทันทีที่ซุนยัตเซน ผู้นำพรรคก๊กมินตั๋ง ถึงแก่กรรมรอยร้าวที่ปกปิดมานานก็ได้เผยออกมาให้เห็น พรรคก๊กมินตั๋งแบ่งขั้วเป็นปีกซ้ายและปีกขวา กระทั่งใน เดือนเมษายน พ.ศ. 2470 เจียงไคเช็ค ผู้นำพรรคก๊กมินตั๋งปีกขวาของจีนได้ทำการยึดอำนาจภายในพรรคแล้วใช้ข้ออ้าง ‘ชำระสะสางพรรคก๊กมินตั๋ง’ กวาดล้างและสังหารหมู่ชาวพรรคคอมมิวนิสต์อย่างโหดเหี้ยม จึงทำให้การเป็นแนวร่วมระหว่างทั้ง 2 พรรคขาดสะบั้นลง

การปราบปรามข้างต้นทำให้มีชาวคอมมิวนิสต์อพยพลี้ภัยมาอาศัยอยู่ในดินแดนสยามพร้อมกับการเผยแพร่อุดมการณ์ลัทธิมาร์กซ์ในหมู่ชาวจีนประเทศสยามที่ก่อตัวเพิ่มมากขึ้น ความวิตกกังวลกับสถานการณ์ดังกล่าวจึงนำมาซึ่ง พ.ร.บ. แก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา พ.ศ. 2470 เพื่อเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 104 อันนับเป็นกฎหมายฉบับแรกที่มีการตราบทลงโทษต่อการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ แต่กลไกดังกล่าวก็ไม่อาจหยุดยั้งระลอกคลื่นแห่งยุคสมัย เพราะถัดมาอีกเพียงปีเดียว ‘พรรคคอมมิวนิสต์จีนสาขาสยาม’ หรือ ‘คณะใหญ่คอมมิวนิสต์จีนสาขา ประเทศสยาม’ ตามภาษาราชการ ก็ได้ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ

ในห้วงระหว่างรอยต่อหลังการสูญเสียผู้นำพรรคก๊กมินตั๋งและเหตุการณ์หักหลังฝ่ายคอมมิวนิสต์จีนนั้น ยังมีอีกหนึ่งความเคลื่อนไหวซึ่งน่าสนใจไม่น้อยและเป็นไม่ได้เด็ดขาดหากเราเลี้ยวที่จะกล่าวถึง

กล่าวคือ ช่วงปี พ.ศ. 2468 นั้นได้มีการจัดตั้งสมาคมทานเนี่ยน หรือ สันนิบาตเยาวยชนปฏิวัติเวียดนาม สาขาสยามขึ้น โดยการนำของเหงียนอายก๊วก (โฮจิมินห์) เพื่อเผยแพร่ความคิดลัทธิมาร์กซ์ให้แก่ชาวเวียดนามในสยาม เตรียมความพร้อมในการเดินทางปลดปล่อยเวียดนามให้เป็นเอกราชจากจักรวรรดินิยมฝรั่งเศส โดยมีศูนย์กลางการดำเนินงานฝึกอบรมเยาวยชนอยู่ในชุมชนเวียดนาม จังหวัดอุดรธานี ซึ่งต่อมาในภายหลังได้กลายเป็นฐานปฏิบัติการสำคัญแทนฐานเดิมที่ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของจีน ซึ่งถูกคุกคามอย่างหนักจากกองกำลังของเจียงไคเช็ค

ต่อมาประมาณเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2471 หลังเสร็จสิ้นภารกิจประชุมสมัชชาคอมมิวนิสต์สากลครั้งที่ 6 ณ กรุงมอสโก ประเทศรัสเซีย เหงียนอายก๊วกก็ลอบเดินทางเข้ามาในสยามเพื่อทำการหารือกับคณะใหญ่คอมมิวนิสต์จีน สาขาสยาม ในประเด็นเกี่ยวกับมติของคอมมิวนิสต์สากลที่มอบหมายภารกิจให้ชาวคอมมิวนิสต์ทุกแห่งทางดำเนินการปฏิวัติชนชั้นกรรมาชีพในประเทศที่ตนพำนักอยู่ด้วย ดังนั้นเมื่อทั้งฝ่ายจีนและเวียดนามเห็นพ้องต้องกันจึงได้จัดการประชุมขึ้น และผลลัพธ์ก็คือการนำมาซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์พรรคแรกที่มุ่งปฏิวัติประเทศสยาม ‘สมาคมคอมมิวนิสต์สยาม’

แม้จะมีการกระจายสาขาออกสู่ต่างจังหวัดอย่างแพร่หลาย แต่ผลการเคลื่อนไหวในระยะแรกเริ่มของสมาคมฯ นั้น ยังคงมีข้อจำกัด ทั้งตัวสมาชิกสมาคมฯ ที่ส่วนใหญ่ คือ ชาวจีนและเวียดนาม รวมถึงการดำเนินนโยบายชาตินิยมจัด มีการจับกุม และกวาดล้าง สมาชิกสมาคมฯ จำนวนมาก ในสมัยของจอมพล ป.พิบูลสงคราม อันเป็นเหตุให้สมาคมฯ ขาดเอกภาพและอ่อนแอลงเรื่อยๆ จนสากลที่ 3 หรือ องค์การคอมมิวนิสต์สากลตัดสินใจส่งผู้ประสานงานเข้ามาเป็นคณะกรรมการพิเศษเพื่อช่วยประคับประคองและแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าว

ในช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อนี้เองก็ได้เกิดสงครามมหาเอเชียบูรพาขึ้น ภายหลังกองกำลังญี่ปุ่นบุกโจมตีฐานทัพเรือเพิร์ลฮาร์เบอร์ ยกพลขึ้นบกตามฝั่งทะเลอ่าวไทย และแม้ว่าทางการไทยจะพยายามยื้อยืดต่อสู้อย่างสุดกำลังแค่ไหน แต่ท้ายที่สุดแล้วก็ต้องยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นเคลื่อนผ่านดินแดน พร้อมทำสัญญาทางทหารประกาศสงครามต่ออังกฤษและอเมริกาพร้อมกับญี่ปุ่นเมื่อเห็นว่าเป็นวิถีทางรอดทางเดียวของประเทศชาติ ซึ่งปีเดียวกันนั้นเองที่คณะกรรมการพิเศษเรียกประชุมสมัชชาผู้แทนทั่วประเทศ ครั้งที่ 1 และมีมติให้จัดตั้ง ‘พรรคคอมมิวนิสต์ไทย’ ขึ้น ในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2485 ก่อนจะเปลี่ยนแปลงชื่อเป็น ‘พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.)’ ในการสมัชชาครั้งที่ 2 ในอีก 10 ปี ต่อมา

เสียงให้ร้องกึกก้องกังวาน เมื่อประธานเหมาเจ๋อตุงได้ประกาศสถาปนารัฐประชาชนจีนต่อหน้า มวลชนบนหอประตูเทียนอันเหมิน ในวันที่ 1 ตุลาคม 2492 เหตุการณ์นี้เหมือนดังราดน้ำมันบนกองฟางฟอน ที่ใกล้มอดดับ เชื้อเพลิงแห่งการปฏิวัติใหม่แรงขึ้นในปลายปีนั้น ควบคู่ไปกับแรงกดดันจากการจับกุมและปราบปรามอย่างสาหัส จึงทำให้คณะกรรมการกลางพรรคฯ ตระหนักถึงความจำเป็นในการต่อสู้ด้วยอาวุธ ขยายการเคลื่อนไหวออกสู่ชนบท และจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธตอบโต้อำนาจรัฐ จนมีการประกาศใช้ พ.ร.บ. การกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่เริ่ม สุมเสียง

ยุทธศาสตร์ 'ป่าล้อมเมือง' ตามแนวคิดเหมาเจ๋อตุงถูกตอกหมุดนำพรรคฯ และเมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สร้างความเคืองแค้นด้วยการกวาดล้าง รวมทั้งประหารชีวิตแกนนำคนสำคัญ อย่าง ครอง จันดา วงศ์ รวม วงศ์พันธ์ และ ทองพันธ์ สุทธิมาศ จึงทำให้สมาชิกพรรคฯ พร้อมมวลชนปฏิวัติในป่าเขาเร่งเข้าดำเนินงานสถาปนาฐานที่มั่น ขยายเขตงาน บ่มเพาะผู้ปฏิบัติงานด้านต่างๆ ตลอดจนปลุกกระดมชาวไร่ ชาวนาในเขตชนบทให้เตรียมพร้อมต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธภายในทันที จนเมื่อสถานการณ์สุกงอม เสียงปืนนัดแรกก็ระเบิดขึ้นในวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2508 จากการเปิดฉากสงครามกองโจรซุ่มโจมตีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ ออกกวาดขันติดตามความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้มีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ณ บ้านนาบัว ตำบลโคก หินแสด อำเภอรณณรงค์ จังหวัดนครพนม อันเป็นที่รู้จักกันในชื่อ 'วันเสียงปืนแตก' พร้อมกันนั้นในปีเดียวกันก็ได้มีการประกาศจัดตั้ง 'พลพรรคประชาชนต่อต้านอเมริกาแห่งประเทศไทย' ซึ่งถูกพัฒนามาเป็น 'กองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทย (ท.ป.ท.)' ภายหลัง

เสียงปืนนัดแรกที่เกิดขึ้นเสมือนสัญญาณการเริ่มต้นดำเนินการต่อสู้ด้วยอาวุธในทุกเขตงาน ฐานที่มั่นผุดขึ้น และแตกกระจายออกมากแห่ง โดยเฉพาะงานมวลชนจัดตั้งที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว หลังจากเกิดเหตุการณ์การปะทะระหว่างนิสิตนักศึกษาและประชาชนที่มาชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องให้ปล่อยตัว 13 กบฏผู้เรียกร้องรัฐธรรมนูญ กับเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ ภายใต้การนำของจอมพลถนอม กิตติขจร เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งนับเป็นช่วงที่กระแสประชาธิปไตยแบ่งบานถึงขีดสุดในประวัติศาสตร์ชาติไทย ก่อนเปลวไฟแห่งการปฏิวัติจะไหม้แรงลุกไหม้ เมื่อเกิดเหตุปิดล้อมและบุกเข้าสลายกลุ่มนิสิต นักศึกษาที่มาประท้วงขับไล่จอมพลถนอม กิตติขจร ในวันที่ 6 ตุลาคม 2519 โดยมูลเหตุที่สำคัญยิ่งอีกหนึ่ง ประการอันนำมาซึ่งความสูญเสียในครั้งนี้ คือ การเข้ามาของกองกำลังตำรวจและประชาชนสังกัดกลุ่มพลังฝ่ายขวา อาทิ กลุ่มนวพล หรือ กลุ่มกระติ่งแดง เพื่อปราบปรามผู้กระทำการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ จากกรณีการแสดงละครสะท้อนเหตุการณ์ฆ่าแขวนคอกรรมกรที่ร่วมขับไล่จอมพลถนอม โดยในเช้าวันก่อนเกิด

เหตุลัทธิประเพณีหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์และดาวสยามได้ตีพิมพ์ภาพละครแขวนคอพร้อมระบุว่าเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ เนื่องจากบุคคลผู้ถูกแขวนคอในภาพมีใบหน้าคล้ายคลึงของครีษทายาท²

แล้วจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยก็มาถึง เมื่อความสูญเสีย ความหวาดกลัว แรงกดดัน และการไม่สยบยอม ผลักให้บรรดานักศึกษา ปัญญาชน รวมถึงประชาชนจำนวนมากที่รอดชีวิตจากเหตุการณ์ดังกล่าวหลังไหลสู่เขตป่าเขาเพื่อเข้าร่วมสนับสนุนการเคลื่อนไหวต่อสู้ด้วยอาวุธและเสริมงานด้านต่างๆ อาทิ ด้านศิลปวัฒนธรรม งานแนวร่วม งานโฆษณา การแพทย์ หรือ งานสถานีวิทยุกระจายเสียงประชาชนแห่งประเทศไทย (สปท.) ของ พคท. ให้เติบโตขึ้นอย่างไม่เคยมีปรากฏมาก่อน โดยทั้งหมดได้กระจายลงสู่เขตงานตามภูมิภาคต่างๆ ได้แก่ เขตงานภาคใต้ เขตงานซึ่งว่ากันว่านิสิตนักศึกษาเล็ดลอดมาลงหลักปักฐานที่นี่กันเป็นจำนวนมาก เขตงานภาคอีสาน ภูมิภาคที่ถือว่ามิใช่เขตงานของ พคท. กระจุยตัวอยู่เยาะที่สุด และท้ายสุด คือ เขตงานภาคเหนือ อาณาบริเวณที่มีความสำคัญลำดับต้นๆ โดยเฉพาะ ‘เขตน่าน’ สถานที่ตั้งสำนัก 61 ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยในสถานการณ์สู้รบที่ปฏิวัติ และสำนัก 708 ศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

หากเราตรงดิ่งจากจุดเหนือสุดของ อำเภอเฉลิมพระเกียรติซึ่งติดต่อกับชายแดนลาวแล้วมุ่งหน้าลงใต้สุดมาจรดบริเวณบ้านม้งน้ำพาง อำเภอแม่จริม เราจะพบว่าระยะทางรวมคร่าวๆ นั้นอยู่ที่ 120 กิโลเมตร แต่ตัวเลขจำนวนดังกล่าวไม่อาจนำมาใช้สรุปเขตความยาวของฐานที่มั่นจังหวัดน่านได้ทั้งหมด เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่คดเคี้ยวยอมทำให้มันกินระยะทางมากกว่า ซึ่งจุดนี้เองคือปัจจัยหนึ่งที่ทำให้จังหวัดน่านถูกรับเลือกให้เป็นสถานที่ปฏิบัติงานของเหล่าสหาย³ นอกจากนี้ยังมีในเรื่องของเส้นทางทุรกันดารท่ามกลางเทือกเขาสลับซับซ้อนและสูงชันอันเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งยังเป็นพื้นที่ที่มีชนกลุ่มน้อยหลากหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ ซึ่งแต่ละชนเผ่าล้วนมีความน้อยเนื้อต่ำใจและถูกทอนคุณค่า ตัวตน สิทธิ เสรีภาพ จากอำนาจรัฐไม่มากนักน้อย โดยเฉพาะชนเผ่าลัวะที่มักถูกเจ้าหน้าที่ของทางการกลั่นแกล้งและชุดรีดเอารัดเอาเปรียบอยู่เสมอ จนทำครั้งหนึ่งเคยเกิดขบวนการเจ้าตันบุญ หรือ กบฏผีบุญแห่งบ้านห้วยชนิน ที่คนลัวะลุกขึ้นมาต่อสู้อย่างมีนัยสำคัญก่อนถูกเจ้าหน้าที่ปราบปรามและแพ้วพายไป ซึ่งนัยสำคัญที่เวลานั้น คือ คำทำนายจากร่างทรงเจ้าตันบุญที่ว่า “จะมีคนมาช่วยจากแดนไกลและมีอาวุธให้หยิบให้ใช้อยู่ตามป่าเขามากมาย”⁴ เมื่อคำทำนายผ่านไปราว 5 ปี ผู้ปฏิบัติงาน พคท. ชุดแรกจึงเดินทางมาถึงหมู่บ้านห้วยชนิน พวกเขาได้รับการต้อนรับ อย่างดีและได้รับความไว้วางใจจากชาวลัวะ กอปรกับแรงกดดันจากเจ้าหน้าที่ที่กดขี่เข้มแข็งจนถึงขั้นมีท่าทีว่าจะล้างบางหมู่บ้านห้วยชนิน รวมถึง

หมู่บ้านในละแวกใกล้เคียง จึงทำให้ชาวลัวะตัดสินใจสละบ้านเรือนแล้วหนีเอาชีวิตรอดเข้าป่า ก่อนกลายมาเป็นกำลังสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย กระจายตัวไปปฏิบัติงานทั้งแนวหลังและแนวหน้าทั่วทุกเขตงานของฐานที่มั่นน่านเหนือ⁵ และฐานที่มั่นน่านใต้⁶

ไม่เป็นที่แน่ชัดว่าคําลงความเคลื่อนไหวในเขตพื้นที่จังหวัดน่านนั้นก่อตัวขึ้นเมื่อใด แต่เอกสารทางฝั่งเจ้าหน้าที่ได้ระบุไว้ว่าในปี พ.ศ. 2505 เริ่มมีการพิสูจน์ทราบการเคลื่อนไหวของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (ผกค.) ณ ชายแดน อำเภอปัว และอำเภอทุ่งช้าง ทำให้ในปีต่อมาได้มีการแปรสภาพ ม.พัน 7 ในพื้นที่ให้กลายเป็น ศูนย์ปฏิบัติการพิเศษ 32 เพื่อทำหน้าที่หาข่าวกรองของ ผกค. ทั้งในและนอกประเทศอย่างเป็นทางการ จนกระทั่งในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2510 การปะทะระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยกับทางฝั่งเจ้าหน้าที่ก็เริ่มต้นขึ้น ณ บ้านน้ำป่าน อำเภอทุ่งช้าง ซึ่งนับว่าเป็นเหตุการณ์เสียปืนแตกครั้งแรกในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน และเขตงานภาคเหนือ จากนั้นการต่อสู้ทำหันทันจึงบรรเลงบทเพลงแห่งความสูญเสียมาอย่างต่อเนื่อง จนเรื่องราวดำเนินมาถึงปี พ.ศ. 2523 เมื่อทางการปรับเปลี่ยนแผนการรุกรบแบบตาต่อตามาอาศัย ‘การเมืองนำการทหาร’ ออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66/23 โดยมีตัวบทที่สำคัญอย่าง การนิรโทษกรรมแก่ผู้ที่มีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ให้สามารถมอบตัวได้โดยไม่มีข้อผูกมัด เป็นเหตุให้ทางพรรคฯ ค่อยอ่อนกำลังลง และไม่สามารถปกป้องฐานที่มั่นไว้ได้ ประกอบกับต้นทุนความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ทั้งภายนอกและภายในพรรคฯ รวมถึงการที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนลดทอนความช่วยเหลือ จึงส่งผลให้การเคลื่อนไหวของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในเขตพื้นที่จังหวัดน่านสลายตัวลงราวปี พ.ศ. 2526

ทั้งหมดนี้ คือเรื่องราวความเคลื่อนไหวของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยและบางส่วนของความเคลื่อนไหวในเขตพื้นที่จังหวัดน่านอย่างสังเขปเท่านั้น ซึ่งแน่นอนว่าระยะเวลาสามทศวรรษที่ล่วงเลยผ่านก็ไม่อาจลบล้างความทรงจำอันแสนสาหัสของผู้ที่อยู่ร่วมในเหตุแห่งความสูญเสียครั้งนี้ไปได้ เช่นเดียวกับที่พวกเขาไม่มีอำนาจเปลี่ยนผันอดีต แต่ยังพอมีสติธิในการสร้างปัจจุบันและฝันถึงอนาคตวันข้างหน้า ด้วยเหตุนี้เองพวกเขาจึงตัดสินใจร่วมกันถ่ายทอดบทเรียนราคาแพงฝากไว้สำหรับคนรุ่นหลัง บทเรียนที่ยากจะลบลืม บทเรียนที่ยากจะจดจำ บทเรียนของมนุษย์ต่างจุดยืนสองชั่วผู้ที่ครั้งหนึ่งเคยก่อพิษสุมไฟในหุบเขาเพื่อบรรเทาความหนาวเหน็บ ชับไล่ความมืดมนอนธการและหุงหาอาหารประทังชีวิตสำหรับเลี้ยงดวงในเช้าอีกวัน ท่ามกลางวงกตแห่งความขัดแย้งอันลึกถึงซับซ้อนที่พวกเขายินยอมพร้อมใจแขวนชีวิตห้อยติดไว้กับปลายกระบองปืน

เชิงอรรถ

1. ดู สุธาสัย ยิ้มประเสริฐ, “ประวัติการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์สยาม”, วารสารศิลปวัฒนธรรม ปีที่ 28 ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2550
2. ดู นิตยสารสารคดี “รวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย” พิมพ์ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2546
3. “สหาย” คือคำนำหน้าชื่อจัดตั้งของมวลชน แนวร่วม และสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ มีที่มาจากภาษาฝรั่งเศส “Camarade” ซึ่งแปลได้ว่า พวกพ้อง หรือ ผู้ร่วมงาน ถูกนำมาใช้ครั้งแรกในการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงการปกครองของฝรั่งเศสจากพระเจ้าหลุยส์ที่ 16
4. ดู ตำนานดาวพราวไฟรที่...ภูแว ภูพยัคฆ์ เล่ม 2 พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2552
5. ประกอบด้วย เขต 1 ผาแดง (เรียกตามแบบเจ้าหน้าที่) หรือ ภูแว (เรียกตามแบบพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย), เขต 2 ขุนน้ำบัว, เขต 4 ขุนน้ำช้าง (เรียกตามแบบเจ้าหน้าที่) หรือ ภูพยัคฆ์ (เรียกตามแบบพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย)
6. เขต 3 ภูสะคาน (เรียกตามแบบเจ้าหน้าที่) หรือ ภูแหลมทอง (เรียกตามแบบพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย), เขต สบมาง (เรียกตามแบบเจ้าหน้าที่) หรือ น้ำว่า-บ่อเกลือ (เรียกตามแบบพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย), เขต 6 ขุนน้ำพาง (เรียกตามแบบเจ้าหน้าที่) หรือ ภูส่ายหก (เรียกตามแบบพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย)

ตามเส้นทางของดวงดาว

ถึงแม้เตรียมตัวมาพักใหญ่ แต่เขายังขังใจอยู่นานกว่าจะตัดสินใจหอบสัมภาระออกจากบ้านมาเจียบ ๆ โดยปราศจากการรำลา ละทิ้งความหวังสืบต่อกิจการอันมั่นคงของครอบครัว สู่วิถีทางซึ่งไม่อาจคะเนความแน่นอนใดๆ เขาารู้เพียงว่าอย่างไรเสียสักวันหนึ่งมันก็ต้องเกิดขึ้นจนได้ หากอยากบริหารจัดการชีวิตชีวิตทางชนชั้น อยากเห็นประชาธิปไตยของประชาชน และสังคมนิยมอันเด็ดเดี่ยวเที่ยงธรรมปราศจากพวกผู้นำเผด็จการฟาสซิสต์ ใครเล่าหากไม่ใช่ประชาชนที่ต้องลุกขึ้นสู้และร่วมสร้าง ณ ที่นี้ เขาคิดว่าทุกคนต่างก็คิดเช่นเดียวกัน

สายลมเจือปนฝุ่นดินกลิ่นประหลาดคลเคลุ้งบรรยากาศโดยรอบ เบื้องบนดาระดาษไปด้วยหมู่ดาวระยิบระยับไม่คั่นตา วิสุทธิเดาว่าขณะนี้เขาและเพื่อนร่วมอุดมการณ์ผู้โง่เง่าผืนหลังคงออกห่างจากกรุงเทพฯ เต็มที่ และในไม่ช้าก็คงใกล้ถึงที่หมาย

กระเป๋หุ้มหลังคาเก่ากรังดับเครื่องส่งทุกคนลงบริเวณแนวป่าเขา จังหวัดอุดรธานี จุติรับ-ส่งนักศึกษาและประชาชนจากทั่วทุกสารทิศที่เดินทางมาเพื่อสมทบและร่วมขบวนการเคลื่อนไหวกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย วิสุทธิสะพายเป้ขึ้นหลัง กระโดดลงท้ายรถ และออกเดินตามทหารป่ามุ่งหน้าสู่ฐานที่มั่นในเขตงานอีสานเหนือ

“หลังจากได้ศึกษาเอกสารหนังสือของฝ่ายก้าวหน้าตั้งแต่ตอนเรียนอยู่ชั้น ม.5 – ม.6 เราก็เริ่มมีความคิด ความอ่านในเรื่องการเมืองการปกครอง พอพ้นเกณฑ์ทหารตอนอายุประมาณ 22 ปี เราจึงตัดสินใจเข้าป่า เข้าไปก่อนเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาฯ หลาย 10 กว่าปีได้ ในสมัยนั้นเครือข่ายพรรคฯ เยอะแยะอย่างกับใยแมงมุม จากกรุงเทพฯ เราเดินทางเข้าป่าผ่านเส้นทางอุดรธานี แล้วก็ถูกส่งต่อเป็นทอดๆ ข้ามพรมแดนไปยังประเทศเวียดนามเพื่อศึกษาต่อที่โรงเรียนการเมืองการทหาร” วิสุทธิ แซ่เจียง – โค่น หรือ สหายโค่น บอกเล่าความหลังครั้งเริ่มต้นเดินทางสู่ได้ร่วมธงค้อนเคียว¹ เมื่อราว 49 ปีก่อน

ชีวิตในโรงเรียนการเมืองการทหารของสหายโค่นมีรูปแบบคล้ายคลึงกับสมัยที่เขาอยู่โรงเรียนประจำ คือ มีตารางเวลากำหนดให้ตื่นนอน ออกกำลังกาย เรียนหนังสือ พักเที่ยง จากนั้นก็เรียนต่อภาคบ่าย คล้อยเย็นเข้าชมรมตามความสนใจ และร่วม ‘กิจกรรมเชื่อมวัฒนธรรม’² เฉพาะในคืนค่ำวันอาทิตย์ โดยมีเพื่อนนักเรียนปะปนกันไปทั้งนิสิตนักศึกษา ชาวนา ชาวไร่ ทั้งที่เป็นคนไทย คนไทยเชื้อสายจีน หรือคนชนเผ่า และมีพวกรุ่นพี่ที่มาก่อนเคยเป็นเสมือนอาจารย์คอยให้วิชาความรู้ในลักษณะพี่สอนน้อง สลับ

การบรรยายจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในนานครั้ง ส่วนด้านเนื้อหาสาระของการเรียนการสอนนั้นจะมุ่งเน้นสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การต่อสู้และทฤษฎีสังคมนิยมตามแบบอย่างของมาร์กซ์, เองเกิลส์, สตาลิน, เลนิน และเหมา เจ๋อตุง หรือทฤษฎีว่าด้วยทุน เศรษฐกิจ วิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ ก่อนจบมา ประยุกต์บทเรียนให้เข้ากับยุคสมัย “เราจะไม่ถือสาคนคนหนึ่ง คนใดตายตัว แต่จะศึกษาวิธีแล้วเอามาปรับใช้ ไม่ว่า เวียดนาม จีน หรือ ลาว เหมือนกับการตัดรอนทำให้เข้ากับดิน ไม่ใช่ไปเอารองเท้าเขามาแล้ว แกะไขที่ตีนเรา ทำนองนี้” สหายโค่น เสริม

ภาพจาก : marxistleninist.wordpress.com

คาร์ลมาร์กซ์ เจ้าของแนวคิดลัทธิมาร์กซ์ หนึ่งในแนวคิดสังคมนิยมที่ทรงอิทธิพลอย่างมากต่อลัทธิคอมมิวนิสต์, ฟรีดริช เองเกิลส์ นักคิด นักเขียน และเพื่อนผู้ร่วมงานคนสำคัญของ คาร์ล มาร์กซ์, วลาดีมีร์ อิลยิช เลนิน หัวหน้าพรรคบอลเชวิก ผู้นำการปฏิวัติล้มล้างระบบกษัตริย์ของรัสเซีย และสถาปนารัสเซียให้เป็นประเทศสังคมนิยมประเทศแรกของโลก, โจเซฟ สตาลิน ผู้สืบทอดตำแหน่งผู้นำต่อจาก เลนิน และเหมา เจ๋อตุง ผู้ก่อตั้ง พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

ชีวิตนักเรียนต่างแดนสิ้นสุดลงเมื่อครบ 1 ปี ขณะสงครามเวียดนามกำลังดำเนินอย่างบ้าระห่ำและเมฆฝนแห่งหายนะกำลังตั้งเค้าบนน่านฟ้าเวียดนามใต้ พคท.ที่ได้เริ่มลงมือส่งผู้ปฏิบัติงานขึ้นสู่ จังหวัดน่าน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2506 เพื่อสร้างฐานมวลชนและปลูกฝังจิตสำนึกการต่อสู้ทางชนชั้นให้แก่พี่น้องชนชาวขมุ ม้ง และลัวะ ตามเขตภูดอยก็ได้แพร่ขยายอิทธิพลจนสามารถจัดตั้งเขตงานได้ถึง 9 แห่ง จบจนวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2510 จึงได้เปิดฉากต่อสู้กับกองกำลังฝ่ายรัฐบาลขึ้น ณ บ้านน้ำปาน ตำบลนาไร่หลวง อำเภอทุ่งช้าง ซึ่งนับว่าเป็นเหตุการณ์เสียปืนแตกครั้งแรกในเขตงานภาคเหนือ (และในต้นปีต่อมาก็สามารถปลดปล่อยภูเวาให้เป็นเขตแรกของประเทศที่อำนาจรัฐส่วนกลางเข้าไม่ถึง) ปีเดียวกันสหายโค่นहनคินแผ่นดินเกิดอีกครั้ง พร้อมหน้าที่หลักในการปฏิบัติงานด้านมวลชน เผยแพร่ข้อมูลและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยแก่ชาวบ้าน บริเวณแนวชายขอบ อำเภอปัว จังหวัดน่าน เพื่อชักชวนมาเข้าร่วมพรรคฯ โดยแผนการเริ่มจากลงมือสำรวจและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน ปริมาณหลังคาเรือน รู้จักผู้นำหรือบุคคลสำคัญในชุมชน รวมถึงทำความเข้าใจวิถีชีวิต วัฒนธรรม และกิจวัตรประจำวันของชาวบ้าน จากนั้นจึงค่อยขยับไปสู่การสานความสัมพันธ์

“อันดับแรกต้องทำให้ชาวบ้านยอมรับเราก่อนด้วยวิธีการเข้าไปคลุกคลีตีโมงกับเขา โดยพอเมื่อได้เวลาพลค่ำ บรรยาการสลัวๆ หน่วยเราจะพากันเข้าไปในหมู่บ้าน ส่งคนที่ทำหน้าที่สื่อสารขึ้นบ้าน ส่วนคนที่เหลือก็คอยเฝ้ายามสังเกตการณ์

เมื่อเข้าไปถึงอันดับแรกก็ต้องแนะนำตัว ซึ่งเราต้องดูสภาพด้วยว่าควรเปิดเผยรายละเอียดตัวตนไหน อาจต้องอาศัยเวลาพูดคุยทำความเข้าใจกันสักพัก แต่สำคัญคือท้ายสุดยังไงเราก็ต้องบอก เพราะว่าชาวบ้านเขาจะไม่เข้าใจว่าเราเป็นใคร มาจากไหน มาทำอะไร แล้วหลังจากนั้นมาก็ค่อยสร้างความสนิทสนมเพิ่มเพื่อทำให้เขาเกิดความเชื่อถือ เช่น พอฤดูทำนาเขาใส่ข้าวเราก็ไปช่วยใส่ เขาตายหญ้าเราก็ช่วยดาย ดายไปคุยไป หรืออย่างเวลาเจอลูกหลานเขาก็สอนหนังสือ สอนร้องเพลง อาศัยสิ่งเหล่านี้ กระชับความสัมพันธ์ รวมทั้งเรายังมีหน่วยหมอ หากพอตีบั้งเณย์บ้านไหนป่วย เราก็รับควาโอกาสเข้าไปปฐมพยาบาลทันที มีใครป่วยก็เอายาให้กิน ซึ่งหมู่บ้านของเขาค่อนข้างห่างไกลความเจริญพอโดนยาแผนปัจจุบันเข้าอย่างนี้มันก็หายไว ที่นี้ความศรัทธาเชื่อถือก็เริ่มเกิด แต่เดิมเขาไม่มีโอกาสเข้าถึงการศึกษา เราก็มาสอนให้ถึงบันไดบ้าน ยังสอนเขาให้อ่านออกเขียนได้นี้ ใจว่ เขาจะดีใจมากแล้วก็รู้สึกว่ารามาช่วยของแท้ ช่วยให้เรามีความรู้”

แม้ว่าเรื่องการต่อต้านจากชาวบ้านจะพอมีบ้างในช่วงระยะแรก เนื่องจากการ ‘ปลุกผีคอมมิวนิสต์’ ของเจ้าหน้าที่หน่วยปฏิบัติการจิตวิทยา (ปจว.)³ เช่นการให้ข้อมูลว่า ‘พวกคอมมิวนิสต์เอาเมียเป็นส่วนรวม’ หรือ ‘พวกคอมมิวนิสต์มีเชื้อ มีหาง กินคนได้’ นั้น ได้ทำให้ชาวบ้านเกรงกลัว ทว่าชนชาวลัวะก็ไม่ได้ไว้วางใจเจ้าหน้าที่เช่นกัน เพราะนอกจากสถานะ ชนกลุ่มน้อยที่ถูกละเลยทอดทิ้ง ไร้สิทธิ ไร้เสียง ไร้รัฐสวัสดิการแล้ว พวกเขายังถูกกดขี่ขูดรีดอย่างไร้ความเป็นธรรม ทั้งจากการเก็บภาษีต่อไม้ จ่ายค่าตอไม้ เมื่อถางที่ทำไร่, ภาษีข้าว บังคับส่งข้าวให้กำนันครอบครัวละ 1 กรวย, ภาษีเตาไฟ ก่อไฟ หุงหาอาหารต้องเสียค่าใช้จ่าย หรือ ภาษีเต้านม ภาษีพิสดาร⁴ เรียกเก็บแม่ที่ป้อนนมเลี้ยงลูกตนเอง รวมถึงถูกคุกคามจากเจ้าหน้าที่ปกครองวินัยบางหน่วย ซึ่งฆ่าแกงสัตว์เลี้ยงของชาวบ้าน สาเหตุเหล่านี้ได้กลายเป็นจุดอ่อนของรัฐ ที่ย้อนมาสนับสนุนหลักการของพรรคฯ ทำให้ชาวลัวะกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยคล้ายมีจุดร่วมกัน และสามารถปรับเข้าใจกันได้โดยไม่ยากเย็น

การเผยแพร่แนวคิด ปลุกฝังอุดมการณ์ เพื่อให้ชาวบ้าน เข้าใจถึงแนวทางของพรรคคอมมิวนิสต์

ชาวม้งและชาวลัวะ ชนกลุ่มน้อยซึ่งเป็นกำลังสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในเขตพื้นที่

การปฏิบัติการครั้งแรกในนาม “สหายโค่น” เสร็จสิ้นลง เมื่อหน่วยงานของเขาสามารถซื้อใจชาวบ้านในหมู่บ้านต่างๆ บริเวณแนวชายขอบ อำเภอปัว จังหวัดน่าน ได้จนเป็นผลสำเร็จ ยังผลให้พรรคฯ มีแนวร่วมและกองกำลังเพิ่มขึ้น อีกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกองกำลังชาวลัวะ ที่ในตอนหลังได้กลายมาเป็นพลังสำคัญของพรรคฯ กระจายตัวออกปฏิบัติหน้าที่ทั้งรุกรบแนวหน้าและให้การสนับสนุนอยู่แนวหลังทั่วทุกเขตงานของฐานที่มั่นจังหวัดน่าน

เช้าตรู่ ณ ฐานที่มั่น ขณะสหายโค่นทยอยเก็บเสบียงยัดเป้สะพายหลังเตรียมตัวเคลื่อนหน่วยเพื่อโยกย้ายไปปฏิบัติงานในแถบพื้นที่ใหม่ตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกหน่วยสื่อสารได้เข้ามาแจ้งให้เขาทราบว่าแนวร่วมในเมืองได้ประสานกับทางครอบครัวและบอกพวกเขาเรียบร้อยแล้ว ลูกชายของท่านปลอดภัยดี ด้านพ่อแม่ดูมีที่ท่าคลายกังวลใจขึ้นบ้างและฝากความคิดถึง เป็นห่วงมาถึงเขา สหายโค่นส่งด

เจียบอยู่คู่หนึ่ง ก่อนเอ่ยคำ ขอขอบคุณ สหายร่วมอุดมการณ์ กล่าวอำลา พร้อมฝากความห่วงหาอาลัยกลับ
ถึงครอบครัวทางบ้าน ก่อนลุกขึ้นไปรวมหน่วยซึ่งเตรียมตัวรอทำออกเดินทางอยู่ก่อนแล้ว

เชิงอรรถ

1. ค้อนเคียว คือสัญลักษณ์ลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยค้อนสื่อแทนชนชั้นกรรมาชีพ และเคียวสื่อถึงชนชั้นชาวนา
2. กิจกรรมสนทนากาการเพื่อกระชับความสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย รวมถึงสหายร่วมอุดมการณ์จากพรรคคอมมิวนิสต์ประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ ล้อมวงสนทนารอบกองไฟ ดูหนัง หรือร้องรำทำเพลงตามอัธยาศัย เป็นต้น
3. หน่วยปฏิบัติการที่ทำหน้าที่พบปะพูดคุย ดูแลช่วยเหลือ และสร้างความเข้าใจเพื่อให้ประชาชนหันมาร่วมสนับสนุนงานของกองทัพ
4. ดู ตำนานดาวพราวไฟที่...ภูแคว ภูพยัคฆ์ เล่ม 2 พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2552

หลังเนวียง

“เราโตอยู่ในป่า จำเรื่องราวตอนเด็กๆ ไม่ค่อยได้มากนัก แต่ก็จำที่พ่อเคยเล่าให้ฟังได้ว่า ตอนนั้นมีเจ้าหน้าที่รัฐฯ ควบคุมเราเหมือนปัจจุบันนี้แหละ แต่อยู่ๆ ไปก็มีเพื่อนจากที่อื่นมาชักจูงไปเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ เขาบอกพ่อเราว่าอยู่แบบนี้ไม่ไหวจะมีแต่คนมากดขี่ข่มเหงหนีไปที่อื่นกันดีกว่า เพราะตอนนั้นมันมีอีกพวกหนึ่งเอาปืนมาจี้ हमู จี้ไ้ไปกิน จากนั้นครอบครัวเราจึงเริ่มโยกย้าย”

ราวปี พ.ศ. 2512 ประชาชนชาวละแวงแห่งหมู่บ้านห้วยเคาะ¹ ทั่วทุกหลังคาเรือน ตัดสินใจอพยพถิ่นฐาน จากภูมิลำเนาเดิมของบรรพบุรุษ เพื่อขยับสู่ดงป่าลึก ตั้งต้นหักร้างถางพงและออกแรงปลูกบ้านสร้างเรือนกันอีกระลอก ในรอบหลายชั่วอายุคน ภายใต้เขตปกครองของอำนาจรัฐใหม่ ที่ซึ่งพวกเขาไว้วางใจว่าจะได้รับการคุ้มครองดูแลและปลอดภัยจากการคุกคามของเจ้าหน้าที่รัฐเก่า

รัฐใหม่แห่งนี้ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบใหม่ ภายใต้กำกับการของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ซึ่งเชื่อกันว่ารูปแบบการปกครองเช่นนี้จะช่วยคานอำนาจเพื่อป้องกันความผิดพลาดและป้องกันการเกิดเผด็จการโดยคนๆ เดียว

เขตปกครองของพรรคฯ ถูกแบ่งสัดส่วนหลักออกเป็น 2 เขต เปรียบเสมือนการตัดแบ่งพื้นที่จังหวัดน่านออกเป็น 2 ส่วน คือ ฐานที่มั่นน่านเหนือ² อาณาเขตตั้งแต่ตอนบนของ อำเภอปัว – อำเภอทุ่งช้าง และฐานที่มั่นน่านใต้³ อาณาเขตตั้งแต่ตอนกลางของ อำเภอปัว – อำเภอแม่จริม โดยแต่ละฐานที่มั่นจะประกอบไปด้วย 3 เขตงานย่อย⁴ ได้แก่ เขต 1 ผาแดง หรือ ภูแวง, เขต 2 ขุนน้ำปัว, เขต 4 ขุนช้าง หรือ ภูพยัคฆ์ บริเวณน่านเหนือ และเขต 3 ภูสะคาน หรือ ภูแหลมทอง, เขต สบมาง หรือ 5 น้ำว้า-บ่อเกลือ, เขต 6 ขุนน้ำพาง หรือ ภูสายหก บริเวณน่านใต้ ซึ่งแต่ละเขตย่อยจะรวมหมู่บ้านมวลชนทั้งหลายเข้าไว้ด้วยกัน พร้อมจัดการเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านใหม่ทั้งหมด อาทิ บ.เด็ดเดี่ยว บ.สามัคคี บ.ต่อสู้อยู่ บ.ยืนหยัด บ.ปลดแอก บ.กู้ชาติ หรือ บ.รักชาติ ภายหลังจากมีการประกาศให้ทุกเขตงานลุกขึ้นสู้ด้วยอาวุธอย่างเป็นทางการ เมื่อปี พ.ศ. 2510

สำหรับรูปแบบการปกครองของหมู่บ้านมวลชนแต่ละแห่งจะปกครองด้วยระบบรวมหมู่ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น 5 คน และเปลี่ยนคำเรียกใหม่ว่า ‘คณะบ้าน’ เมื่อหลายๆ หมู่บ้านต้องทำงานร่วมกัน จึงเกิดการแต่งตั้ง ‘สภาตำบล’ ขึ้น อันเป็นการคัดเลือกและรวมตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือประสานงานรวมทั้งออกกฎหมาย จากนั้นจึงนำมาสู่ ‘ฝ่ายรัฐตำบล’ และ

‘ประธานอำนาจอรัฐ’ โดยอย่างหลังเปรียบได้กับตำแหน่งกำนันในปัจจุบัน เพียงแต่ไม่ได้มีแค่ที่นั่งเดียว เช่นเดียวกับคณะบ้าน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเผด็จการอำนาจโดยคนๆ เดียว ซึ่งกลุ่มก่อนการบริหารจัดการพื้นที่ทั้งหมดเหล่านี้เรียกรวมๆ ว่า ‘แผนกอำนาจอรัฐ’ หน้าที่หลักของชาวบ้านในหมู่บ้านมวลงชน คือ การดูแลจัดเตรียมเสบียงกรังอยู่แนวหลังเพื่อส่งกำลังบำรุงทหารในกองบัญชาการ และเหล่าทหารแนวหน้า ผ่านการซื้อ-ขาย แลกเปลี่ยน โดยชาวบ้านผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังคง มีวิถีชีวิตไม่ต่างจากครวลงเดิมมากนัก ตื่นก่อนฟ้าสาง หุงหาอาหาร ออกทำนา ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ ส่วนวัยรุ่นหนุ่มสาว

ส่วนมากมักเลือกที่จะเข้าร่วมปฏิบัติงานหน้าที่ต่างๆ ในกอง บก. เช่น หน่วยส่งกำลังบำรุง หน่วยมวลงชน หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ทหารบ้าน ทหารท้องถิ่น หรือ ทหารหลัก เป็นต้น

“จำได้ว่าตอนนั้นเราเพิ่งอายุได้ 14 ขวบ เราอยู่บ้านกับพ่อแม่ทำไร่ทำนากันปกติ แล้วอยู่มาวันหนึ่งพี่สาวก็กลับมาบ้านชวนเราไปทำงานในกอง บก. เวลานั้นพี่สาวเราเป็นทหาร และแต่งงานกับลุงโค่นเรียบร้อยแล้ว เราตัดสินใจตามพี่สาวเราไปอยู่ที่ บ้านภูสะคาน พอไปถึงเจอแต่คนแปลกหน้าแปลกตาเต็มไปหมด เขาพาเราไปตำข้าว เขี่ยบครกกระเดื่องอันใหญ่ คนผัดก็ผัด คนตำก็ตำ แล้วก็ร้องเพลงเฮฮากันไปด้วย วันๆ หนึ่งนี้ตำข้าวสารได้ไม่รู้จักกี่ถัง บางวันก็ได้ไปปลูกข้าวไร่ เกียวข้าว ตีข้าว กับรุ่นพี่แล้วก็มีเพื่อนเด็กๆ รุ่นเดียวกันอีกเยอะ

ที่ที่เราอยู่เป็นกอง บก. สำนักท้องถิ่น มีคนอยู่อาศัยเป็นร้อยๆ ทำกับข้าวที่ต้องทำหม้อใหญ่ หมูหรือ ไก่ที่เขามาปรุงอาหารเราก็เลี้ยงกันเอง ทำกินแบบสบายๆ พออยู่ไปสักพักพี่ก็จับเราไปเรียนหนังสือเรียนภาษาไทย คณิตศาสตร์ แล้วเขาก็ให้หัดอ่าน ‘คติพจน์ประธานเหมาเจ๋อตุง’ ในตอนนั้นเรายังไม่รู้เรื่องเลยนะว่าเรียนไปทำไม อยู่ที่นี่ทำไม รู้แต่ว่าตัวเองอยู่สนุกกับเพื่อนไปวันๆ จนมารู้เรื่องราวอีกทีก็ตอนอายุประมาณ 18 - 19 ปี นี่แหละ มีคนจากทางนั้นเข้ามา ร้องเพลง แสดงดนตรี แล้วเล่าเรื่องราวให้ฟังว่า ‘รัฐฯ มันโหดนะ มันจับเอาผู้หญิงมาทำเมีย’, ‘ดูอย่างคุณนักศึกษาตุลาฯ ซิ มันเอารถถังเอาอะไรมาเหยียบ ยิ่งพวกคุณอยู่อย่างนี้สักวันก็ต้องโดนทำอย่างนั้นแหละ เอารถมาเหยียบ เอาผู้หญิงมา เป็นเมีย’ เขาเล่าให้เราฟังอย่างนี้ ตั้งแต่นั้นมาก็เลยเข้าใจว่าเรามาอยู่ที่นี่เพื่อต่อสู้” ดาว บุญอิน - ดาว หรือ สหายดาว เล่าถึงชีวิตในป่าระหว่างช่วงวัยที่พอจำความได้ หลังจากครอบครัวของหญิงสาว ตัดสินใจโยกย้ายถิ่นฐานหลบหนีการคุกคามรังแกจากเจ้าหน้าที่ตามคำบอกเล่าของผู้เป็นพ่อ

กิจกรรมในแนวหลังบรรเลงท่วงทำนองซ้ำๆ สม่่าเสมอสำหรับสหายดาว เริ่มจากการตื่นนอน เรียนหนังสือ ช่วยงานตามคำวานขอ และวิ่งเล่นสนุกๆกับเพื่อนๆ ตามประสาเด็ก กระทั่งบ่ายวันหนึ่งสหายดาวก็สังเกตเห็นว่ามีบางสิ่งบางอย่างแปลกไปจากเดิม

บายนั่นงานดำข้าววายไวกว่าปกติ กลุ่มรุ่นพี่และน้ำผู้หญิงรวมตัวกันชักซ้อมร้องเพลงและระบำรำฟ้อนกัน อย่างตั้งอกตั้งใจ โดยมีลุงทหารที่นานๆ จะเห็นหน้าค่าตากันสักครั้งหลังกลับจากออกลาดตระเวนเสียหลายวัน คอยเป็นผู้ให้จังหวะด้วยกลองยาว บ้างจับกลุ่มกันนั่งสูบยาพลางตัดไม้ไผ่สดที่เพิ่งหามาได้ในตอนเช้าเตรียมพร้อมสำหรับทำพิ

ด้านงานครัวยิ่งดุคึกคักเป็นพิเศษ หมูตัวอ้วนท้วนสมบูรณ์สุดในเล้าถูกล้ม พร้อมกับไก่อีกหลายตัว กำลังถูกจับตอนจนจนมองเห็นเนื้ออวบขาว สหายดาวแอบย่องไปสำรวจในหม้อแกงใบใหญ่ พลางสูดดมกลิ่นหอมยั่วจากเครื่องเทศสมุนไพรนานาชนิด ทันทีที่แม่ครัวเหลือบเห็นจึงปรามเด็กน้อยให้ออกห่าง พร้อมคลายความสงสัยใคร่รู้ให้ฟังว่าเย็นนี้จะมีหน่วยศิลป์ภูซาง 6-10⁶ แวะมาจัดแสดง

“พิ” หรือ “ป้อ” เครื่องดนตรีประจำเผ่าของชนชาวลัวะจังหวัดน่าน ทำจากไม้ไผ่ และมักใช้บรรเลงประกอบพิธีโสลอด พิธีสำคัญของชนเผ่า

คำคืนเคยมีติดกลับแต่งแต้มแสงสีด้วยประกายวูบไหว รอบกองไฟขนาดย่อมคลาคล่ำไปด้วยผู้คนเริงระบำ รำฟ้อนกันอย่างครื้นเครงสนุกสนาน ศิลปินขับขานบทเพลงคึกคักกับท่วงทำนองเร่ร่อนเร้าติดหูที่ทุกคนสามารถร้องตามได้ ไม่ยาก ก่อนเหล่ามวลชนและทหารบ้านร่วมตีพิ สอดรับเสียงประสานตอบแทนความเปลितเปล็นแก่ทหารอุดมการณ์ งานรื่นเริงสังสรรค์ย่ำค่ำเคลื่อนคล้อยผ่านโม่งยามไปจบจนกระทั่งฟ้าวันใหม่คลี่ม่านพร้อมถ่านคุแดงเมื่อคืนวานที่ค่อย มอยมอดดับ

สหยาวดำเนินชีวิตในกอง บก. อยู่หลายปี ก่อนตัดสินใจเดินทางกลับบ้านด้วยเกรงว่าพ่อแม่จะเป็นห่วง เนื่องจากพี่ชายคนโตเพิ่งหายสาบสูญไปอย่างไม่ทราบสาเหตุ แต่หญิงสาวร่วมชายคากับครอบครัวอยู่ได้ไม่นาน ก็จำต้อง มีเหตุให้กลับเข้าไปทำงานในกอง บก. อีกหน ตามคำรบเร้าของ สหายเคลื่อน พี่ชายคนกลางที่แอบมาชักชวนน้องสาวให้ไปประจำหน่วยแพทย์ช่วยตนรักษาพยาบาลคนเจ็บป่วย

“เราฝึกหมอได้ราวๆ 1 ปี ก็เห็นว่าการเป็นหมอเนี่ย ทำให้เราสามารถช่วยเหลือรักษาสหายคนอื่นๆ ดูแลตัวเอง และดูแลครอบครัวได้ ก็เลยกลับไปชวนดาวมาเป็นหมอด้วยกัน เราสองคนพี่น้องเรียนในโรงหมอสำนักแสงชัย กับ หมอพจน์ หมอคนนี้เป็นหมอใหญ่ในป่าเลย ผ่านมองได้ด้วย เมื่อก่อนเขาเป็นนักศึกษาหนีตายในช่วง 14 ตุลาฯ เข้าป่าเสร็จก็ไปเรียนแพทย์เพิ่มเติมที่เมืองจีน เสร็จสรรพกลับมาเป็นอาจารย์สอนคนในป่า ที่เราผ่าตัดได้ก็เพราะหมอพจน์นี่แหละ ทำเป็นทุกอย่างไม่ต้องกลัวตาย เพราะอุปกรณ์ในป่ามีครบ ทั้ง เครื่องมือผ่าตัด เครื่องเอกซเรย์ ชุดฝังเข็ม ยาแผนปัจจุบันอีกสารพัดอย่าง” เคลื่อน บุญอิน - เคลื่อน หรือ สหายเคลื่อน กล่าว

ทำฟัน อุดฟัน ฝังเข็ม นวดแผนโบราณ กระทั่งเป็นหมอมือรองส่งเครื่องมือผ่าตัดให้แก่ค่ายแพทย์ คือ หน้าที่ของสหยาวดาวหลังจากเข้ามาประจำหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ชีวิตประจำวันเปลี่ยนไปถนัดดังชีพจรลงเท้า สหายดาวออกตระเวนรักษาคนเจ็บไข้ได้ป่วยไปทั่วเขตงาน 6 จากสำนักสู่สำนักไม่วางวัน โดยมีเบี้ยเลี้ยง 100 บาท ต่อเดือน เพียงพอสำหรับเก็บหอมและซื้อข้าวของเครื่องใช้ประเภทสบู่ แชมพู ส่วนเรื่องการกินอยู่ เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องนอน รัฐใหม่ล้นจัดการให้ทั้งสิ้น

กระทั้งวันหนึ่งชีวิตการเดินทางก็หยุดลงเมื่อสหยาวดาวตัดสินใจขอประจำการรักษาพยาบาลบรรดาทหารบาดเจ็บป่วยอยู่สำนักแสงชัย และตกลงปลงใจแต่งงานกับ มิตร ทหารหนุ่มผู้ซึ่งรู้จักมักคุ้นกันตั้งแต่เด็ก พิธีแต่งงานของทั้งคู่จัดขึ้นเรียบง่ายที่ภูคา ชุดแต่งงานปกติธรรมดา ดนตรีบรรเลงจากพิณและกลอง คำอวยพร ปะแป้งหอม และช่อดอกไม้ป่าจากประธานอำนาจอรัฐ การเฉลิมฉลองสังสรรค์ด้วยเหล้าไห หมู

และไก่ วัวและควาย จากส่วนกลางที่แขกหรือไม่สามารถรับประทานหมดได้ภายในวันเดียว ของขวัญ
แต่งงาน คือ เงินจำนวนน้อยแต่มาด้วยไมตรี อีกทั้งสบู่ ยาสีฟัน เสื้อผ้า ที่ถูกส่งมาร่วมแสดงความยินดีจาก
เขตงานอื่นๆ ในวันสำคัญที่สุดในชีวิตของสหายดาว มีเพียง สหายเคลิออน ที่เป็นเสมือนญาติพี่น้องร่วม
สายเลือดคนเดียวซึ่งอยู่เคียงข้าง ท่ามกลางมิตรสหายมากหน้าผู้ผูกพันจะแน่นแฟ้นกันไว้ด้วยอุดมการณ์
ดาวแดง

สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยชาย หญิง ในเครื่องแบบกองทัพปลด
แอกประชาชนแห่งประเทศไทย (ทปท.)

เชิงอรรถ

1. ครั้งอดีตหมู่บ้านนี้เคยตั้งอยู่ในอำเภอบัว เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่ถูกเจ้าหน้าที่ของทางการกดขี่รังแกอย่างหนัก จนทำให้ชาวบ้านมีความคิดที่จะลุกขึ้นมาต่อสู้ได้ตอบ โดยมีประกอบพิธีกรรมเพื่อปลุกระดมและปลุกปลอบขวัญให้กำลังใจชาวบ้านผ่านร่างทรงของหมู่บ้านที่เรียกขานกันว่า ‘เจ้าต้นบุญ’ พิธีกรรมดังกล่าวของหมู่บ้านห้วยเคาะ จัดทำขึ้นอย่างลับๆ ในป่าลึกนอกอาณาเขตหมู่บ้าน ซึ่งแตกต่างจากหมู่บ้านลัวะห้วยชนิน ที่กระทำกัน อย่างเปิดเผย จนถูกทางการเพ่งเล็งและบุกเข้าจับตัวร่างทรงของหมู่บ้านไปขังคุกจังหวัดน่านและได้จบชีวิตลงที่นั่น

จนในปี พ.ศ. 2511 ผู้ปฏิบัติงานของชุดแรก พคท. ได้เดินทางมายังหมู่บ้านห้วยชนิน และการณ์ปรากฏว่าสอดคล้องกับคำทำนายล่วงหน้าของร่างทรงที่ว่า “จะมีดาวดวงหนึ่ง มีผู้คนและอาวุธมาช่วยเหลือประชาชนชาวลัวะ” จึงทำให้พวกเขาได้รับการต้อนรับดูแลอย่างดี และลงพื้นที่ทำงานมวลชนกับชาวบ้านในละแวกนั้นอยู่พักใหญ่ กระทั่ง ปีต่อมา ชาวควาสดังกล่าวถึงเหตุทางการ จึงมีเจ้าหน้าที่บุกเข้ามาสลายหมู่บ้าน เผาที่อยู่อาศัยส่วนหนึ่ง กวาดต้อนสัตว์เลื้อยและทรัพย์สินสมบัติไปหมดสิ้น มีการยิงปะทะกันประปราย แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่ปลอดภัยดี เนื่องจากมีผู้แอบมาแจ้งข่าวล่วงหน้า จึงทำให้ไหวตัวอพยพหลบหนีเข้าป่าได้ทันทั่วทั้งที่ เหตุการณ์นี้ยังความหวาดหวั่นให้กับหมู่บ้านใกล้เคียงซึ่งแหว่ว่าจะถูกทางการกวาดล้างเช่นกัน จึงทำให้ประชาชนชาวลัวะทั่วทุกหลังคาเรือนในหมู่บ้าน ห้วยจำตอง ห้วยน้ำเย็น ห้วยฮี และห้วยเคาะ ตัดสินใจอพยพเข้าป่าตามไปสมทบกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

เหตุการณ์ลุกฮือขึ้นตอบโต้เจ้าหน้าที่ของชาวลัวะในครั้งนี้มีชื่อเรียกว่า ‘ขบวนการเจ้าต้นบุญ’ หรือ ‘กบฏผีบุญ’ ตามคำเรียกของทางการ

2. เทียบเท่า จังหวัดน่านเหนือ

3. เทียบเท่า จังหวัดน่านใต้

4. เทียบเท่า ตำบล

5. ภูพยัคฆ์ ที่ตั้งสำนัก 708 ‘ศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย’ เดิมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคอีสาน จากนั้นจึงเปลี่ยนสถานที่ทำการมาตั้งในจังหวัดน่าน บริเวณเขตงาน 1 ภูแว (ผาแดง) ก่อนย้ายสู่เขตงาน 4 ภูพยัคฆ์ (ขุนน้ำช้าง) และตั้งขึ้นเป็นสำนักแห่งใหม่ภายใต้ชื่อ สำนัก 708 ปี ในปี พ.ศ. 2516 (ตัวเลข

ดังกล่าวมีที่มาจากวันและปีที่เกิดเหตุการณ์เสียงปืนแตกครั้งแรกของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย หรือ วันที่ 7 สิงหาคม 2508) ด้วยความได้เปรียบของทำเลที่ยากแก่ การสังเกตเห็นไม่ว่าจะมองจาก ภาวพื้นดินหรือทางอากาศ ความมีวินัยของสมาชิก รวมถึงการสร้างสำนักนอก 'หน่วยนา 708' สำหรับ ต้อนรับผู้มาติดต่อกันโดยเฉพาะ จึงทำให้พื้นที่แห่งนี้ไม่เคยเล็ดลอดไปสู่สายตาค้นนอก ซึ่ง ณ ที่นี้เอง คือ สถานที่อยู่อาศัยของสมาชิกพรรคระดับสหายนำ อาทิ มิตร สมานันท์, วิรัช อังคถาวร, ธง แจ่มศรี, เปลื้อง วรรณศรี, ทรง นพคุณ, อัสนี พลจันทร์ หรือ พันโทโยม จุลานนท์ เป็นต้น

6. หน่วยศิลปปฎิฐาน 6-10 คือ หนึ่งในวงดนตรีสังกัดหน่วยศิลปวัฒนธรรมของพรรคฯ ซึ่งมีหน้าที่ใน การคลายทุกข์ บำรุงสุข ด้วยการมอบความบันเทิงผ่านเสียงดนตรีและบทเพลง โดยเฉพาะในโอกาสพิเศษ อย่างวันสำคัญของพรรคฯ เช่น วันก่อตั้งพรรคฯ, วันเสียงปืนแตก, วันสตรีสากล หรือ วันที่ได้รับชัยชนะจาก การรบ บทเพลงส่วนใหญ่มีเนื้อหาและท่วงทำนองปลุกใจ สร้างพลังสามัคคี สอดแทรกเรื่องราวการต่อสู้ ของวีรชนนักปฏิวัติผู้นำกองและอุดมการณ์ของพรรคฯ หน่วยศิลปปฎิฐาน 6-10 นำโดย สุรชัย จันทิมาธร (ส.พันตา), พงษ์เทพ กระโดนชำนาญ (ส.แคน), มงคล อุทก (ส.จันแวน) และผองเพื่อน

ถึงโหมไหมกำลังไฟ

ไม่มีอะไรจะดีไปกว่าการได้นอนเอกชนนอนคนเดียวและเป็นอิสระจากความหวาดระแวง นี่ก็แล้ว ก็บ๊ายบอคนแต่กลิ่นดีที่วิตกกังวลจนหมอบได้แม้กระทั่งเสียงดังลั่น แต่อย่างว่าในสงครามไร้ซึ่งกติกา แล้วจะให้ มีพิกขกขมโหมณาเบนด้า แอนตาซิล เหมือนรายการมวยคู่แบบนี้จะก็เพื่อฝันเขียว พิสิทธิ์นอนกึ่งนั่งแตะ เมล็ดฟักคั่ว พลังขบคิดเรื่อยเปื่อยขณะรอพี่เลี้ยงให้น้ำนักชกคู่เอก เขาและเพื่อนร่วมหน่วยเพิ่งเสร็จภารกิจ ต่อสู้จากฐานบรรณโคภิสฐ์ และเวลานี้กำลังรอคอยคำสั่งอนุญาตให้กลับไปเยี่ยมครอบครัวอย่างใจจดใจจ่อ

จวนบ่ายแก่ท่านผู้การจึงเรียกรวมหน่วย นายทหารต่างสาละวนเก็บข้าวของสัมภาระแล้วรีบวิ่งไปหานายด้วยหน้าตาระวัง หากผิดคาดถนัด เพราะแทนที่จะได้หอบเป้กลับบ้าน ท่านผู้การกลับแจ้งวาระเร่งด่วนจากหน่วยเหนือเรื่องขอกำลังสนับสนุนเข้าช่วยเหลือทหารราบ 21 ชลบุรี ที่กำลังถูกฝ่ายกองทัพปลดแอก¹ แท้มาตะลุมบอนคาฐาน ท่านยืนย่นหนักแน่นต่อหน้าลูกน้องว่าขอแค่วันเดียวเท่านั้น พิสิทธิ์ภาวนาเช่นกัน แต่แล้วภายหลังเขาก็ต้องผิดหวังซ้ำสอง

เฮลิคอปเตอร์บินวนเหนือสมรภูมิรบมาได้พักใหญ่ จากเย็นย่ำค่าการกดดันภาคพื้นดินโดยปืนไรแรงสะท้อนถอยหลัง ไม่มีทีท่าว่าจะล่าถอย กระทั่งอากาศยานติดอาวุธถูกเกณฑ์มากระหน่ำยิงสนับสนุนทางอากาศสถานการณ์จึงบรรเทาเบาลงชั่วคราว เฮลิคอปเตอร์บรรทุกกำลังหนุนลดระดับเทียบลานจอดกลางดึกท่ามกลางศพซากเกลื่อนกลาด รื้อนามล้อมรอบฐานมีร่างอนาถาพาดอิงเป็นแนวสะพานเข้าตีระยะประชิด เปลวไฟไหม้ลามจากบังเกอร์สู่หลังคา เลื้อยเลาะและแผดเผาทุกสรรพสิ่งเป็นตอตะโก พิสิทธิ์และพวกเร่งมือกันควานหาตัวผู้รอดชีวิตตามหลุมหลบภัย สัน่งเงิน นอนแน่นิ่ง ถูกลำเลียงขึ้นเครื่องบินโดยพร้อมเพรียงกัน

“จาก 38 เหลือแค่ 11 นาย มีหมอทหารม้าที่คลุ้มคลั่งหนักเหมือนคนเป็นโรคประสาท ส่วนที่เหลือก็ขวัญหนีดีฝ่อ บ้าๆ บอๆ พอกันหมด” จำสิบเอกพิสิทธิ์ ตะนูลานนท์ - พิสิทธิ์ เล่าสภาพผู้รอดชีวิตในคืนวันนั้น แต่ดูเหมือนว่าเขาประเมินสภาพจิตใจบางคนผิดไป

ห้วงจักรยักย้ายฉีกฉก เสียงหวูดคำรามก้อง ขบวนรถไฟผลจากซานชาลาอะเซิงเทราชนเหล่าทหาร ร.21 พัน3 รอ. มุ่งสู่อุดรทิศ ขณะนั้น ส.อ.ประเสริฐ พวงมณี - ประเสริฐ เพิ่งสำเร็จหลักสูตรทหารบกใหม่หมาด พลันได้รับคำสั่งให้เดินทางมาปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดน่านเป็นงานแรก เขาและพวกหอบ

สัมภาษณ์จากขบวนเมื่อเทียบท่าเด่นชัยแล้วกระโดดขึ้นยี่เอ็มซีสี่เข็มต่อไปยังอำเภอทุ่งช้างตามแผน
ปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ขณะแล่นไปได้พักใหญ่พลขับก็ผ่อนความเร็วลงกะทันหันระหว่างวิ่ง
อยู่บนถนนสายหลักแพร่ – น่าน เหล่านายทหารผู้เหนื่อยอ่อนซึ่งขี่ม้ามจากการตีตัวนั่งยาวราวครึ่งค่อนวัน
สร้างขึ้นทันใดเมื่อมีบางสิ่งลอมมากระทบกระแทก ทุกกัก ด้านนอกริมทางชาวบ้านพากันคว้าขนมปัง ขนมน
ปัง สารพัดอาหารแห้ง และผลหมากรากไม้ หรือบ้างถึงกับถอดพระสมเด็จจากคอโยนขึ้นมามบนลำรถ เพื่อ
เป็นขวัญและกำลังใจแก่นักรบที่กำลังจะก้าวออกไปเผชิญสมรภูมิเดิณตาย เหตุการณ์ประทับใจนี้ตรึงอยู่ใน
ความทรงจำของประเสริฐเสมอมา เขาไม่เคยลืมเกริ่นถึงมันหากมีใครถามถึงเรื่องราวการต่อสู้ในเขตน่าน
แม้ท้ายสุดจะพบว่าเรื่องราวในครั้งนี้จบลงอย่างโหดร้าย

8 เมษายน 2518 ทางกรได้รับข้อมูลจากแหล่งข่าวว่าเชื่อกันว่าในเร็ววันนี้ผู้ก่อการร้าย
คอมมิวนิสต์จะบุกเข้าโจมตีฐานปฏิบัติการบ้านห้วยโก้น ฐานสำคัญที่ทำหน้าที่สกัดกั้นเส้นทางส่งเสบียง
ลำเลียงอาวุธ และสืบเสาะข้อมูลความเคลื่อนไหวศัตรูของชาติบริเวณทุ่งช้างตอนบนมานานกว่า 15 ปี
ดังนั้นทันทีที่ทราบข่าวจึงได้มีการวางแผนเตรียมรับมือกับสถานการณ์ความไม่แน่นอนดังกล่าวด้วยการ
เรียกกำลังพลเสริมจากหน่วยใกล้เคียง

ช่วงเวลาไล่เลี่ยกันประเสริฐและพวกที่เดินทางมายังอำเภอทุ่งช้าง และเข้าประจำหน่วยในฐานสบ
ป็นมาได้สักพัก ก็ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบาที่ 3 ให้จัดกำลังลาดตระเวนเคลื่อนย้ายไปยัง
ฐานห้วยโก้น เขาและพวกไม่มีใครทราบต้นสายปลายเหตุของคำบัญชาการครั้งนี้ รู้เพียงแค่ว่าหลังก้าวเท้า
ออกจากสถานพำนัก ตนจะต้องไปสมทบกำลังกับสมาชิกฐาน กม.21 เสียก่อน แล้วค่อยเคลื่อนทัพต่อสู้
ตำแหน่งเป้าหมาย

นายทหาร 30 ชีวิต เดินทางมาถึงปากทางเข้าหมู่บ้านห้วยโก้นในยามพลบค่ำ พลรักษาการณ์
ประจำป้อม ด้อมมอง ก่อนตะเบะให้นายกองด้วยอารามตกใจแล้วเปิดทางให้ผ่าน ตามหลังมา คือ กลุ่ม
ชายฉกรรจ์ชุดดำ 8 คน ที่ดุ่มเดิน เชื่องช้า เงียบเชียบ อยู่ห่างๆ คนกลุ่มใหญ่ชะลอฝีเท้าหันทักทายด้วยที่ท่า
สงสัย “จะไปไหนกัน?” “หาญาติในหมู่บ้านครับ” คำตอบเล็ดลอดจากคนกลุ่มเล็ก ประเสริฐพลี่ยเกินกว่า
จะมาตั้งแง่กับชาวบ้านธรรมดา ทว่าเพื่อนบางคนแสดงอาการไม่ไว้วางใจ พยายามชักใช้ กระทั่งทำท่าย
อย่างเลิศจรือน เพราะปักใจเชื่อว่าชายเหล่านี้ คือ พวก พคท.² อย่างแน่แท้ ประเสริฐตั้งข้อสังเกตภายหลัง
ว่ามีเปอร์เซ็นต์สูงที่ข้อสันนิฐานของเพื่อนเขาจะถูกต้อง

ดูเหมือนว่าอีกฝ่ายก็พร้อมรับคำทำอยู่แล้วโดยไม่ต้องเสียแรงเชิญชวน เนื่องจากในปีเดียวกัน ทาง พคท. ได้ปรับแผนเสริมแนวรุกด้วยการจัดตั้งกองพันทหารหลัก 401 และ 402 ขึ้นประจำเขตน่านเหนือและ น่านใต้ โดยพร้อมกันนั้นทางฝั่งน่านเหนือเองได้มีการรุมกำลังทหารอย่างลับๆ กว่า 300 นาย ฝึกยุทธวิธี การรบแบบกึ่งประจำการ ลงมือสืบสาวสภาพเส้นทางผนวกกับจัดทำโต๊ะทรายค่ายจำลองตรวจเช็คแผนอยู่ แรมเดือน เพื่อเตรียมตัวบุกโจมตีฐานปฏิบัติการบ้านห้วยโก๋น ซึ่งถูกขังยามดีที่ได้ลงตกกันไว้ คือ ช่วงเวลาใกล้รุ่งของวันที่ 9 เมษายน 2518

ตะวันลับภู เมฆคลุมเครือ จันทร์ไร้ ประเสริฐถึงจุดหมายปลายทางแล้วจึงเที่ยวตามหาตัวสิบเอก ไฉน เพื่อนซี้ที่ไม่พบเจอกันมานานและได้ข่าวว่ามาประจำตำแหน่งเป็นผู้บังคับชุดอยู่ที่นี้ แรกทีเดียวไฉน แสดงท่าทางประหลาดใจเมื่อเห็นเกลอปรากฏกายเบื้องหน้า ประดักประเดิดราวกับไม่เชื่อสายตา ก่อนยิ้ม รั้นตรงเข้ามาสวมกอดทักทาย ขณะการพูดคุยถามไถ่สารทุกข์สุกดิบกำลังดำเนินไปอย่างออกรสไฉนก็นึก เรื่องสำคัญขึ้นมาได้ว่าสถานที่หลบซ่อนอันปลอดภัยสำหรับคำคินนี้นั้นคงเหลืออยู่ไม่มาก เขาจึงขอตัดบท แล้วจัดการพาเพื่อนยากไปยังหลุมเพาะของลูกน้องนายหนึ่งที่เพิ่งลาพัก ประเสริฐกล่าวคำขอบคุณจากใจ จริง ปลดสัมภาระทั้งหมดกองไว้บนเตียงดิน แล้วคล้องคอเพื่อนรักออกไปหามือเย็น

หลังบทสนทนาอันเพลิดเพลินกับเพื่อนเก่าเสร็จสิ้น ประเสริฐก็ย้อนกลับมายังหลุมนอนพร้อมปลด ระวังความเหนื่อยอ่อนเต็มแก่ แต่โชคไม่เข้าข้างเมื่อพบว่ามีคนซิงนอนตัดหน้าไปเสียแล้ว เขาตัดใจวนหาที่ ใหม่แล้วพบคูแค้นอีกแห่งที่พอจะสามารถเหยียดกายได้อย่างไม่ลำบากยากเย็นนัก เขาก้าวลงไปและล้มตัว ลงนอนทันที ก่อนจุกขึ้นได้ว่าตนไม่มีอาวุธประจำกายเลยสักชิ้น แต่ในยามนี้ใครเล่าจะหาญต้านทาน ความง่วงเหงาหาว เขาปลอบใจตัวเองว่าไม่เป็นไร และกล่อมตัวเองซ้ำๆ ว่าพรุ่งนี้เข้าก็ได้กลับแล้วกลับไป

เวลาสี่ครึ่งโดยประมาณที่ทางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเริ่มเปิดฉากยิงโจมตี พลุ่ส่อง สว่างรอบฐานปฏิบัติการถูกจุดและฝั่งทางการก็ลงมือโต้ตอบทันควัน เสียงปะทะอีกทีก็ครึกโครมกระซก ประเสริฐให้หลุดจากห้วงนิทราและสลัดความง่วงงี้ให้หายไปเป็นพลัดทิ้ง เขารวบรวมสติกล้านขึ้นไป สอดส่องสถานการณ์ผ่านช่องว่างระหว่างบังเกอร์ ซึ่งภาพที่เห็นทำเอาประเสริฐถึงกับเตลิดกลับลงคู

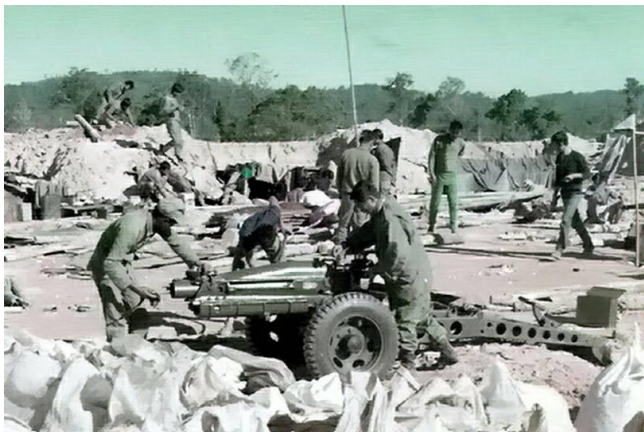
“แดงฉานไปหมด โดยเฉพาะ กอง บก. หมวด ที่ดูเหมือนทางนู้นเขาจะอัดหนักเป็นพิเศษจนพวก ปืน ค.105³ ของเรานี้พังและหมด หลุมกำลังพลที่อยู่ใกล้ๆ ก็ถูกไฟคลอกมิดไม่มีดี ตอนนั้นผมตกใจมากได้ แต่ถอยกลับลงมาลานมั่วซั่ว ไปทั่วไม่รู้ทิศรู้ทาง เพราะเพิ่งจะเคยมาหนแรกแล้วแม้แต่ปืนผมก็ยังไม่รู้ ลัก

พักก็ไปเจอลูกน้องที่มาด้วยกันเลยบอกให้เขาอิงด้านเอาไว้ก่อน แต่ความจริงตอนนั้นหนะมองไม่เห็นอะไร
หรอกแค่มีช่องยิงให้เสียปากกระบอกแล้วสิ้นสุมๆ ออกไป

จากนั้นก็คลานไปเจอ สิบเอกเฉลิม กำลังสั่งการลูกน้องอยู่ เขาคงเห็นว่าผมมือเปล่าก็เลยโยน M72
ให้ ผมรีบปืนไต่ขึ้นคู้ขึ้นลำแล้วซัดเลย ปรากฏว่าฝั่งโน้นเขาสวนอาร์พีจีมาทันที ตูม! กระเด็น ผมวูบไปพัก
หนึ่ง แต่พอรู้ว่าตัวเองไม่เป็นอะไรมากก็รีบถอยครูดลงคู เดชะบุญที่บังเกอร์เก่าๆ ช่วยชีวิตเอาไว้ ทีนี้ผม
คลานไปมาไม่อยู่กับที่ละ มีขึ้นมายิงบ้าง ปาระเบิดบ้าง แล้วเปลี่ยนตำแหน่งสม่ำเสมอ เพราะรู้แล้วว่า
ฝั่งนู้นเขาบล็อกรถเราไว้หมด แล้วก็คงช่วงเวลาไล่เลี่ยกันนี้แหละที่ผู้หมวดอุดม ผู้บังคับฐานและผู้บังคับหน่วย
ลาดตระเวน ซึ่งเดินทางมาด้วยกันถูกยิงจนเสียชีวิต ว่ากันว่าท่านเดือดจัดจนประมาทหมดขึ้นมายิง M72
ตำแหน่งเดิมซ้ำกันถึงสามหน แต่นัดสามยังไม่ทันพ้นรังเพลิงก็ถูกลูกจรวดอาร์พีจีพุ่งสวนมาขีดเข้าที่หน้า
ท้อง

ตะลุมบอนกันไปพักใหญ่ก็รู้สึกว่ายานนั้นจะกระชั้นใกล้เข้ามาเรื่อยๆ ผมได้ยินเสียงสั่งการ ‘ซ้าย
โอบ ขวาโอบ ตีมันโลด ตีมันโลด’ ‘ซ้ายโอบ ขวาโอบ ชวามันโลด ชวามันโลด’ ‘ทหารไทยวางอาวุธ ทหารไทย
วางอาวุธ’ ค่อยๆ ซัดขึ้นๆ เลยตัดสินใจถอยระซึกปรักหักพังกับเศษซากมุ่งไปด้านหลังฐานเรื่อยๆ จนมา
โผล่ที่ ส่วนสื่อสาร ซึ่งจุดนี้ก็เป็นอีกจุดที่สาหัสไม่แพ้กัน เพราะโดนสาธิตระเบิด กระสุน จนเสาห้กระเนระนาด
ใช้งานไม่ได้เลย ผมกับพวกที่เหลือรอดราว 10 ชีวิต ผลัดกันยิงต้าน สลับกับส่งสัญญาณติดต่อทางกองร้อย
กับฝ่าหม้อ ทัพพี เสียงดังซู่ๆ ซ่าๆ ไม่ซัดนักแต่ก็พอจะส่งรหัสขอความช่วยเหลือได้ แต่เหมือนว่าสถานการณ์
ตอนนั้นเราถูกพวกมันยึดไปครึ่งค่อนฐานแล้ว ทุกคนในหลุมจึงลงความเห็นกันว่าไหนๆ ถ้าจะไปไม่รอดนั้นก็
ขอพลีชีพเพื่อชาติยอมตายหมู่ทั้งเราทั้งเขา ตกลงกันเสร็จสรรพก็ส่งรหัสไปขอปืนใหญ่แตกอากาศเหนือฐาน
ทัพจากฐาน กม.21 แต่ทาง กม.21 เขาไม่อนุญาต เบนจุดไปแตกเอาตรงบริเวณเส้นทางที่พวกทหารป่าใช้

สภาพฐานปฏิบัติการบ้านห้วย
โก้นจากเหตุการณ์การปะทะ
ครั้งดังกล่าว

การซ่อมแซมพื้นฐานปฏิบัติการบ้านห้วย
โก้นหลังจากเหตุการณ์สงบลง

ไต่ขึ้นมากลุ่มฐานเราแทน ซึ่งเป็นการแก้เกมที่ได้ดีมาก เพราะจุดนี้เองที่ทำให้กองกำลังฝั้งนั้้น เริ่มชะลอการบุกลงอย่างเห็นได้ชัด

ย้อนกันไปมาจนฟ้าเริ่มสว่างก็เห็นเครื่องบิน OV-10 ซึ่งตอนหลังเขาเล่ากันว่าบินมาจากเชียงรายและ เพิ่งเสร็จจากภารกิจยังไม่ทันได้แวะโหลดกระสุนด้วยซ้ำ แต่ก็ยังมีน้ำใจบินมายิงคุ้มสถานการณ์ให้ พวกเรา ที่สะบักสะบอมอยู่ในหลุมเห็นแล้วก็เริ่มใจขึ้นขึ้น จากนั้นก็เริ่มมีอากาศยานติดอาวุธทยอยเพิ่มจำนวนเข้ามาพยายามให้ความช่วยเหลือ แต่ก็ถูกฝั้งนั้้นเสีย ประส. แล้วก็ ค.61 จนไม่มีลำไหนสามารถลงจอดได้เลย กระทั่งถึงช่วงเย็นพวกนั้นจึงยอมถอยร่นกำลัง จากนั้นก็มีหน่วยเข้ามาเคลียร์พื้นที่ ช่วยคนเจ็บ เก็บคนตาย และพลัดขึ้นมาคุ้มครองฐานอยู่เกือบเดือนเพื่อรอให้เหตุการณ์นิ่งเป็นปกติ” ประเสริฐรู้สึ้อุ่นใจที่ความหลังที่ ยังคงแจ่มชัดทุกช่วงตอน

อีกมุมหนึ่ง สหายช่วง มืออาร์พีจีซึ่งมีส่วนร่วมทำลายล้างได้เล่าถึงรายละเอียดของเหตุการณ์ครั้งนี้ ให้ฟังว่า “ตอนที่ไปตีฐานห้วยโก้นเรายังอายุได้แค่ 15 ปี อยู่เลย ถูกบ่มเพาะให้เป็นทหาร เรียนทฤษฎีการรบ มาโดยตรง พอประกอบปืนเป็นเขาก็ให้ลุยเลย วันเกิดเหตุพวกเราสะพายอาร์พีจีแล้วก็หิ้วอาวุธตัวด้านรถถัง เดินไปกันเป็นหมู่ๆ จำได้ว่าตอนนั้นมีทหารจากจีนมาช่วยรบด้วย พวกเราบุกไปกันเยอะ ทำลายฐานเขาจน ระเนระนาดพังยับแต่กลับปักธงไม่ได้ เพราะเคลียร์สนามรบไม่ทันฟ้าสว่าง ฝ่ายเราเสียเยอะ เจ็บอีกเพียบ กว่าจะกลับถึงลำน้ำก็อ่อนแรงโรยรากันไปหมด”

ไม่กี่วันต่อมาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ก็เสด็จพระราชดำเนินมายังกองบังคับการกอง พันทหารราบที่ 212 อำเภอทุ่งช้าง ประเสริฐและพรรคพวกผู้รอดชีวิตได้เป็นหนึ่งในผู้ที่มีโอกาสเข้าเฝ้าองค์ ราชินี พระองค์ทรงแสดงความห่วงใย พร้อมพระราชทานเครื่องรางและแหวนทหารเสือราชินีให้แก่ทหารทุก นายเพื่อสวมไว้ปกป้องคุ้มครองและเป็นขวัญกำลังใจ ซึ่งต่อมาเหล่าทหารกล้าชุดนี้จึงได้รับสมญานามว่า ‘ทหารเสือราชินี’

เหตุการณ์นี้ถือเป็นการปะทะครั้งสำคัญและมีชื่อเสียงโด่งดังที่สุดของเขตน่านในปี พ.ศ. นั้น และ เป็นครั้งเดียวที่ทางการบันทึกได้ไว้ว่าเป็นการบุกเข้าโจมตีด้วยกองกำลังขนาดใหญ่ที่สุดของทางฝั้งพรรค คอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย แน่แน่นอน เพราะในอีกด้านหนึ่งมันถูกจารึกในนาม ‘การเข้าตีแบบหักโหม’ ที่ สร้างความสูญเสียมหาศาลให้แก่เหล่าทหารป่าอย่างคาดไม่ถึง และถือเป็นบทเรียนราคาแพงที่ทาง พคท. ต่างจดจำฝังใจและไม่คิดอยากให้เกิดขึ้นอีกซ้ำสอง

เชิงอรรถ

1. กองทัพลดแลกประชาชนแห่งประเทศไทย (ทปท.) คือ ชื่อเรียกกองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย
2. อักษรย่อ ของ “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย”
3. ปืนใหญ่ขนาด 105 มม.

ชีวิตแลกชีวิต

สมชายนั่งยองสีฟันอยู่กับลูกน้องนายหนึ่งเหนือคูเลต บรรยายการรอบข้างไกลจากสภาพความเป็นอยู่เดิมลิบลับ เขาवादสายตางัวเงียไปรอบทิศพบเพียง ต้นไม้ ท้องฟ้า และใบไม้แห้งตายซากเรียดินเป็นกระหย่อม หากภาพดังกล่าวก็ไม่ได้ทำให้คนเมืองกรุงอย่างเขารู้สึกหวั่นเกรงมากนัก เพราะก่อนหน้านี้จะเดินทางมาประจำการอยู่ที่นี้ เขาได้ถูกส่งไปฝึกฝนร่างกายและจิตใจให้พร้อมรับมือกับสภาพแวดล้อมเช่นนี้ที่ค่ายฝึกรบพิเศษเหนือยอดดอยประตู่ผา จังหวัดลำปาง เป็นระยะเวลาเนิ่นนานเกินพอจะทำให้คุ้นชิน

ขณะนั้นคือปลายปี พ.ศ. 2522 สมชายได้รับมอบหมายให้เดินทางมาควบคุมฐานสกัดกั้นการติดต่อระหว่างชาวบ้านมอญกับ กองกำลังผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (ผกค.) ประจำเขตงาน 2 ย่างก้าวแรกของการปฏิบัติหน้าที่ใน เขตนั้นเริ่มตื้นขึ้นใจกลางไพรสน อำเภอยางงูกลาง ส่วนศพแรกเกิดขึ้นหลังจากเข้าวันนี้นับกับอีกไม่ถึง 48 ชั่วโมง

“ลูกพี่ชาวบ้านเขาขยันกันดีเนอะ?” เสียงพลทหารโยนคำถามขึ้นขัดจังหวะ ขณะสมชายตั้งท่าเตรียมประคองน้ำลูบไล้ทำความสะอาดใบหน้า เขาพลิกกระตักตักกลับไว้ดังเดิมแล้วหยุดชำเลื่องมองตามคำชี้ชวน เบื้องหน้าราว 500 เมตร ตะคุ่มคนกลุ่มหนึ่งเดินแบกบางสิ่งแลดูคล้ายลำไผ่ท่อนสั้น “ตะกี้เอ็งเห็นหรือเปล่าว่พวกมันมาทางไหน?” รองผู้บังคับหมวดคนใหม่เพ่งมองไม่ว่างตา ผู้ใต้บังคับบัญชาเลิกคิ้วสงสัยก่อนชี้นิ้วไขคำตอบไปยังทิศทางตรงกันข้ามกับหมู่บ้านอย่างไม่ทันได้เอะใจ และไ้เฝ้าความคิดสมชายสละข้าวของพร้อมดึงแขนลูกน้องให้กระโจนกลับลงคุ้ยค้นที่ทันใด ก่อนที่ในไม่กี่อึดใจต่อมาถูกจรวดอาร์พีจีจะพุ่งหวิวแหวกม่านอากาศเข้ามาปะทะกับแผ่นดินเบื้องหน้าสนั่นหวั่นไหวตามความคาดหมาย

นายทหารผู้ซึ่งประจำการอยู่ก่อนทราบดีว่าการตั้งหลักปักฐานอยู่กึ่งกลางเส้นทางเดินของศัตรูเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่วางเดิมพันชีวิตสูงและเปราะบางยิ่ง เหตุการณ์ในช่วงเช้าที่ผ่านมาทำให้สมชายคิดไม่ต่าง แต่เรื่องที่สมชายไม่ปักใจคล้อยตามคำบอกเล่าของลูกน้องหลายนายในวงสนทนาระหว่างมื้อเย็นวันนี้ คือเสียงเล่าอ้างที่ว่ากันว่า “สู้กับคอมมิวนิสต์เหมือนสู้กับผี...ไม่เคยได้เห็นตัว”

ลำแสงวอมแวมโอบไปมากลางดึกหลังพ้นผ่านเที่ยงคืนมาได้ไม่นานนัก ต้นตอของแสงดูออกไม่ยากว่ามาจากกระบอกไฟฉายที่สอดส่องให้มองเห็นได้อยู่ลิบๆ พลทหารผู้ทำหน้าที่รักษาการกลับหันใจก่อนสาดกระสุนไปยังบริเวณนั้นอยู่หลายนัดแต่เหมือนไม่มีที่ท้าวว่าจะเข้าไป กระทั่ง รอง ผบ. หมวด บริเข้า มาตรวจสอบความถูกต้องผิดปกติวิสัยยามวิการ

สมชายหยุดยืนข้างลูกน้องผู้ออกอาการตระหนกอย่างเห็นได้ชัด “เกิดอะไรขึ้น?” เขาถามไถ่ทั้งยังไม่ทันสังเกตให้ถนัด “นั่นไงครับจ้ะ ที่พวกผมหมายถึงในตอนเย็น” เขาจึงมองไปยังสิ่งเดียวกับที่พลทหารเห็น แต่ไม่อาจเข้าใจได้ถึงสีหน้าไม่สู้ดีของคู่สนทนา เพราะหากนั่นคือพวกกบฏคอมมิวนิสต์ ดังว่า ก็เท่ากับมนุษย์มนาปกติไร้ซึ่งพลังอำนาจเหนือธรรมชาติได้อีก “เหลวไหล!” เขาปรามลูกน้องผู้กำลังขวัญหนีดีฝ่อจากนั้นจึงเริ่มบทพิสูจน์หวังปิดฉากเรื่องมมาย ด้วยการประทับปิ่นขึ้นลากลับก่อนลั่นไกติดต่อกันเป็นจังหวะกระชั้นถี่ ลูกกระสุนพุ่งเข้ารัศมีเป้าหมายแม่นยำแล้วหายดับไปในความมืด สมชายชนลูกชู้พลางจ้องแสงประหลาดเบื้องหน้าที่ยังคงโฉบเฉี่ยวเสมือนต้นรำเยาะเย้ยอย่างไม่เชื่อสายตา

ท่ามกลางความสงสัยระคนแค้นเคืองที่ประดังเข้ามาหลังปรากฏความเชื่อมั่นพังทลาย คือการประติดประต่อแผนการคร่าวๆ เพื่อพิสูจน์และจัดการกับปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน

วันถัดมา สมชายออกมุงหน้าปฏิบัติการกิจโดยลำพัง เขากะเกณฑ์ตำแหน่งจากความทรงจำเมื่อคืนวาน สำนวนอาณาบริเวณและทางหนีทีไล่โดยรอบแล้วหุ้มรอบเป้าหมายเจียบเจียบแต่หัวค้ำ กระทั่งเสียงระฆังของแมลงกลางคืนถูกขับไล่ด้วยจังหวะก้าวย่ำตึงโสตประสาท เขาจึงขยับจากท่านอนราบ พลันปลดเครื่องมือจับสัญญาณการเคลื่อนไหวที่ดัดแปลงจากสเตโทสโคป ขึ้นมาสังเกตการณ์และเตรียมตัวพร้อมเบื้องหน้าตะคุ่มเงาเจ้าของผีทำน่าสงสัยกำลังสาละวนผูกบางสิ่งห้อยกึ่งไม้ เขาพาดม่านจากต้นไทรแล้วโยงไปยังไม่ใหญ่อีกฟาก มัดปลายเชือกอีกด้านไว้กับกิ่งต่ำ ย่องกลับไปขลุกลนอยู่เพียงครู่วัดดูจึงเปล่งแสงฉายฉาน ก่อนถอยมาคลายเชือกติดกิ่งก้านพรางกระตุกระรัว

ใช่แน่แล้ว นี่คือการตอของแสงประหลาดคืนก่อน สมชายกอดพนักกรอดที่ถูกดัดเสียจนเปื่อยเมื่อมานึกขึ้นได้ว่านี่ไม่ใช่แค่การข่มให้เสียขวัญ แต่ยังเหมือนเสียรู้ที่โดนพวกมันอำเพื่อหยั่งวัดกำลังอาวุธยุทธโศปกรณ์ในฐานะอีกด้วย สมชายสงบสติอารมณ์ลงชั่วครู่ กระทั่งความหุนหันพลันแล่นเริ่มเข้าที่ทางแล้วจึงจัดการยกปิ่นขึ้นปลดชีวิตศัตรู เสียงกระสุนระเบิดจากรังเพลิงก่อพงพนาพร้อมร่างทะมึนพับลงบนพวงหญาเจกเช่นดวงไฟเจิดจ้าที่พลันร่วงหล่นหายลับไปในความมืดดำ

วันรุ่งขึ้น ข่าวการสังหารแพร่กระจายไปในฐานะอย่างรวดเร็ว และไม่ว่าใครที่ได้ฟังต่างก็ตะลึงงันกับความกล้า บ้าบิ่นของผู้มาใหม่ไปตามๆ กัน สมชายได้รับความเคารพและไว้วางใจนับแต่นั้นที่นั่น แต่เหนืออื่นใดเขาแอบพึงใจอยู่ลึกๆ ว่าเป้าหมายหลักที่ผลักดันให้เขาต้องเอาชีวิตรมาเสี่ยงตายต่างถิ่นได้ปิดฉากขึ้นอย่างสาแก่ใจ...

จากเด็กเกรไม่เอาถ่านที่ใช้ชีวิตวันๆ ไปกับการเที่ยวเล่นสนุกสนาน และหมกตัวอยู่กับพรรคพวก ตามบันเทิงสถานจนพาลให้เรียนไม่ทันთอม สมชายในวัย 22 ยื่นคำขอพักการเรียนในปี 2 ไร่ ก่อนตัดสินใจสมัครสอบเข้าเป็นนักเรียนนายสิบ ด้วยมูลเหตุจูงใจที่ใฝ่ฝันอยากเป็นทหารผสมความตั้งใจที่อยากต่อสู้เช่นเดียวกับอา วีรบุรุษในดวงใจผู้ซึ่งสละชีวิตในสนามรบสงครามเวียดนาม

หลังจากเรียนจบหลักสูตรสองปี ทบ.5/15 รวปี พ.ศ. 2517 เขาก็ขอกลับมาเรียนต่อให้จบ แล้วจึงมุ่งหน้าสอบเข้าวิทยาลัยเทคนิค โดยตั้งใจปิดปิดยศนำหน้าชื่อ ประจวบเหมาะับช่วงที่สถานการณ์ทางการเมืองหลังเหตุ 14 ตุลาฯ ยังไม่สงบนิ่ง เขาจึงสมัครใจขอปฏิบัติหน้าที่สอดแนมความเคลื่อนไหวในวิทยาลัย

“เริ่มแรกก็มีคนจากกลุ่มอื่นมาชวนไปอยู่กระทิงแดง แต่เราบอกไม่เอา เพราะว่ามีผู้บังคับบัญชาอยู่ แล้วก็เลยยื่นข้อเสนอไปว่าขอเปลี่ยนเป็นช่วยดูความเคลื่อนไหวในวิทยาลัยแทน หลังจากนั้นก็มีเรื่องให้ส่งสยเพื่อนคนหนึ่ง เพื่อนคนนี้รู้จักกันมาตั้งแต่สมัยโรงเรียนเก่าแล้ว แล้วก็มาเจอกันอีกครั้งในเทคนิค เราสังเกตว่าเขาชอบชี้นำปลุกระดม เคยแซวเล่นๆ ด้วยว่าหัวเอียงซ้ายแน่ๆ เลยลองแจ้งทางทหารดูว่าคนนี้มีพิรุณ สุดท้ายก็ใช่จริงๆ เพราะพอทหารเข้าไปตรวจค้นบ้านก็พบหนังสือชีวิทัศน์เยาวชน โรงพิมพ์นครปฐม หนังสือปลุกระดมลัทธิคอมมิวนิสต์เล่มเล็กๆ ขนาดเท่าซองบุหรี่” สมชายย้อนเล่าเรื่องราวในอีกหลายทศวรรษให้หลัง

สถานการณ์ทางการเมืองที่บ้านปลายภายหลังเหตุการณ์จลาจลปราบปรามขบวนการนักศึกษา และกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงในวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ส่งผลให้มีผู้หลังไหลไปเข้าร่วมสนับสนุนการเคลื่อนไหวต่อสู้ด้วยอาวุธกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นสงครามภายในประเทศที่ยืดเยื้อและรุนแรงอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

วันที่ 25 ธันวาคม 2521 ร่างอันไร้วิญญาณของนายทหารรุ่นเพื่อนและรุ่นพี่กว่า 20 นาย ลำเลียงกลับคืนสู่ กองพลทหารม้า บางรายแขนขาขาด บางรายถูกจ่อยิงบริเวณศีรษะรอยเขม่ายังไม่อาจหาย สมชายจ้องมองสภาพอัน น่าเวทนาด้วยความสลดหดหู่ และขณะนั้นเองที่เขาตั้งปณิธานแน่วแน่ว่าจะต้องไปนานเพื่อชำระหนี้ชีวิตครั้งนี้แก่พวกพ้องของตนให้จงได้

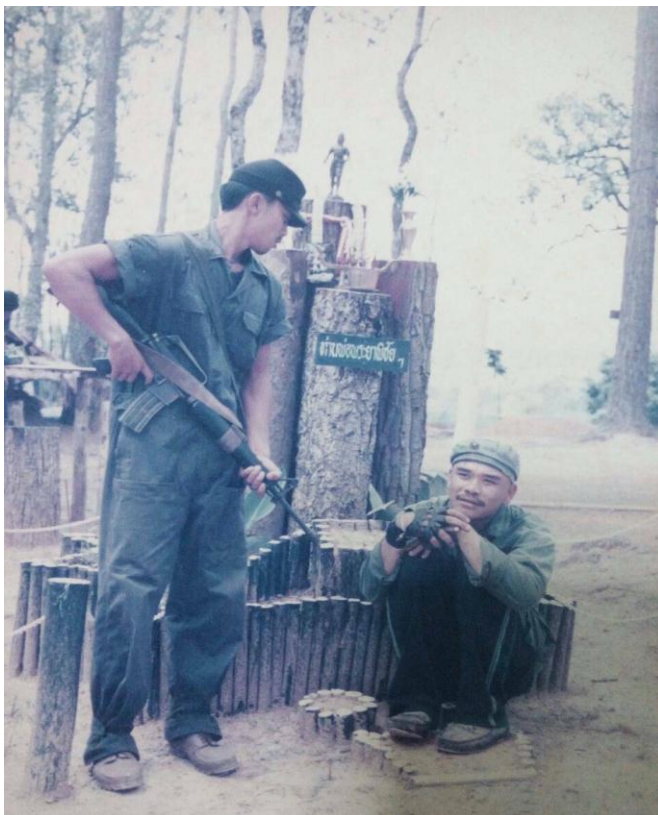
หลังจบ ปวช. สมชายถูกเสนอชื่อให้เลื่อนยศขึ้นเป็นจ่าประจำหน่วย ม.3 พัน4 แต่เหตุการณ์ต้องมาสะดุดหยุดลง เมื่อทางพันโทอุดมชัย องค์สิงห์ ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ 15 เดาใจเขาออกกว่ากระหายการปฏิบัติหน้าที่ในเขตนานมากกว่า ท่านจึงชักชวนสมชายขึ้นไปดูลาดเลาเป็นเพื่อนอยู่สองวัน ก่อนทาบตาม

ให้เขาย้ายมาประจำแผนการเงินใน กองพัน สมชายไม่ตอบรับทั้งไม่ปฏิเสธ แต่ยื่นข้อเสนอกลับไปว่าเขาจะมาต่อเมื่อให้ออกภาคสนาม

หลังกลับกรุงเทพฯ ไปได้หนึ่งสัปดาห์ สมชายจึงหาโอกาสเข้าไปปรึกษาผู้พันหน่วยเดิมพร้อมแจ้งความจำนงย้ายหน่วยขึ้นเหนือ งานเลี้ยงอำลานายทหารผู้ระห่ำและเด็ดเดี่ยวเกินกว่าใครจะห้ามปรามจัดติดต่อกันสามวันสามคืน ก่อนวันออกเดินทางจริงจะคืบคลานมาถึงในต้นปี พ.ศ. 2522

“เราทำเพื่อประเทศชาติโดยตรงแท้ๆ เลย” สมชายกล่าวถึงความนึกคิดขณะนั้น ก่อนเล่าให้ฟังถึงรายละเอียดการปฏิบัติงานต่างถิ่นในช่วงระยะแรกเริ่ม

“ชีวิตประจำวันของเราส่วนใหญ่ใช้เวลาไปกับการศึกษาเส้นทางในบริเวณรอบๆ เนื่องจากเรารู้มาว่าหมู่บ้านใกล้ๆ ฐานมีสมาชิกมวลชนของฝั่งตรงข้ามอาศัยอยู่ สืบสภาพสักพักจนได้ความก็เริ่มลงมือออกปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งพอดีว่าขณะนั้นเรามีทั้งเสื้อผ้า ปืนอาท้าว แล้วก็รองเท้าชาวโศด ที่ปลดมาจากศัตรูศพแรกครบชุด จึงวางแผนแฝงตัวเป็นคอมมิวนิสต์ แล้วชวนลูกน้องนายสิบ 5 คน เข้าไปในหมู่บ้าน เราพากันไปตอนมืดๆ แล้วบุกขึ้นบ้านเป้าหมาย แต่บังเอิญวันนั้นมันไม่อยู่บ้านเลยต้องเปลี่ยนแผนกลางคันหันมาอำพวงชาวบ้านว่าจะมาเอาเรื่องไอหมอมวลชนคนนี้ เพราะมันรับเงินเราไปแล้วแต่เบี้ยวไม่ยอมส่งเสบียงให้

รองเท้าข้าวโพด หรือ รองเท้ายี่ห่อ Kunsadal รองเท้ายางสีเหลืองคาดแดง น้ำหนักเบา ทำความสะอาดง่าย ยืดเกาะพื้นดินได้ดี อดีตเป็นรองเท้าใช้งานของชาวนาชาวไร่ ต่อมาได้รับความนิยมในหมู่สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ทหารบางนาย ต่อมาเมื่อเหตุการณ์ความขัดแย้งสงบลง มันจึงกลับมาเป็นรองเท้าเพื่อเกษตรกรรมอีกหน โดยเกษตรกรชาวไร่ข้าวโพดในจังหวัดน่านนิยมสวมใส่กันเป็นจำนวนมาก จนกลายเป็นชื่อเรียกติดปากที่ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายรู้จักกันดีในชื่อ 'รองเท้าข้าวโพด'

ตกวันต่อมาก็มีชาวบ้านมาแจ้งที่ฐานว่ามี ผกค. เข้ามาชุมนุมในบ้าน ซึ่งหลังจากนั้นพอมีเรื่องอะไรเกี่ยวกับ ผกค. เขาก็จะคอยมารายงานอยู่ตลอด

อันที่จริงพอพูดถึงเรื่องสายชาวบ้านเนี่ยมันมีเรื่องสำคัญอีกอย่างหนึ่งนะ คือว่า ตอนนั้น ผกค. ช้างในเผ่ามันมีการแตกคอกันเองก็เลยมีบางส่วนมาขอมอบตัว ตอนแรกมากันแค่ 4-5 คน แต่พอเห็นว่าเราไม่ทำอันตรายคราวนี้ก็แหกกันมาเพียบเลย เนื่องจากว่าหัวหน้าหมู่บ้านของพวกเขาถูกดาบปลายปืนแทงจนเสียชีวิต เพราะไม่ยอมให้ ผกค. เกณฑ์เอาลูกบ้านไปเป็นทหาร ที่นี้เราก็บอกให้เขาหาทำเลใหม่ปลูกที่อยู่อาศัยกันตามสบายได้เลย เดี่ยวทางเราจะคอยคุ้มกันให้เอง แต่ต้องจัดเวรช่วยกันสอดส่องด้วยนะ ซึ่งเราก็ดูแลเขาอย่างดี ส่วนเขาก็ไว้ใจเรามากขึ้นถึงขั้นที่มีบางคนแอบกลับเข้าไปในหมู่บ้านเดิมเพื่อช่วยเราสืบหาข่าวคราว ทั้งหมดนี้ช่วยให้เรารับรู้การเคลื่อนไหวของศัตรูในละแวกนี้เยอะพอสมควร”

เมื่อเก็บเกี่ยวข้อมูลได้มากพอ ในปีที่ 2 สมชาย ผู้ซึ่งบัดนี้ได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นมาเป็น ผบ.ฐานตัดสินใจโยกย้ายฐานปฏิบัติการไปยังจุดยุทธศาสตร์ใหม่ ทำเลแห่งนี้ตั้งฉากกลางเส้นทางสายหลักที่ ผกค. ผาแดง ใช้ขนถ่ายเสบียงเพื่อ หล่อเลี้ยงกองกำลังในเขตงาน 1 ที่ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นสมรภูมิรบอันดุเดือดเลือดพล่านและพรากชีวิตของทหารทั้งสองฟากให้ล้มหายตายจากกันไปเป็นจำนวนมาก

เส้นทางหายหน้ากับบานประตูการคลี่คลาย

“ศัตรูหนูนั่นขึ้นมาพัน پای ขึ้นห้วยหลักลาย น้ำยาวตอนใต้...”

ลำนําสามวรคที่ร้อยเรียงบรรทัดข้างต้น ผู้คนทางภาคเหนือนิยมเรียกกันว่า ‘คำว’ หรือ ลักษณะการเรียงร้อยถ้อยคำให้สัมผัสคล้องจองคล้ายบทกลอนแปดของภาคกลาง คำวสามวรรคนี้เหล่าทหารแดงแห่งพรรคคอมมิวนิสต์ฯ เขตน่านมักคุ้นหูกันดี เนื่องจากบ่อยครั้งที่มันจะถูกหยิบยกมาขับขานทอดลำนําสู่บทเพลงปลุกใจทั้งหลายแหล่ และหากสังเกตดูกันให้ถ้วนถี่แล้วคำวสั้นๆ บทนี้ได้ทำหน้าที่บันทึกช่วงตอนของเหตุการณ์สำคัญหนึ่งที่ดำเนินขึ้นในปี พ.ศ. 2519 - 2524 ซึ่งทางฝั่งเจ้าหน้าที่รับรู้กันในชื่อ ‘แผนการรุกเข้าหาเขตฐานที่มั่นของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ด้วยเส้นทางเพื่อความมั่นคง’ หรือ แผนการสร้างเส้นทางคมนาคมเพื่อขจัดความยากลำบากในการเข้าทำลายล้างแหล่งกบดานของ พคท. ซึ่งวางตัวอยู่ในถิ่นทุรกันดารกลางภูสูงลาดชันและแนวป่าสลับซับซ้อนราวเขาวงกต เปิดทางส่งกำลังบำรุง ส่งเสบียงสนับสนุนทางอากาศ รวมถึงยังโอกาสให้สามารถพบปะเหล่ามวลชนของฝั่งตรงข้ามเพื่อปฏิบัติการจิตวิทยา และแม้ว่าตามหลักแล้วแผนการนี้จะได้ปูเส้นทางไว้กว่า 7 สาย¹ แต่เส้นทางสายสำคัญที่นับเป็นสมรภูมิรบอันดุเดือดซึ่งผู้ปฏิบัติงานทั้งสองฝ่ายล้วนจดจำได้ไม่มีวันลืม คือ ‘สายน้ำยาว - ห้วยหลักลาย’ แนวยุทธศาสตร์พาดตัดขาดฐานที่มั่นน่านเหนือและน่านใต้ อันเปรียบเสมือนบานประตูขั้นแรกที่ไขออกสู่การคลี่คลายเหตุการณ์ในครั้งนี้

“มันเป็นเรื่องราวธรรมดาที่พรรคฯ ต่อด้านเมื่อทางการจะสร้างถนนเส้นนี้ เพราะบริเวณนี้คือรังของพวกเรา เปรียบกับมดแดงสร้างรังถ้าลองมีใครไปเหย่มมัน มันก็ต้องออกมาต่อด้าน มันเป็นเรื่องสัญชาตญาณไง ใช่มั้ย? แล้วเส้นนี้นะ ถือเป็นเส้นยุทธศาสตร์เลยไง เพราะว่ามันผ่าฐานที่มั่นเขต 3 ภูแม่ ภูคา ถึงแม้ว่ายุคนั้นจะเป็นยุคระส่ำระสายทางการเมืองของพรรคฯ เนื่องจากเริ่มมีเรื่องนโยบาย 66/23 เข้ามา แต่เรายังมีอุดมการณ์ต่อสู้ปกป้องถิ่นฐาน ในเมื่อเอ็งมาทำลายข้า ข้าก็ต้องทำลายเอ็ง” แววดาเด็ดเดี่ยวเอาเรื่องฉายอารมณ์หุ่นหนึ่อยู่ในที่ เมื่อเขาเริ่มทำความเข้าใจถึงเหตุการณ์ที่ลวงเลยผ่านมานานกว่าสามทศวรรษ

เติบโตมาในหมู่บ้านเล็กๆ สระตะเคียน เมืองย่าโม เรียนจบชั้นประถมสี่จากโรงเรียนชื่อเดียวกัน หลังจากนั้น สวย พรรณรงค์ - สวย ไนวัย 11 ขวบ ก็ถูกพ่อแม่ส่งตัวเข้าป่าเช่นเดียวกับเพื่อนบ้านครอบครัวอื่นๆ ที่ต่างสนับสนุนและ บักใจเชื่อว่าการส่งลูกหลานไปเป็นคอมมิวนิสต์นั้นถือเป็นเรื่องของเกียรติและ

ความภาคภูมิใจ ดังตัวอย่างของบรรดานิสิตนักศึกษาหน้าตาดีมีฐานะหลายต่อหลายคนที่พบเห็นในหมู่บ้านก็ล้วนแล้วแต่เข้าร่วมกับพรรคฯ ด้วยกันทั้งสิ้น

“สมัยนั้นถ้าใครไม่ส่งลูกส่งหลานไปเป็นคอมมิวนิสต์เขาถือว่าเซยอะ” สวยยิ้มหัว

หลักสูตรเทียบชั้นประถมห้าของสวยในสถานศึกษาประเทศกัมพูชา เปลี่ยนจากกลุ่มสาระชั้นพื้นฐานสู่ทฤษฎีทางการเมือง มาร์ช - เลนิน ควบคู่ไปกับการฝึกฝนยุทธวิธีการรบภาคปฏิบัติร่วมกับเพื่อนนักเรียนในรุ่น 315 ที่ปะปนกันทั้งเด็กหนุ่ม วัยรุ่น และผู้ใหญ่ จบหลักสูตรกิน นอน ท่องตำรา ยิง ฝัง และปา พร้อมกับได้รับนามใหม่ว่า ‘สหายสง่า’ ภายใน

การปฏิบัติหน้าที่คุ้มกันการสร้างเส้นทางคมนาคม บริเวณกิโลเมตรที่ 60 สายน้ำยาว – ห้วยหลักลาย

ยึดจุดยุทธศาสตร์และเร่งดำเนินการสร้างฐานคุ้มกันดูแลกลุ่มผู้รับเหมาก่อสร้างเส้นทาง บริเวณ
กิโลเมตรที่ 55

ระยะเวลาหนึ่งปีก็ถูกส่งตัวกลับมาออกหน่วยในจังหวัดบ้านเกิด โดยรับผิดชอบหน้าที่จัดตั้งมวลชนและรับรองเหล่านักศึกษาที่ต่างหนีตายและหนีตามอุดมการณ์สู่ร่มธงค้อนเคียว

“ตอนนั้นอีสานนับเป็นจุดรับนักศึกษาที่หนีเข้าป่าจุดใหญ่ เพราะ มันใกล้ทาง ขึ้นง่าย หนีเร็ว แล้วคอมมิวนิสต์ก็รอทำอยู่ในบ้านเรียบร้อย แควคุณมาลงที่บ้านสระตะเคียนแล้วบอกว่า ‘ผมอยากเข้าป่า’ เท่านั้นชาวบ้านเขาก็จะรับไว้ ส่วนเราก็มีหน้าที่มารับช่วงต่อเพื่อส่งพวกเขาไปอบรมการเมืองการทหาร

นักศึกษาที่หนีขึ้นมาสมัยนั้นสมควรใจกันทุกคน เพราะเขาคิดกันว่าอยากจะเข้าร่วม อยากจะคัดค้าน อยากจะตี เพราะว่ามันไม่มีทางออกนอกเหนือจากนี้แล้ว คือจะคุยกับรัฐ รัฐก็ไม่คุยกับเรา เขาอยากจะจับปืนฆ่าเรา เราก็ต้องจับปืนต้านเขา โดยเฉพาะเหตุการณ์ 6 ตุลาฯ มันก็สื่อให้นักศึกษาเห็นอยู่แล้วว่าทางปลอดภัยคือต้องหนีเข้าป่า ต้องเอาตัวรอด ขนาดกระรอกกระแตเราจะยิงมัน มันยังหลบ แล้วนับประสาอะไรกับคน คุณยิงนักศึกษานี้ คุณฆ่านักศึกษานี้ เขาก็ต้องหลบไว้อีก่อน” สหายสง่า แสงความรับผิดชอบ พร้อมชี้มูลเหตุสนับสนุนการอพยพเข้าป่าของบรรดานิสิตนักศึกษาหลังปี พ.ศ. 2519

เคียวราประทับการณ์เพียง 2 ปี ในเขตงานอีสานเหนือ สหายสง่าผู้ซึ่งขณะนั้นได้รับยกย่องเชิดชูให้เป็นนักรบดีเด่นก็ถูกโยกย้ายขึ้นเหนือมาสมทบกำลังประจำกองทหาร 224 ท่ามกลางสถานการณ์ความตึงเครียดจากแผนการสร้างเส้นทางตัดฐานที่มั่น ซึ่งสั่นคลอนความมั่นคงเขตแดนอำนาจรัฐใหม่ ดังนั้นคำสั่งแรกที่เขาได้รับมอบหมายทันทีที่เหยียบผืนดินในเขตน่านเหนือก็คือ ขัดขวางการสร้างเส้นทางสายน้ำยาว - ห้วยหลักลาย

“พอเข้ามาอยู่ 244 หน้าที่หลักของเรามีแค่รบกับฝักสองอย่างเท่านั้น”

ถ้าไม่ถูกส่งไปรบก็ฝักอยู่ในสำนัก แต่หากมีคำสั่งครั้งใดก็ต้องพร้อมฆ่าฟันเมื่อนั้น เช่นในครั้งนี่ที่เขาต้องออกไปปกป้องถิ่นฐานด้วยวิธีการ ‘จรรยา’ หรือ บุกปะทะแบบไม่เน้นปักหลักสู้ แต่จะเคลื่อนที่รุกทำลายแล้วกลับล่าวดเร็ว ซึ่งการปะทะลักษณะนี้จะดำเนินการกันทั้งยามกลางวันและกลางคืน โดยมีกองกำลังจำนวนมากตลอดทั้งทหารหลักและหน่วยรบพิเศษในเขตน่านเหนือคอยสมทบกำลังจู่โจมอยู่ไม่ขาด รวมถึงอุปสรรคก็ดียวสำคัญ อย่าง ทุ่นระเบิดและกับระเบิดสังหารบุคคล ที่ว่ากันว่ามีความมหัศจรรย์จนทำให้ทางการต้องตัดสินใจออกมาตรึงการชนวัวฝูงใหญ่มาลุยยาเพื่อเปิดทางนั้น ก็ช่วยให้สามารถยึดแผนการ บันทึนกกำลังฝังตรงข้ามและสร้างความปั่นป่วนเสียหายแก่ผู้รับเหมาก่อสร้างกระทั่งเกิดการเปลี่ยนมือถึง 3 ราย โดย ห้างหุ้นส่วน เชียงใหม่คอนสตรัคชั่น จำกัด คือรายท้ายสุดที่ร่วมหักล้างถางพงจน

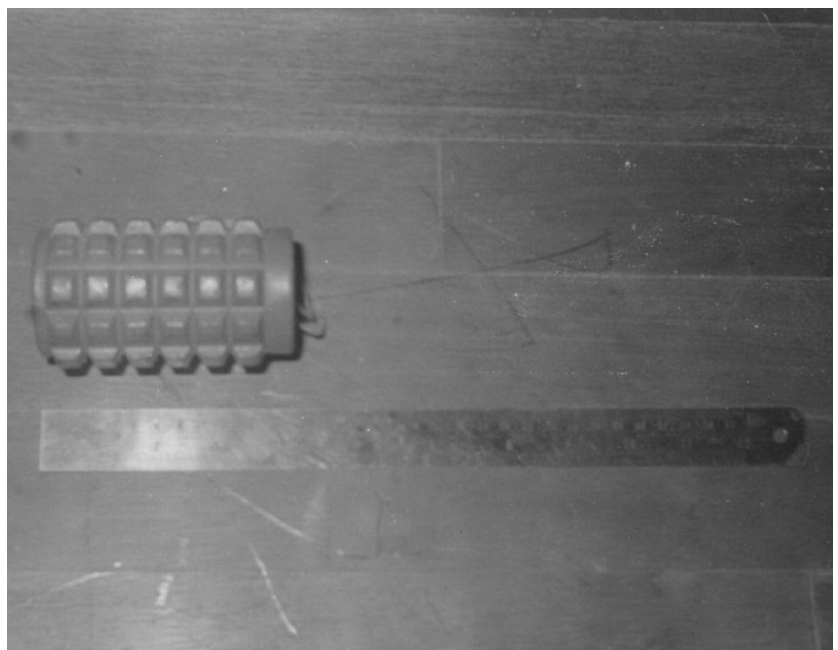
สุดทาง โดยมีกองพันทหารม้าที่ 6 และกรมทหารม้าที่ 3 เข้าควบคุมทางยุทธการและคุ้มกันการต่อต้าน
โจมตี

ห่างจากเส้นทางสายมรณะไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ราว 5 กิโลเมตร สมชายผู้ได้มอบหมาย
ให้นำ กองกำลังออกจากรยุทธไถ่ล้าศัตรูของรัฐได้พากันเดินทัพมาถึงช่วง กม.55 ทำยุทธศาสตร์ที่มี
ลักษณะภูมิประเทศอยู่ในระดับเหนือกว่าอาณาบริเวณโดยรอบ หรือ 'จุดสูงข่ม' ซึ่งสร้างความได้เปรียบใน
การเล่นงานฝ่ายตรงข้าม ดังนั้นเขาจึงเริ่ม

ปืนโต หรือ หุ่นระเบิดสังหารบุคคล
แบบอยู่กับที่ มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า PMN, PMN2 และ
Type72A

ฝักข้าวโพด หรือ หุ่นระเบิดสังหาร
บุคคล แบบมีสะเก็ดระเบิด มีชื่อ
เรียกอย่างเป็นทางการว่า
POMZ-2 และPOMZ-2M

ลงมือเตรียมแผนการ ออกกำลังแล้วบุกทะลวงฐานของ ผกค. จุดนี้เสียเปรียบ ก่อนลงหลักปักฐานพร้อม
ทำการคุ้มกันดูแลกลุ่มผู้รับเหมาสร้างทางที่กำลังคืบคลานใกล้เข้ามา

ณ ที่นี้เองที่ความทรงจำของเขาสะกิดให้หวนคำนึงถึงความอันตรายที่รายล้อมรอบด้านและ
เรื่องราวของชายชาติทหารที่ถูกรวบรวมประมาทพรากชีวิตไปอย่างน่าเสียดาย

“ตรงฐาน กม.55 นี่ยิงกันตลอดปีแหละ เพราะพวกมันอยากจะยึดคืน มันเป็นจุดยุทธศาสตร์ แล้วก็
สามารถเชื่อมต่อเส้นทางไปสำนักสำคัญๆ ได้ทุกที ฉะนั้นตามหลักแล้วไม่ว่ากลางวันหรือกลางคืนก็ควร
ระวังตัว แต่มีวันนั้นประมาณตีสองกว่า พลทหารนายหนึ่งตื่นขึ้นมาดูเวร เดินตรวจตราได้สักพักก็ขึ้นไปนั่ง
สูบบุหรี่ในป้อมยามเก่าของ ผกค. เราเห็นเข้าก็เลยเตือนให้ลงมาสูบบุหรี่ข้างล่าง เขารับดับบุหรี่ไต่ลงมาแล้วเดิน
หายไป แต่ค่อยหลังเราปุ๊บก็กลับขึ้นไปอีก ที่นี้ก็ โป่ง! เรียบร้อย ลูกตะกั่วจากหลังฐานพุ่งทะลุหัวไม่ได้ทัน
รู้สึกตัวเลยมั้ง” สมชายเล่าด้วยน้ำเสียงราบเรียบราวกับถ้อยคำทั้งหมดก่อตัวขึ้นมาจากความว่างเปล่า

เมื่อทางเจ้าถิ่นไม่มีทีท่าว่าจะยอมถอย ทางภารกิจขยายแผนการดึงตัวชาวจีนฮ่อ ลาว และม้งเข้า
มาเสริมกำลัง พร้อมมอบหมายให้บริษัทผู้รับเหมาเพิ่มปริมาณคนงานชาวบ้านในสายพานการก่อสร้างเพื่อ
เร่งตาราง ตลอดจนเอื้อผลประโยชน์ทางอ้อมในการเป็นบังเกอร์มนุษย์ ซึ่งปรากฏว่าแผนการอย่างหลังนั้น
เป็นที่น่าพอใจยิ่ง เนื่องจากส่งผลให้ผกค. ไม่กล้าลงมือรุนแรงด้วยกลัวเสียผลทางการเมือง

สหายสง่า กล่าวถึงสถานการณ์ในช่วงเวลานั้นว่า “มันเป็นกลยุทธ์ยุทธวิธีที่จะมาเอาชนะใจ
เจ้าหน้าที่เขาเลยว่าจ้างเขาทั้ง คนลาว คนฮ่อ พวกเขาก็มีที่ตั้ง เส้นทางหลักลายปีหลังๆ นี่แห่มากันเพียบ แล้ว
ก็เอาชาวบ้านมาเป็นคล้ายกำบัง แต่ไม่ใช่ชาวบ้านแถวนี้หรอก เป็นพวกชาวบ้านเกร็ด บ้านเหี้ยะ คนที่อยาก
ได้เงิน อยากได้ที่ดินก็มารับจ้างเสี่ยงตายกัน เพราะทางนั้นเขายื่นข้อเสนอว่าถ้าปราบคอมมิวนิสต์สำเร็จจะ
ให้ที่อยู่ที่ดินกับคนที่มาร่วมงานทุกคน

กระทั่งคิดว่าคอมมิวนิสต์นี้ใจง่ายไม่ได้ยึดถืออุดมการณ์อะไรมากมาย ก็เลยส่งคนมานัดแนะเราให้
ไปเจรจากับผู้รับเหมา เอาผู้หญิงมาล่อ เอาเงินมาเสนอขอให้เรายุติการต่อต้านและเปิดทางกิโลเมตรละ 1
ล้าน แต่พวกเราไม่เอาเลยนะ ถ้ารับเงินเราก็ไม่ใช่คนอุดมการณ์ ทหารกองโจรจะเสียหมด ขนาดสมัยนั้นนะ
ถ้าเราเจอไอพวกสัมปทานป่าไม้แล้ว ลากท่อนซุงไปแถวห้วยหัด - หลักลายนี้ เราไล่ตะเพิดหมด เพราะ
พวกบริษัทได้ผลประโยชน์ ผู้นำไม่กี่คนได้ผลประโยชน์ แต่ป่าผืนนี้เป็นป่าของทุกคน”

ควบคู่กับการคุ้มกันผู้รับเหมา กวาดล้างศัตรู และนำชาวบ้านปลุกถิ่นฐานพร้อมปรับปรุงสภาพแวดล้อมใน อาณาเขตอันหลุดพ้นจากอำนาจครอบงำของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย คืองานเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ด้วยการสร้างโอกาสพบปะเหล่ามวลชนฝั่งตรงข้ามเพื่อปรับความเข้าใจในเรื่องอุดมการณ์และเจตนาของรัฐ จำสิบเอกพิลิตติ ตะนูลานนท์ - พิลิตติ ผู้ที่มีส่วนข้องเกี่ยวโดยตรงในการลงพื้นที่ปฏิบัติการจิตวิทยาภายใต้สถานการณ์อันดุเดือดนี้ย้อนเล่าประสบการณ์ให้ฟังว่า

“ตอนนั้นรัฐบาลต้องการสร้างเส้นทางมุ่งสู่ชายแดนไทย - ลาว เพื่อพัฒนาการคมนาคม สร้างความมั่นคง และนำความเจริญเข้าไปสู่หมู่บ้านมวลชนฝั่งตรงข้าม วิธีการก็คือ ให้พวกเราเข้าไปช่วยเหลือดูแลเอาหมอ เอายา หิ้วขนม นม เนย ไปแจกลูกหลานเขาสารพัด พยายามตั้งต้นสานสัมพันธ์ให้เขาไม่ระแวงเรา เพราะคนพวกนี้จะถูกส่งสอนมาว่าให้ระวังทหารไทย แต่ก็ใช้ว่าจะพวกเขาเข้าใจเราง่าย ๆ เพราะคนเหล่านี้เขาอยู่ได้ทั้งสองทาง อยู่กับเราก็เป็นฝ่ายเรา อยู่กับอีกฝ่ายก็เป็นพวกอีกฝ่าย มันเป็นเรื่องของการเอาตัวรอด อันนี้เรายอมรับ ว่าเขาไม่ได้ สังเกตง่าย ๆ อย่างรูปในหลวงเนี่ย บางบ้านนี้จะใหม่เอี่ยมเลย เพราะว่าเขาไม่เคยเอาออกมาแขวน พอเวลาทหารไปก็เอาขึ้นที่ พอทหารกลับก็ปลดเก็บ หรือเปลี่ยนเป็นรูปเหมา เจ๋อ ตุง ถ้าไม่ทำแบบนี้พวกเขาก็คงอยู่ไม่ได้เหมือนกัน นี่คือเหตุการณ์จริงที่หมู่บ้านสะว้า - สะปัน”

ด้วยการทุ่มเทกำลังอย่างหนักผนวกกับแผนการสร้างอุปสรรคให้ศัตรูยากเข้าจู่โจม ทำให้งานรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว กระทั่ง ในวันที่ 14 กันยายน 2522 เส้นทางเพื่อความมั่นคง ‘สายน้ำยาว - หัวหลักลาย’ จึงสำเร็จลุล่วงในช่วงเวลาไล่เลี่ยกับเส้นทางอื่นๆ อีก 6 สาย โดยนับแต่นั้นเป็นต้นมาทาง พคท. ก็ตกเป็นฝ่ายตั้งรับในสถานการณ์ทันที

ประจวบเหมาะ กับสถานการณ์การเมืองภายในพรรคฯ และวิกฤติศรัทธาของขบวนการที่เริ่มเสียศูนย์จากการถูกตัดขาดความช่วยเหลือทางสหายอ้ายน้องพรรคฯ ลาวและเวียดนาม กระทั่งขับไล่สมาชิก พคท. ทั้งหมดออกนอกประเทศ พร้อมปิดกั้นทางหนีทีไล่สำคัญคาบเส้นพรมแดน เนื่องมาจากสองเหตุผล อย่าง การปฏิเสธข้อเสนอน้ำใจในการขอส่งกำลังทหารเข้ามาช่วยปลดปล่อยประเทศ และความขัดแย้งอันยืดเยื้อระหว่างพรรคฯ เวียดนาม กับ พรรคฯ กัมพูชา ซึ่งขณะนั้น พคท. ดูมีท่าทีโน้มเอียงไปทางฝั่งของกัมพูชามากกว่า ซ้ำร้ายยังถูกพรรคฯ จีนลดทอนบทบาทในการสนับสนุนการปฏิวัติ ก่อนตามมาด้วยการปรับแนวทางปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ของรัฐ ที่หันมายึดหลัก ‘การเมืองนำการทหาร’ ออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี 66/23 และ 66/25 เพื่อกำหนดทางการเมืองอย่างต่อเนื่องโดยมีสาระสำคัญในการเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคฯ ได้รับการนิรโทษกรรมคดีการเมืองทั้งหมดหากอยากกลับมาตั้งต้นชีวิต

ใหม่ ซึ่งทั้งหมดทั้งมวลเป็นเสมือนแรงกระตุ้นสู่การปิดฉากฐานที่มั่นของ พคท. เขตน่าน ที่จะได้กล่าวในโอกาสต่อไป

เชิงอรรถ

1. เส้นทางทั้ง 7 สาย ได้แก่ 1.บ้านงอบ - บ้านปอน - ปางหก - กิโลเมตรที่ 21 - ห้วยโก๋น, 2.ศิลาเพชร - น้ำยาว - บ้านหลักลาย - ผักเหือก 3. ท่าวังผา - สองแคว - บ้านบรรณโสภีรัฐ 4. น้ำปูน - น้ำพาง
5. สองแคว - ผาหลัก - สะเก็น 6. กิ่งอำเภอบ้านหลวง - บ้านปี่ 7. พระธาตุ - บ้านกอก

สมรภูมิสุดท้าย

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 ทางกรได้เร่งมือดำเนินการรุกเข้าสลายฐานที่มั่นของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในเขตน่านอย่างดุเดือด มีการระดมกำลังจากทั้งภาคพลเรือน ตำรวจ ทหาร บุกเข้าปราบปรามในรูปแบบยุทธการ พร้อมขนส่งกำลังทางอากาศครั้งใหญ่ทดแทนความล่าช้าในการปฏิบัติงานภาคพื้นดิน บุกจู่โจมต่อเนื่อง เผาทำลายแหล่งกบดานสถานพำนัก และเสบียงปลังทุกชนิด เพื่อช่วงชิงจังหวะปิดฉากเกมการต่อสู้อันยืดเยื้อยาวนานซึ่งได้เผยเค้าลางของชัยชนะให้เห็นแจ่มชัดที่สุดในระยะ 18 ปี

ปลายเดือนกันยายน หลังจากที่มีการต่อสู้ในสมรภูมิผาแดงภายใต้ชื่อยุทธการ ‘น่านร่มเย็น’ จบลงอย่างผิดพลาด เมื่อเหล่านักรบแห่งกองพันทหารม้าต้องถอยร่นกำลังกลับอย่างซุลมุนวุ่นวาย บาดเจ็บล้มตาย และสูญเสียสาหัส เนื่องจากการตรึงกำลังหลังเข้ายึดพื้นที่บางส่วนในเขตงาน 1 ของศัตรู ไม่อาจเดินเกมรุกเข้าสลายเขตงานต่อให้เด็ดขาดจนพลาดท่าปล่อยให้ผู้ตรงข้ามอ้อมกำลังย้อนกลับมาปิดล้อมฐานต่อต้านขับไล่ การปะทะและด้านทานดำเนินต่อเนื่องจนกระทั่งถึงขั้นที่เครื่องลั่นไกของปืน ค.155 ซึ่งทำงานอย่างไม่หยุดพักหักห้ามที่ 1 ที่สายฝนหล่นลงมาชะโลมหิตบนผืนดิน สะบักสะบอม ทุลักทุเล เสี่ยงเกรงใกล้หมดและไม่สามารถนำส่งได้ทางเฮลิคอปเตอร์ จากนั้นกำลังพลจึงเริ่มเสียขวัญพากันถอนทัพออกจากพื้นที่ที่มีการดักข่มโจมตีตลอดเส้นทางอย่างสะเปะสะปะ ละทิ้งอาวุธประจำกาย เครื่องสนาม หรือแม้แต่หมวกเหล็กไว้เป็นจำนวนมากตามรายทาง

บทเรียนจาก น่านร่มเย็น ส่งผลให้ทางการยกระดับปรับแผนการจู่โจมให้เข้มข้นขึ้นด้วยการจัดตั้ง ‘กองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่ 32’ (พตท.32) ขึ้นมารับช่วงต่อจากกองพลทหารม้าส่วนหน้าที่เพลี่ยงพล้ำ เช่นเดียวกับภูมิภาคอื่นๆ ภายในประเทศที่ต่างก็ผุดหน่วยงาน ‘กองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร’ ขึ้นโดยพร้อมเพรียงกัน โดยได้ระดมกำลังจากทั้งภาคพลเรือน ตำรวจ และทหารควบคู่กับการจัดตั้งโครงการอาสาสมัครทหารพราน ที่รับสมัครประชาชนในท้องถิ่นเข้ามาเป็นกำลังพลในสังกัดกองร้อยทหารพรานเพื่อฝึกฝนยุทธวิธีการต่อสู้และบุกโจมตีเชิงป่า เคียงไหล่กับทหารประจำการเพื่อกวาดล้างผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยขั้นเด็ดขาด

สำหรับตัวอาสาสมัครทหารพรานนั้นจะว่าไปแล้วก็มีบทบาทคล้ายกับทหารกึ่งชาวบ้าน เนื่องจากส่วนใหญ่จะใช้เวลาประจำการอยู่ในฐานราวครึ่งเดือน และอีกครึ่งเดือนที่เหลือก็สามารถกลับบ้านไปใช้ชีวิตได้ตามปกติ โดยมีข้อแม้ว่าห้ามแพร่พรายเรื่องในกรมกองให้ใครรู้เป็นอันขาด ซึ่งในส่วนของหน้าที่

รับผิดชอบ จำลอง ผงทอง อาสาสมัครทหารพราน ประจำกองร้อย อส. อำเภอปัว ชุดปี พ.ศ. 2522 ได้เล่าประสบการณ์ครั้งนั้นให้ฟังว่า

“ทหารพรานเราอยู่กันแบบอิสระ แต่ถ้าถึงเวลาปฏิบัติหน้าที่เขาก็จะส่งคนมาแจ้งให้เรากลับเข้ากองร้อย อยู่ในฐาน 2 วัน ตระเตรียมความพร้อมเรื่องอาวุธและเสบียงเสร็จสรรพก็รอฟังคำสั่ง ‘คืนนี้นอนให้เต็มที่’ นั่นแหละเป็นอันว่ารู้กันว่าสักประมาณ ตี 1 ตี 2 ต้องออกเดินทาง

กองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหารที่ 32 ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2524 เพื่อเร่งดำเนินการต่อสู้ปราบปรามพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน

ขณะนั้นเราปฏิบัติงานอยู่ในชุดล่าสังหาร เขาจะให้ออกจรรยาบรรณ 7 วัน โดยในกระเป๋าคะพกไปแค่เสื้อผ้า 2 ชุด เสื้อชั้นใน 3 ชิ้น นอกจากนั้นก็เป็นเสปียง อาทิตี ข้าวหลาม ข้าวเหนียว สำหรับกินสามวันแรก และข้าวต้มมัดลูกใหญ่ 3 มัดสำหรับวันที่เหลือ ส่วนข้าวแห้งจะไว้กินท้ายสุดเมื่อจวนตัว เราเดินมุ่งหน้าไปตามตำแหน่งที่เขา ปักหมุดไว้ในแผนที่คล้ายกับการลาดตระเวน เจอศัตรูก็เก็บ สลับกับหยุดชุ่มใจมดดีเป็นพักๆ พอทำงานได้ครบ 7 วัน ก็กลับฐาน แล้วในสมัยนั้นเขาไม่มีการแบ่งแยกนะว่าทหารหลักหรือทหารพราน ทุกคน คือ ทหารเหมือนกัน ได้รับเงินเดือนและมีเบี้ยเลี้ยงทหารเหมือนกันหมด”

เป็นที่ทราบกันดีว่าอาสาสมัครทหารพรานมีประสิทธิภาพในการจัดการกับทหารคอมมิวนิสต์สูงมาก เนื่องจากพวกเขาจะไม่สวมเครื่องแบบขณะกลับไปสวมบทบาทชาวบ้าน แต่ยังคงสามารถลงมือกับศัตรูฝั่งตรงข้ามได้ทุกเมื่อ โดยเฉพาะยามที่ทหารป่าไม่ทันได้ระวังตัว เพราะนี่ก็เป็นเพียงชาวบ้านธรรมดาสามัญ อีกทั้งอาสาสมัครบางคนยังผ่านการฝึกฝนหลักสูตรพรานพิชิตมาจึงทำให้มีความชำนาญในการลอบสังหารด้วยสารพัดกลวิธีที่เรียบง่าย รวดเร็ว

คล้ายกันกับ ‘หน่วยกองร้อยพิเศษ’ ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย หน่วยรบที่มีชื่อเรียกติดปากอีกชื่อหนึ่งว่า ‘หน่วยเล็ดลอดลึก’ ซึ่งถูกเคี่ยวกรำมาอย่างหนักให้มีศักยภาพในการรุก-รับ และสามารถทำภารกิจยามวิกาลได้คล่องแคล่ว ว่องไว และเงียบเชียบ ทหารหน่วยนี้ส่วนมากจะออกปฏิบัติการอย่างสันโดษโดยไม่มีทหารจากหน่วยอื่นร่วมชุด เน้นการจรรยาบรรณหมุนเวียนไปตามเขตงานต่างๆ รวมถึงมีหน้าที่สำคัญในการล้วงข้อมูลฐานที่ตั้งของศัตรู เพื่อนำกลับมาวางแผนให้ทหารหลักสามารถบุกเข้าไปโจมตีได้อย่างแม่นยำและปลอดภัย ช่วยสร้างความได้เปรียบในการเปิดยุทธการ

“เรามีหน้าที่ในการเข้าไปสำรวจภูมิศาสตร์ในฐานของฝ่ายตรงข้าม โดยขั้นแรกเราจะต้องออกไปลาดตระเวน เพื่อศึกษาสภาพป่าและเส้นทางทั้งหมด ก่อนกลับมาทำแผนที่ จากนั้นก็มารู้จุดสำคัญๆ อย่าง จุดที่คาดว่าจะมีศัตรูซุ่มกำลังอยู่ หรือ จุดของทุ่นระเบิดทั้งหมดทั้งที่วางและที่พบ ซึ่งการดำเนินงานแต่ละครั้งเราจะไปกันไม่เกิน 5 - 6 คน ทุกคนต้องกลบกลืนต้องสงสัยไม่ให้มหาทหารรู้ตัว อาศัยวิธีจุ่มแบบชุ่มเงียบในระยะประชิด แบ่งงานแทรกซึมเข้าไปในฐานศัตรูเพื่อสืบสภาพของฐานนั้นอย่างรัดกุม อาทิตีตำแหน่งที่ตั้งของอาวุธหนัก ปืนไร้แรงสะท้อนย้อนหลัง (ปรส.) ป้อมปืนกล กองบังคับการ หรือ กองสื่อสาร ที่สำคัญคือ ต้องทำงานรวดเร็วอย่าให้อีกฝ่ายรู้ตัว แต่ถ้าเกิดพลาดเสียลับเราจะโยนระเบิดแล้วกลับลำทันที” เคลื่อน ใจปิง - เคลื่อน หรือ สหายเคลื่อน อดีตทหารป่าหน่วยกองร้อยพิเศษอธิบายการรูปแบบปฏิบัติงาน

และแล้วในต้นเดือนมีนาคม 2525 เมื่อทางการได้รับทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์จำนวนมากจาก บรรดา สมาชิกพรรคฯ ผู้กลับใจ จึงตัดสินใจลงมือเปิด ‘ยุทธการสุริยะพงษ์ 1’ ซึ่งหมายมั่นปิดฉาก เขตงาน 7 ดอยผาจิ ศูนย์กลางการนำของคณะกรรมการพรรคฯ ภาคเหนือ โดยยุทธการนี้นับเป็นก้าวแรกของ แผนการเดินเกมรุกขั้นสูงสุดในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน ด้วยการระดมเฮลิคอปเตอร์กว่า 22 ลำ สำหรับ เคลื่อนย้ายกำลังพลทางอากาศ เสริมอากาศยานติดอาวุธ ใช้กำลังพลบุกร่วม 1,000 ชีวิต ตลอดจนใช้ ‘คนนำทาง’ ช่วยบ่งชี้ทางหนีทีไล่ในการเดินทางอย่างรัดกุม

ตั้งอยู่ใน ตำบลนบพิตำ อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช หมู่บ้านนบพิตำ หมู่บ้านเล็กๆ ใน ถิ่นทุรกันดารซึ่งวางตัวอยู่ใจกลางหุบเขา ที่นี่ประชากรกว่า 20 ครัวเรือนดำรงชีวิตด้วยการประกอบอาชีพ เป็นชาวสวนไม้และสวนยางพารา พวกเขาพักผ่อนกันยามกลางวัน ตื่นนอนในช่วงเวลาที่ผู้คนส่วนใหญ่ กำลังสลบไสล ออกเดินผ่านเส้นทางสายหลักมุ่งหน้าสู่ป่าลึกแล้วเริ่มต้นลงมือทำงาน และเช่นเดียวกับ หลายๆ พื้นที่ ความสำเร็จทางทำเลเช่นนี้ย่อมมีความเคลื่อนไหว

ชัดเจนขึ้นหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาฯ เมื่อบรรดานักศึกษาปัญญาชนจำนวนมากแห่กันเข้าป่ามาร่วม สมทบกับพรรคพวกในหุบเขา นบพิตำช่วงนี้จึงคลาคล่ำไปด้วยคนเมืองต่างถิ่น และไม่ช้านานหมู่บ้านก็ถูก ทางการปิดล้อม ชาวบ้านหมดโอกาสทำมาหากิน สองครอบครัวออกไปกรีดยางแล้วหายลับไม่กลับคืน ตา สีตาสาถูกเหมารวมว่าสมรู้ร่วมคิดกับ ฝ่ายกบฏ จนถึงคราวเจ้าหน้าที่ดำเนินการกวาดล้างส่งลูกปืนใหญ่เข้า หมู่บ้าน ทุกคนจึงตัดสินใจถอดเข้าดงปลงใจร่วมหัวจมท้ายกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยนับแต่นั้น เป็นต้นมา

“เราว่าคนในหมู่บ้านที่หนีเข้าป่าส่วนใหญ่เป็นเพราะสถานการณ์บีบบังคับนะ คนที่เข้าใจความคิด ของลัทธิ มีไม่กี่คนหรอก ไม่ถึงสิบด้วยซ้ำ” มุมมองการตัดสินใจเข้าร่วมพรรคฯ ของชาวนบพิตำ จาก จูติรัชต์ อมรรการ - โน่ง หรือ สหายอาคม

สหายอาคมชอบสัมผัสภาระลานบพิตำขณะอายุได้เพียง 15 ปี ไม่รู้อิเหน่อีเหน่เดินด้อยตามหลังพ่อ แม่ และทหารป่า ที่นำพวกเขามุ่งหน้าสู่ฐานที่มั่นทุ่งชิง แห่งเทือกเขาบรรทัด ฐานที่มั่นของพรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทยที่ใหญ่ที่สุดในเขตภาคใต้ โดยแรกไปถึงสหายอาคมและญาติพี่น้องถูกมอบหมายให้ทำ เกษตรกรรม ผลิตเสบียงเลี้ยงดูชาวพรรคฯ แต่ครั้นผ่านไป 6 เดือน เขาก็ถูกส่งให้ไปเรียนต่อในประเทศจีน

ใช้เวลา 2 ปี จึงกลับมารับหน้าที่หมอและแพทย์สนามประจำกองร้อยทหารหลักของเขตงาน 7 ดอยผาจิ จังหวัดน่าน

“ในเขตนี้มีนักเรียนหมอรุ่นเดียวกันที่เดินทางมาจากภาคใต้ประมาณ 12 คนนะ ทั้ง พัทลุง สงขลา นครศรีธรรมราช รวมๆ ตอนนั้นกองร้อยทหารหลักของเรามีประชากรคนได้เยอะ รองลงมาเป็นชาวม้ง แล้วก็ชาวอีสาน โดยงานหลักของเรา คือ คอยพยาบาลเพื่อนทหารที่ได้รับบาดเจ็บควบคู่ไปกับออกเคลื่อนไหวรอบฐานที่มั่น เพื่อคุ้มกันกองบังคับการ หน่วยสื่อสาร โรงไฟฟ้า และคลังอาวุธ ซึ่งข้าวของจำพวก ยุทโธปกรณ์ หรือ เครื่องมือการแพทย์ทั้งหมดเราได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ส่วนนักศึกษาในเขตนี้ก็มียุทธะเยอะเหมือนกัน สหายชัยชนะ (ธีรยุทธ บุญมี) สหายใบไม้ (จิระนันท์ พิตรปรีชา) ก็อยู่ที่นั่นทั้งนั้น แอ๊ด - คาราบาว ก็เคยแวะมาพักระหว่างจรยุทธ์ คนพวกนี้เขาเน้นทำงาน ด้าน ปจว. ให้ความรู้เรื่องการเมืองและแนวคิดของลัทธิเป็นหลัก” สหายอาคม เสริม

ปี พ.ศ. 2522 การบุกเล่นงานอย่างต่อเนื่องของทางการได้สั่นคลอนความมั่นคงของเขตงานมากขึ้น ทำให้ระดับนำของพรรคฯ เลือกลงทางลดความสูญเสีย กระจายสมาชิกหน่วยต่างๆ จำนวนมากออกนอกพื้นที่ โดยสหายอาคมถูกมอบหมายให้กลับไปปฏิบัติงานยังบ้านเกิด ทว่าผลไม่เป็นไปตามคาด เพราะในวันออกเดินทางพาหนะที่ดิ่งมารับเขาและพรรคพวกทั้ง 4 คน บริเวณจุดนัดพบกลับกลายเป็นขบวนรถฮัมวี่

จากนั้นทั้งหมดจึงถูกนำตัวลงมาที่ศูนย์การอุญยเทพ² ถูกสอบปากคำ และถูกทาบถามให้เป็นคนนำทางเข้าสลายเขตงานของตนทุกคนซึ่งใจอยู่ย่นนาน แต่ก็ยากจะปฏิเสธเพราะต่างรู้ตัวดีว่าถึงแม้จะกลับออกไปได้ ก็คงไม่มีใครไว้วางใจเขาดังเดิม

“ถ้าไม่อยากทำเขาก็ปล่อยกลับบ้านนะ แต่กลับไปเราก็ไม่ปลอดภัย เสียกว่าอยู่ที่นี่อีก เพราะทหารเขาก็ไม่คิดจะเอาเราไว้อยู่แล้ว แกมพรรคพวกเดิมก็คงไม่ต้อนรับเราแน่ รับรองเลยว่าอยู่ลำบาก เราเลยตอบตกลงเป็นคนนำทางทำงานกับ หมวดสมชายคอยบอกพิกัดและเส้นทางเดินที่พวกเขาไม่มีทางรู้พาเข้าสลายเขตงาน 7 กับเต 2 ทำอยู่ประมาณ 5 เดือน รับเบี้ยเลี้ยงและพักอยู่ในค่ายทหาร เสร็จสรรพก็กลับไปสมัครเข้าทหารเกณฑ์ที่จังหวัดบ้านเกิด แล้วเชื่อกันว่าขนาดฝึกอยู่ในกองร้อย คนของพรรคฯ ยังบุกเข้ามาดู แล้วก็ตามไปถึงที่บ้านเตือนให้เราระวังตัวและอย่าเอาข้อมูลไปบอกใครอีก เขารู้หมดว่าเราทำอะไร หรือนำทางทหารขึ้นไปตีสายไหม” สหายอาคมย้อนถึงคราวรับบทบาทคนนำทางแก่เจ้าหน้าที่

เขตงาน 7 ดอยผาจิ ล่มสลายลงอย่างสิ้นเชิง ภายในระยะเวลา 16 วัน และทางการสามารถยึดอาวุธยุทโธปกรณ์ เครื่องมือสื่อสาร เครื่องมือทางการแพทย์ได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งว่ากันว่ามากเสียยิ่งกว่าที่เคยยึดได้จากการเปิดยุทธการน้อยใหญ่ในเขตน่านรวมกันตลอด 10 ปี นอกจากนี้เหล่ามวลชนและทหารป่าหลายร้อยชีวิตที่ยอมจำนนยกธงขาวเข้ามอบตัวในศึกครั้งนี้ยังได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ซึ่งช่วยในการเปิดยุทธการธำมรงค์ในเดือนถัดมาสามารถสลายเขตงาน 9 ขุนน้ำยาว หรือ เต 2 ให้ราบคาบลงโดยใช้เวลาแค่ 8 วันเท่านั้น

“ผมอุ้มไป 30 แท่ง จับยึดได้สะพานแล้วถอยออกมาห่างๆ ที่นี้พอได้ยินเสียงนกหวีดปรี๊ดดด! ก็กดสวิทช์แล้ววิ่ง” สหายช่วง หนึ่งในมือวางระเบิด TNT ทำลายสะพานบ้านห้วยคอกหมูเล่าถึงการปฏิบัติการณ์หนนั้นสั้นกระชับ

นี่คือหนึ่งในความพยายามขัดขวางแผนการสร้างทางเพื่อความมั่นคงสายที่ 1³ ซึ่งได้ดำเนินมาจบถึงหมู่บ้านห้วยโก๋น จุดหมายปลายทางสุดท้ายที่หากแล้วเสร็จจะสามารถบั่นทอนความมั่นคงของฐานที่มั่นเขตงาน 1 ผาแดง เป็นอย่างสูง แต่อย่างไรเสียก็ไม่อาจยุติการดำเนินงาน สะพานถูกซ่อมแซมให้กลับมาใช้งานได้ใหม่ภายในเวลาอันรวดเร็ว และด้วยเครื่องจักรครบครัน รวมทั้งชาวบ้านในละแวกที่อาสาเข้ามาเป็นกองกำลังคุ้มกันร่วม 200 ชีวิต เส้นทางดังกล่าวจึงสิ้นสุดระยะตามคาดหมาย ซึ่งถัดมาในเดือนตุลาคม 2525 ‘สุริยะพงษ์ 2’ ยุทธการมุ่งสลายฐานที่มั่นเขตงาน 1 ผาแดง จึงผุดขึ้นตามมา

| อวรุทธโธปกรณ์ เครื่องมือสื่อสาร และเครื่องมือทางการแพทย์จำนวนมากที่ยึดได้

เริ่มจากซักถามข้อมูลจากบรรดาสมาชิกพรรคฯ ผู้กลับใจ ควบคู่ไปกับการบินลาดตระเวนเหนือ ยอดผาแดง ผาหินแกร่งซึ่งตั้งตระหง่านท่ามกลางที่ราบสูงบนเทือกเขาเพื่อสำรวจภูมิศาสตร์โดยรอบอยู่นาน 2 เดือน จนสามารถกำหนดจุดยุทธศาสตร์ได้แน่ชัด จากนั้นจึงมีคำสั่งให้โยกย้ายปืนใหญ่ 155 มม. (ป.155) สองกระบอก พร้อมกองพันลง 9 กอง⁴ไปรวมทัพบริเวณฐานห้วยโกนเพื่อเตรียมเข้าจู่โจมในวันที่ 21 ธันวาคม ซึ่งตรงกับวันขึ้นปีใหม่ม้ง โอกาสเหมาะที่คาดการณ์ว่าฝั่งตรงข้ามจะชะล่าใจและกองกำลังชาวม้งส่วนใหญ่จะพักรบ

“เหตุการณ์ตอนนั้นมันก็คล้ายๆ เดิม หน่วยเราชนกำลังกันไปทางเฮลิคอปเตอร์แล้วถูกหย่อนลงเป็นจุดๆ โดยก่อนหน้ากองพลทหารปืนใหญ่ก็ช่วยยิง ป.155 มาเคลียร์พื้นที่ให้เสร็จสรรพ เราใช้เวลาไม่นานในการสลายเขตงานและเข้ายึดพื้นที่ มีการปะทะกันประปราย เพราะเขาแน่นยิงแล้วถอยหนีเข้าเขตงาน 4 เป็นส่วนใหญ่ ” ยุทธการสุริยะพงษ์ 2 จากมุมมองของอาสาสมัครทหารพราน สุขเมษ ส่องแสง

เมื่อฝ่ายตรงข้ามเลือกที่จะเล่นเกมตั้งรับ ภาระหนักจึงตกไปอยู่กับผู้ไล่ล่า ฝั่งทางการขยายผลติดตามทำลายล้างไปยังทิศเหนือด้านกองร้อย 301และบ้านโป่งตม ทิศใต้ด้านโรงพยาบาลทรงรบ บ้านจางั่ว และสำนักอำนาจรัฐ รวมถึงทิศตะวันออกด้านบ้านสู้รบ ซึ่งบริเวณนี้เองที่เจ้าหน้าที่กลับต้องตกเป็นฝ่ายถูกเล่นงานกลับโดยไม่ทันได้คาดคิด สำหรับเรื่องราวของเหตุการณ์นี้ไม่มีใครที่จะบอกเล่าได้ดีไปกว่า สมชาย

“น่าจะวันที่ 1 มกราคม ที่มีรายงานว่า ผกค. ยิง M79 มาตกใส่หัวหน้าทหารนายหนึ่งที่กำลังนั่งกินข้าวอยู่พอดีเปะ ซึ่งทางหน่วยของผู้เสียชีวิตเขาก็สันนิษฐานกันว่าต้นตอของลูกกระสุนน่าจะอยู่ในละแวกพื้นที่ของหน่วยเรา เราเลยจัดทีมประมาณ 15 คน ออกไล่ล่า แต่พอไปถึง บ้านสู้รบ กลับโดนพวกมันล้อมเข้าให้ แห่กันมาเพียบน่าจะเป็นกองกำลังจากทั้งเขตงาน 1 ผสมเขตงาน 4 ชัดกันอีรุงตุงนังไปได้สักพักลูกน้องก็ร่วงลงคนหนึ่ง เราเลยสั่งให้ระดมยิงด้าน เปิดทางและจัดการหามศพออกไปก่อน สุดท้ายจึงติดอยู่ในวงศัตรูกันแค่ 11 คน รวมทั้งผู้กองวิชญ์ด้วย ระหว่างนั้นเองเราเหลือบไปเห็นหินขนาดใหญ่ 3 ก้อน อยู่ไม่ไกล จึงลองปรึกษากับผู้กองดู ปรากฏว่าผู้กองเห็นด้วย รีบวิทยุไปขอปืนใหญ่ห้วยโกนให้ยิงมาแตกอากาศจุดนี้ทันที โดยแผนมีอยู่ว่าพวกเราจะหลบอยู่หลังก้อนหินคนละทิศกับวิถีกระสุน ซึ่งที่แรกทางนั้นเขาไม่อนุมัตินะ เพราะมีกฎว่าห้ามยิงปืนใหญ่เข้าพื้นที่ตัวเองเด็ดขาด เนื่องจากถ้าเกิดโดนฝ่ายเดียวกันตายทางกองพลทหารปืนใหญ่ต้องรับผิดชอบ แต่ผู้กองแกก็ยื่นกรานเสียงแข็ง ย้ำแล้วย้ำอีกว่าพวกเราอยู่ตำแหน่งที่ปลอดภัยแน่นอน สุดท้าย ทางนั้นเขาเลยยอมตัดสินใจยิงตามพิกัดคำสั่ง กระสุนแหวกม่านหมอกมาแล้วทำลายตัวเองกลางอากาศ ชิ้นส่วนสะเก็ดแตกกระจายใส่ต้นไม้ ใบไม้ และบาดกำบังหินดังเกรียว

กราว เนื้อตัวพวกเรานี้เหม็นไหม้ หูก็แบบอื้ออึงไปหมด นิ่งอยู่สักพักก็ได้ยินเสียงพวกมันหนีเตลิดเปิดเปิง จังหวะนั้นพวกเราก็กวักกันสุดชีวิต รอดมาได้แบบหวุดหวิดเอามากๆ”

การขยายผลและดำเนินติดตามกำลังมีเหตุปะทะเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อย ทางการทำลายเสบียงของ ผกค. ทุกที่เมื่อพบเห็น ตรวจค้นถ้าเล็กๆ หลายแห่งที่ใช้เป็นแหล่งกบดาน และยึดอาวุธปืน กระสุน วัตถุระเบิด พร้อมทั้งเครื่องสนาม หมวกเหล็ก วิทยุสื่อสาร ปืนไร้แรงสะท้อนถอยหลัง 57 ปืนกลแบบเอ็ม 60 ของ กองพันทหารม้าที่ 13 และ ม.พัน 15 ใน สมัยยุทธการน่านร่วมเย็นกลับคืนมาได้เป็นจำนวนมาก

การกวาดล้างเสบียง อาวุธและแหล่งกบดาน เพื่อลดขีดความสามารถในการต่อสู้ของฝ่ายตรง

3 มกราคม 2526 สิ้นสุดการรบในเขตงาน 3 ทุกหน่วยในยุทธการถอนกำลังออกจากพื้นที่เร่งด่วน โดยได้มีการมอบหมายให้ ตชด. และหน่วยทหารพราน พตท.32 เข้าสับเปลี่ยนควบคุมความเรียบร้อย เพื่อเร่งมือเปิดยุทธการสุริยะพงษ์ 3 ไล่ต้อนปราบปรามศัตรูให้พ่ายแพ้อย่างสิ้นเชิง เมื่อประเมินว่า ผกค. ส่วนใหญ่ที่เหลือรอดหลบหนีลัดเลาะ สันดอยภูแวสู่เขตงาน 2 ขุนน้ำปั่ว

และด้วยความที่เป็นเขตงานขนาดย่อมซึ่งมีบทบาทเพียงเชื่อมต่อระหว่างเขตน่านเหนือ น่านกับ น่านใต้ ทั้งกำลังทหารหลักและมวลชนยังมีจำนวนไม่มาก จึงทำให้เขตงานนี้สลายลงรวดเร็วใน 10 วัน ข้าวสารราว 8,000 ถัง สัตว์เลี้ยง อาวุธยุทโธปกรณ์ อุปกรณ์การแพทย์ เอกสารเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ รวมถึงที่พักอาศัย ถูกยึดและเผาทำลายสิ้น

หลังเสร็จจาก สุริยะพงษ์ 3 ทาง พตท. 32 ก็ได้เริ่มวางแผนรุกต่อเนื่องเข้าหาเขตงาน 4 ภูพยัคฆ์ ทันทิ

เขตงานแห่งนี้ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดน่าน กินอาณาเขตกว้างขวางร่วม 400 ตารางกิโลเมตรในเขตอำเภอปัว สภาพโดยรวมเป็นป่าเขาสลับซับซ้อน มีจะงอยยื่นเชื่อมต่อกับดินแดนลาว ถึง 3 ด้าน และทุรกันดารยากลำบากแก่การเข้าถึง จึงส่งผลให้อำนาจการปกครองของรัฐบาลไทยไม่เคยได้ เขียดใกล้บริเวณดังกล่าวมานานนับ 10 ปี หลังจากพื้นที่ตกอยู่ภายใต้อาณัติของพรรคฯ

เดือนถัดมาทางการใช้เวลาทั้งหมดไปกับการพยายามสืบเสาะข้อมูลเกี่ยวกับสมรภูมิเป้าหมาย รวบรวมภาพถ่ายทางอากาศจากเครื่องบินลาดตระเวนที่ทำงานชะงักเข้มนั้ทั้งกลางวันและกลางคืน และ โชคดีไม่น้อยที่ข้อมูลจากบรรดาสมาชิกพรรคฯ ผู้จำยอมมอบตัวจากยุทธการก่อนหน้านี้บางรายก็ช่วย เพิ่มเติมรายละเอียดคลุมเครือให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจากการประเมินข้อมูลเบื้องต้นทำให้ทราบทันทีถึง ตำแหน่งที่ตั้งของ สำนัก 638 สำนักสำคัญที่ควบคุมการปฏิบัติงานเขตน่านเหนือทั้งหมด กองร้อย 304 กอง ทหารประจำเขตงาน กองทหารท้องถิ่น หน่วยอำนาจรัฐ โรงพยาบาล ธงแดง หน่วยดาวน้อย (โรงเรียน การเมืองและสอนเยาวชน) หรือหมู่บ้านมวลชน ตลอดจนสามารถกะเกณฑ์คร่าวๆ ถึงจำนวนทหารหลัก และทหารบ้านอยู่ที่มีอยู่ราวๆ 400 คน ดังนั้นในวันที่ 1 มีนาคม 2526 ตามกำหนดการณ์เปิดศึก ทางภารกิจ ยกกำลังพลกว่า 1,400 ชีวิต⁵ รุกเจาะเข้าจุดศูนย์กลางเขตงานผ่านการส่งกำลังทางอากาศหวังปิดฉากศัตรู ในเขตน่านเหนือให้ได้ตามคำสั่งเบื้องบน⁶ แต่เหตุการณ์ไม่เป็นไปดังคาดเมื่อดูเหมือนว่าอีกฝ่ายจะอ่านเกม

ออก ชุ่มวางกำลังคุ้มครองบนเนินหลักแล้วพากันระดมยิงต่อต้านการส่งพลลงอย่างหนักจนทำให้แผนการนี้ล้มเหลวไม่เป็นท่า

เฮลิคอปเตอร์ 8 ลำแรกหอบความผิดหวังวกกลับมายังฐานปฏิบัติการห้วยโก้น ท่ามกลางกองกำลังหลักพันที่รอฟังถ้อยแถลง ระดับผู้บังคับบัญชาปรึกษาหารือ ตัดสินใจเปลี่ยนตำแหน่งและลงส่งกำลังซ้ำ แต่สถานการณ์ก็ยังคงยุ่งยากเช่นเดิม คราวนั้นความตึงเครียดจึงเริ่มปกคลุมกองทัพ มีการจัดประชุมวาระเร่งด่วนทันใดในพลบค่ำ จนสุดท้ายได้มติเป็นเอกฉันท์ว่าคงต้องเสี่ยงปรับเปลี่ยนแผนการฉุกเฉิน จากเดิมวางตำแหน่งลงจุดโจมตีกลางฐานที่มั่น เป็นขยับปีกัดให้ใกล้เข้ามาอีก 6 กิโลเมตร เพื่อให้ได้ระยะปืนใหญ่ซึ่งจะส่งนำร่องไปเคลียร์บริเวณก่อนส่งกำลังลงเข้าโจมตี

ป.155 สองกระบอกกระหน่ำยิงกระสุนระเบิดพื้นที่ทันทีในเช้าวันรุ่งขึ้น ต้นไม้บนเนินปลิวว่อนกระจัดกระจาย ผกค. ที่หมายตาพากันร่นถอยลงต่ำซ่อนตัวตามแนวหุบเขา เฮลิคอปเตอร์ 8 ลำ ร่อนเซทุลทุกทุเลลงจอดได้สำเร็จตามหวัง ยึดหัวสะพานอากาศได้แล้วก็ถึงเวลาส่งกำลังลง นำกำลังขึ้น และส่งกำลังลง อีกครั้งและอีกครั้ง จากนั้นเกมรุกพุ่งเข้าหาใจกลางของเขตงานเข้าศึกจึงเริ่มต้นขึ้นอย่างทันที

“พอกระโดดลงจาก ฮ. ก็รวมชุดบุกไปตามพิกัดที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งยุทธการนี้จัดว่าปราบปรามกันหนักมาก ขนมาทุกกองพัน เยอะชะจนปะทะพวกเดียวกันก็มี ผมเคยโดนหนหนึ่งแถวๆ น้ำรี ชัดกันเต็มเหนี่ยว เพราะไม่รู้ว่หน่วยไหนเป็นหน่วยไหน งง บนดอยป่าทึบก็ว่ามองเห็นกันยากอยู่แล้ว เหนี่ยังมีควันโขมงจากไฟเผาแหล่งช่องสุ่ม เผาเสียยิ่ง แล้วยังไฟป่าอีกก็ยิ่งหนักเข้าไปกันใหญ่

ช่วงวันแรกๆ ฝั่งเราไม่ค่อยมีเสียชีวิตเยอะนะ แต่พอเข้าวันที่ 5 ที่ 6 นี่เหมือนเขาจะตั้งตัวได้ต่อต้านเต็มที่ ฮ.บินรับคนเจ็บ ขนคนตายกันให้วุ่น ศพบางรายก็จับไม่ได้แล้ว เพราะไฟไหม้แหลมหมด แล้วตอนนั้นก็หน่วยจากปักษ์ใต้มาช่วยรบด้วย ซึ่งตามปกติพวกเขาเคยชินกับการรบพื้นราบ แต่พอมารบที่นี้บางคนก็ไม่ทันได้ตั้งตัว พอเห็น ผกค. อยู่ด้านบนก็วิ่งหลบเข้าต้นไม้ก่อน นั่นแหละเสร็จเลย เพราะเขาเอาระเบิดวางดักจุดกำบังไว้เรียบร้อยแล้ว ทางที่ดี คือ เราต้องนิ่งไว้ แล้วฟัง ผบ.ชุดบอกตำแหน่งให้ยิงอย่างเดียวเท่านั้น” ประสพการณ์สู้รบในยุทธการสำคัญจากอาสาสมัครทหารพราน สาย เขียนนา

ในทางกลับกัน สหายช่วง หนึ่งในผู้ตกเป็นฝ่ายตั้งรับเล่าถึงสถานการณ์นี้ให้ฟังว่า

“ตอนนั้นผมก็แอบคิดเหมือนกันนะว่าพวกเราจะไปรอดมั๊ย เพราะโดนบีบทุกอย่าง ทั้งกับข้าวกับปลา ไร่นาก็ถูกเผา แต่ผมยังสู้นะ แบก RPG ยิงยันถึงตี 3 ตี 4 จนโดนเคลย์มอร์อัดเกือบตาย นอนสลบ ปีน

หลุดหายจากมือ ยังดีที่ว่าเหลือระเบิดติดตัวอยู่สองลูก พอเห็นทหารฝั่งนั้เดินเข้ามาตรวจศพ ก็ดึงสลักโยนระเบิด แล้วรีบคลานหนีรอดมาได้หวุดหวิด ผมหัวซุกหัวซุนอยู่ในป่า 7 วัน ข้าวไม่ตกถึงท้อง ไม่เหลือเรี่ยวแรง ทิ้งปืนแล้วไ้ขึ้นภูหวนจนไปเจอทหารบ้าน เขาสั่งผมหยุด ผมยกมือ เขาจ้องผม ‘สหายช่วง หรือเนี้ย?’ ‘ครับ’ ผมตอบ เขาทำท่าตกใจ คงนึกว่าผมตายไปแล้ว จากนั้น 3 วันต่อมาผมก็กลับเข้ากอง บก. ไปเจอพี่สง่า เขาโผล่เข้ามาบอกผมเรื่องให้เลย”

ทว่าการต่อต้านของฝ่ายทหารป่ายังคงเข้มข้น จนทำให้ฝ่ายเจ้าหน้าที่บาดเจ็บสาหัสและสูญเสียกำลังพลสำคัญไปหลายคน กระทั่งในวันที่ 4 ของการรบ ที่มรุกด้านทิศตะวันออกจำเป็นต้องยุติการเคลื่อนไหวลงกะทันหันเพื่อปรับแก้เกมใหม่ด้วยไม้แข็งขอแรงสนับสนุนเต็มกำลังจากกองทัพอากาศยิงเปิดป่า พร้อมส่งพลรบลงจู่โจมอย่างต่อเนื่อง

“เราโคด ฮ. ลงบนยอดภูพยัคฆ์ เจออุโมงค์ก็เอาระเบิดเพลิงยัดลูกเดียว แหม มันตามตามสนั่น สงสัยจะเป็น คลังอาวุธ ดีโล่งใหญ่มาเรื่อยๆ ก็เจอควายถูกฆ่าและแสดงว่าพวกนั้นตอนเสบียงเตรียมหนีอีกแล้วไง พวกเราเลยเร่งฝีเท้าติดตามข้ามห้วยน้ำเข้ากลางทุ่งนาสักพักมันก็ชัดมาเลย โอ้โฮ กระสุนปลิวว่อนมาเหมือนท่าฝน ฝุ่นฟุ้งตลบ ทุกคนยืนเป็นป่าอยู่กลางทุ่งนาโล่งๆ เรายก RPG กดสวนไป แล้วสั่งให้ลูกน้องวิ่งขึ้นซาร์ทตีฝ่าวงล้อมออกไปให้ได้ แต่แนวยิงของฝ่ายนั้นแข็งแกร่งมาก กระสุนเอาเราให้จอด จนแวบหนึ่งเราเห็นลูก M79 ลอยมา ก็หลบ กระสุนหวัดไปตกข้างหลัง แต่พอเงยหน้ามามีอีกที่เป็นลูก RPG คราวนี้ไม่ทันละ ลงตรงหน้าขาเสียงดังตึง! ตัวนี้ลอยละลือร่วงลงแน่นอกไปหมด แต่เดี๋ยวก็ก็นิ่งลุกขึ้นสู้ต่อ สักพักลูกที่สองก็ตามมาติดๆ คราวนี้กระเด็นกระแทกพื้นเกือบหมดสติ ยังดีที่รุ่นพี่มาเขย่าคอปลุก พอได้สติปั๊บก็ลุยต่อ รบกันจนกระทั่ง 5 โมงเย็น ฝ่ายเราถึงยึดได้สำเร็จ” สมชาย เล่าสถานการณ์สู้รบช่วงสุดท้ายของยุทธการ พร้อมการรอดชีวิตอย่างปาฏิหาริย์

และผลเป็นเช่นครั้งที่ผ่านๆ มา ผกค. ส่วนใหญ่ถอยหนี โดยคราวนี้พากันเคลื่อนขบวนเข้าสู่ชายแดนลาว ซึ่งต่อมามีภายหลังได้ถูกทางการลาวควบคุมตัว ปลดอาวุธ และปิดประตูต้อนรับ ทั้งหมดจึงต้องอพยพกลับคืนถิ่นฐาน และจำยอมมอบตัวแต่โดยดี พร้อมบรรดาสมาชิกทหารหลัก ทหารบ้าน รวมถึงมวลชนในละแวกที่อดอยาก สิ้นหวัง อีกนับพันราย

เมื่อทุกเขตงานด้านน่านเหนือล่มสลายหมดสิ้นทางการจึงเบนเข็มลงสู่ด้านใต้ แต่ก่อนการเปิดยุทธการครั้งสุดท้าย กองทัพได้ปรับเปลี่ยนยุทธวิธีมาออกแรงดำเนินงานด้านการเมืองอย่างจริงจัง

เนื่องจากเห็นถึงสถานการณ์ความได้เปรียบ และต้องการลดความสูญเสียจากสงคราม ด้วยการนัดแนะ ตัวแทนของฝ่ายตรงข้ามมาเจรจาข้อตกลง รวมถึงปฏิบัติการทางจิตวิทยาผ่านการทิ้งใบปลิวและ กระจายเสียงด้วยเครื่องบินของกองทัพอากาศเป็นระยะเวลานานถึง 3 เดือน ซึ่งผลปรากฏว่ามีมวลชนจาก หลายหมู่บ้านยินยอมส่งตัวแทนมาหาหรือเพื่อขอเข้ามาอบตัว

“ปี 26 ผมอยู่ตอนเช้าสลายเขตงาน 3 ตั้งแต่ บ้านผาสุข บ้านห้วยล้อม บ้านห้วยลอย และบ้าน แม่สนาน ซึ่งขณะนั้นเป็นช่วงที่มีการออกนโยบายของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ 66/23 ให้หยุดปะทะกัน เขาก็เลยไปรยใบปลิวลงมาจากเครื่องบิน ควบคู่กับการประกาศเชิญชวนผ่านเครื่องขยายเสียง ‘พี่น้องผู้ร่วม พัฒนาชาติไทย’ ตอนนี้อะไรจะไม่ฆ่าไม่ฟันกันแล้ว ถ้าใครลงมามอบตัวเราจะช่วยเหลือมีที่อยู่ที่ทำกินให้’ มี คนเห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าวหลายคน นักศึกษาเริ่มทยอยลงเขา เวลาเดียวกัน สหายคำตัน (พันโท พโยม จุลานนท์) ก็นอนชมอยู่ในโรงพยาบาลน่านป่วยเป็นโรคไข้ป่ากับโรคหัวใจ และต่อมาไม่นานก็ เสียชีวิต การประสานงานระหว่างเมืองกับป่าถูกตัดขาด สุดท้ายเขาก็เลยแต่งตั้งผมเป็นผู้หมวดอยู่แนว หน้า แล้วส่งเงินมาให้บริหารจัดการเดือนละ 6-7 แสนบาท ให้ดูแลกองร้อย 303 กองร้อย 01 และรักษาสถาน ที่มั่นไว้” นาวา บุญเดชานุกุล - นาวา หรือ สหายนาวา ทหารพิทักษ์ ผู้ทำหน้าที่ปกป้องรักษาความปลอดภัย สหายนำ เล่าสถานการณ์

ด้านยุทธการแม้ว่าจะมีเขาสูงชันและสภาพป่าที่บเป็นอุปสรรค แต่การกระชับวงล้อมเข้าสลายเขต งานทั้ง 3 นั้น กลับทำได้โดยไม่ยากเย็นนัก มีการปะทะเกิดขึ้นน้อยหน ส่วนหนึ่งมาจากมวลชนที่เริ่มถอดใจ จึงทำให้ควบคุมง่าย อีกทั้งทางทหารหลักและคณะกรรมการพรรคเองก็เลือกที่จะหลบหลีกมากกว่า เผชิญหน้า

ระยะเวลายุทธการประมาณ 1 เดือน เหมือนยาวนานและอาจฟังดูขัดแย้งกับข้อความในบรรทัด ข้างต้น ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากทางการได้ทำการลาดตระเวนเพื่อตรวจสอบค้นหาผู้ตกค้างในพื้นที่และหลบหนี ไปยังอาณาเขตใกล้เคียงอย่างรัดกุม ซึ่งภายในช่วงเวลาดังกล่าวนี้องค์ที่โชคชะตาได้นำพาให้พวกเขาได้พบ กันโดยบังเอิญพบเพื่อเริ่มต้นสายสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นเหลือเชื่อ

ตะวันเหลืองมเขายามคล้อยบ่าย สมชายและชุดปฏิบัติการเสร็จภารกิจเข้าใจมติฐาน จ 4 บ้านสบ มาง และกำลังมุ่งหน้าสู่สมรภูมิ จ 3 บ้านห้วยลอยเป็นลำดับถัดไป ‘ไม่พัก’ เขาอยู่กับลูกน้องหลายนายที่ เริ่มมีที่ท่าสงสัยว่าเมื่อใดจะได้หยุดพักทานมื้อเที่ยง ก่อนขยายความต่อว่าภารกิจข้างหน้ามีเวลาจำกัด และ

หากใครหิวก็ให้ควักเสปียงขึ้นมากินได้ตามอัธยาศัยแต่ต้องไม่หยุดก้าวขา สมชายเดินนำหัวแถว เกาะลำต้นสาๆ พยุงร่างกายตลอดทางระหว่างไต่ขึ้นสันเขาสูงชันของภูสะคาน

ตะวันลับหลังเขาใกล้หมดวัน สมชายและชุดปฏิบัติการณกำลังจะถึงที่หมาย แต่แล้วทันใดนั้นก็ปรากฏตะคุ่มเงาปริศนาห้านายเดินสวนทิศมา สมชายหยุดชะงักชักปืนเล็งเป้าแล้วลั่นไกสวนทันควัน ‘แซะ!’ จังหวะเข้าท่าแต่ดูเหมือนว่าโชคจะไม่เข้าข้างปืนเกิดด้านต่อหน้าต่อตา ไม่มีเวลาให้สบล สมชายเรียกสติแก้เกมไปตามน้ำ “หยุดทั้งปืนเถอะ พวกเราล้อมไว้หมดแล้ว” ไม่มีเวลาให้คิดเช่นกัน เมื่ออีกฝ่ายชักปืนไม่ทันก็จำเป็นต้องโยนทิ้ง “จะไปไหนกัน?” สมชายสอบ “มาดักยิงทหาร” ใครคนหนึ่งสวน “แล้วเราจะยังกันไปทำไมล่ะ?” จบประโยคคำถามที่ไม่รอฟังคำตอบ สมชายก็เกลี้ยกล่อมให้ทั้งห้าลองมาเจรจากันอย่างสันติ จนสรุปได้ว่าขอให้สองคนอยู่ที่นี้ ส่วนอีกสามคนกลับเข้าหมู่บ้านเพื่อตามทุกคนให้ออกมามอบตัว เหลือเชื่อเมื่อหลายคนเชื่อและพากันออกมาพร้อมหิ้วข้าวปลาอาหารมาแบ่งปันให้ทหารราบกับไม่เคยเป็นอริ สมชายหาโอกาสคุยข้อตกลงจนเสร็จสรรพแล้วปล่อยทุกคนแยกย้าย ซึ่งอีก 10 วันต่อมา เขาก็ทำตามสัญญา ยกขบวนกลับมาตั้งฐานปฏิบัติการอยู่บนหมู่บ้านแห่งนี้

แรกมักเริ่มด้วยความไม่คุ้นเคย สมชายเลยพยายามเรียกประชุมชาวบ้านเพื่อหาทางปรับความเข้าใจ ก่อนทำเรื่องขอเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้า วิทยุ และโทรทัศน์ มาสร้างความบันเทิงในชุมชน ตลอดจนเขียนจดหมายขอรับบริจาคข้าวของเครื่องนุ่งห่มจากโรงเรียนเก่าสมัยมัธยมและปวช. เพื่อขนมาแบ่งปันกว่า 10 ลำเลคอปเตอร์ กระทั่งความไว้นื้อเชื่อใจเติบโตเป็นความสนิทสนม และผู้นำชุมชนยอมลงมาทำข้อตกลงยุติการสนับสนุนพรรคฯ ยังศูนย์การุณยเทพ นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาสมชายกลายเป็นที่รู้จักมักคุ้นของชาวบ้านในละแวก ‘ไม่มีใครไม่เคยได้ยินชื่อ ‘หมวดแฉ้ว’ หรือ ‘สหายแฉ้ว’ อย่างหลังชาวบ้านตั้งให้ด้วยนับถือน้ำใจประหนึ่งมิตรสหาย ซึ่ง ณ ที่นี้เองที่ทำให้ สหายสง่า สหายเคลื่อน (หน่วยแพทย์) สหายเคลื่อน (หน่วยกองร้อยพิเศษ) และสหายนาวา ได้พบกับ สมชาย บุคคลสำคัญที่ยอมร่วมหัวจมท้าย กล้าได้กล้าเสีย เพื่อพิสูจน์ความสัตย์จริงและยุติความบาดหมาง ซึ่งเรื่องราวทั้งหมดจะขอยกไปกล่าวในบทถัดไป

ต้นเดือนธันวาคม 2526 สิ้นสุดยุทธการสุริยพงษ์ 5 อันนับว่าเป็นการปิดฉากฐานที่มั่นของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในเขตน่านลงอย่างเป็นทางการ โดยมีทหารหลักและมวลชนฝังตรงข้ามเข้ามอบตัวเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย

จากศัตรูสู่มิตรแท้ สายสัมพันธ์อันงดงามระหว่างสมชายกับชาวบ้านภูสะคาน สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

กว่าสี่พันชีวิต ส่วนด้านเจ้าหน้าที่ได้ลงมือส่งกำลังพลเข้าจัดสรรที่อยู่อาศัยใหม่แก่ชาวบ้าน ปรับปรุงบริการ
สาธารณสุข สาธารณูปโภค พร้อมขับเคลื่อนโครงการพัฒนาต่างๆ สู่อื่นๆ ทูกันดารซึ่งปิดตายมาหลายชั่ว
อายุคน

ถึงแม้ว่าภาพรวมของสถานการณ์จะดีขึ้นตามลำดับ แต่ก็ยังมีกองกำลัง ผกค. บางส่วนที่ยืนยัน
ปักหลักไม่ยอมสยบ กลุ่มหนึ่งเชื่อมั่นในความหวัง ส่วนอีกกลุ่มกลัวแผนการหักหลังเพื่อล้างแค้นอย่าง
โหดเหี้ยมทารุณ

เชิงอรรถ

1. หลังเหตุการณ์ดังกล่าวถูกนำมาถ่ายทอดในบทเพลง ‘ร้อยห้า’ (105) หรือ ‘105 แหนบหลุด’ ในอัลบั้ม มนต์ดี ของศิลปินเพื่อชีวิต พงษ์เทพ กระโดนชำนาญ ซึ่งออกวางแผงในปี พ.ศ. 2529 โดยสันนิฐานว่าการแปลงเนื้อหาจาก ปีน ค.155 เป็น ปีน ค.105 นั้น เพื่อความสละสลวยของเนื้อเพลง
2. ศูนย์การุณยเทพ คือสถานที่ปรับทัศนคติของสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่เข้ารับการมอบตัว ตามนโยบาย 66/23
3. สายที่ 1 บ้านงอบ – บ้านปอน – ปางหก – กิโลเมตรที่ 21 – ห้วยโก้น
4. ในยุทธการนี้ได้ใช้กลยุทธ์ลวงฝั่งตรงข้ามให้เสียขวัญด้วยการเรียกทีมปฏิบัติงานทั้งหมดว่า ‘กองพัน’ ซึ่งแท้จริง แล้วเป็นเพียงทีมขนาดเล็ก 9 ทีม และมีกำลังพลเฉลี่ยทีมละ 56 นาย เท่านั้น
5. จาก พตท.32, อส. ทพ. พตท.32, กองร้อยทหารพรานจู่โจมปักธงชัย, กองร้อยทหารพรานจู่โจม พตท.31, กองร้อยทหารพรานจู่โจม พตท.33
6. พลโทพร้อม ผิวนวล มทก.3 (ตำแหน่งในขณะนั้น) สั่งการให้ พตท.32 เร่งดำเนินการเปิดยุทธการสุริยะพงษ์ 4 เข้าสลายเขตงาน 4 เพื่อกวาดล้างฐานที่มั่นของ ผกค. ในเขตน่านเหนือให้ได้ภายใน 6 เดือนแรกของ ปีงบประมาณ 2526 ตามนโยบายของกองทัพบกที่มอบหมายให้ทุกกองทัพบกทำลายกำลังและฐานที่มั่นของ ผกค. ให้สิ้นโดยเร็ว
7. ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย (ผรท.) หมายถึงสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยที่เข้ารับมอบตัว

มิตรภาพ...ที่สุดแห่งการจ่ายอม

หน้าที่ประจำหน่วยอาสาสมัครทหารพรานจบลงพร้อมการรบในบ่อเบี้ย เขากลับมารับบททหารหลักปฏิบัติงานด้านการข่าว ตระเวนสืบเสาะข้อมูลฝ่ายซ้ายตกค้างอยู่แรมปี จึงได้ทราบข่าวคราวว่ามี ผกค. หนีกลับเข้าป่าอีกหน เขาคิดเช่นกันว่าสักวันเหตุการณ์นี้จะต้องเกิด แต่ไม่เคยนึกมาก่อนเลยว่าจะเป็นคนที่จะต้องดูแลจับตัวกลับใจอย่างพวกเขา

เบาะแสผ่านมาหน่วยต่อหน่วยทำให้พอจะช่วยคาดเดาได้ว่าไม่ใช่กลุ่มคนที่ย้อนกลับไปตั้งสำนักใหม่บริเวณภูคา หรือ ผาแง่ม ดังนั้นเขาจึงจัดแจงแบกสัมภาระมุ่งหน้าไปยังบ้านสบมาง ก่อนทาบตามให้ชาวบ้านคอยเป็นสายสอดส่องความเคลื่อนไหว จนได้ความว่าบุคคลที่กำลังเฝ้าตามหาจะแวะมาเยี่ยมญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านถัดไปอีกไม่กี่ไกล ไม่รอช้า เขาคว่าโอกาสนั้นไว้โดยไม่ลังเลแล้วมุ่งสู่บ้านจ 3 ชุมลัดเลาะจนทะลุท้ายหมู่บ้าน กระทั่งพบเพิงพักลักษณะตรงตามระบุ เขาย่องขึ้นบันไดเนิบช้า ชะเง้อสำรวจลอดช่องบานประตูที่ปล่อยอำทึงไว้เกือบครึ่งบาน ด้านในเจ้าบ้านและ เหล่าคนเคยคุ้นกำลังนั่งสรวลเสเฮฮาอยู่รอบเตาไฟ “ขอดื่มด้วยคนสิ” เขาตัดสินใจขัดจังหวะขึ้น สำเนียงแปลกหูทำทุกคนชะงักหันกลับมาจ้องผู้มาเยือนเป็นสายตาเดียวกัน เขายกมือไหว้ทักทายพลางขออนุญาตในฐานะแขกไม่ได้รับเชิญอีกฝ่ายตะลึงงันไปชั่วครู่แต่ไม่มีทีท่าประหวั่น พอดั่งสติได้จึงรีบกวักมือไม่เรียกให้เข้ามานั่ง ขยับวง แล้วส่งจอกให้อย่างเป็นกันเอง

คืนนั้นเป็นคืนแรกที่เขาได้กลับมาสังสรรค์กับเพื่อนเก่าหลังจากที่ต่างคนต่างเดินทางไปตามทางเมื่อสถานการณ์ทำท่าว่าจะคลี่คลายด้วยดี บทสนทนาดำเนินเรื่องราวรำพึงถึงคืนวันผันผ่าน ไต่ถามสารทุกข์สุกดิบ และเปลี่ยนรูปแบบแทบทุกครั้งที่เขาเที่ยวกลับมาร่วมวงตามคำเชื้อเชิญของบรรดามิตรสหาย ทว่าไม่มีครั้งใดที่เขาจะลืมเป้าหมายและหิบบั่นถ้อยความหวังคืนนี้ซ้ำ ๆ ให้ทุกคนได้รับฟัง “อยากมอบตัวเมื่อไหร่ก็บอก...”

“พอเพื่อนกลับไปมันก็ห่วงหาอาลัยเป็นธรรมดา เพราะการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์มันเป็นเช่นนี้ก็เข้าใจ ต่างคน ต่างไป แต่คือเราเชื่อว่าไอพวกที่จิตใจสู้แน่ ต่อให้ไปอยู่ทางไหนมันก็จะสู้อยู่ดี ไม่จำเป็นต้องจับอาวุธสู้เอาหัวชนภูอยู่อย่างนี้ก็ได้ ปากก็สู้ได้ แนวคิดก็สู้ได้ สู้ในสิ่งที่ดี ด้วยเจตนาที่ดี” มุมมองต่อการจ่ายอมมอบตัวของเพื่อนพ้องจาก สหายสง่า

ในช่วงท้ายของสถานการณ์เมื่อทางการบุกเข้ากวาดล้างสลวยเขตงานอย่างหน่วงหนัก สหายสง่ารับหน้าที่จัดระเบียบและดูแลความปลอดภัยระหว่างเส้นทางนำส่งบรรดานักศึกษาปัญญาชนที่จำนองจากภูกลับสู่กรุง รวมถึงคุ้มกันชาวบ้านออกจากเขตการปะทะเพื่อขอเข้ามามอบตัว ห้วงเวลาดังกล่าวของเขาเจ็นองไปด้วย

ภาพการรำลา วินาทีแห่งความห้วงหาอาลัย และคำมั่นสัญญาว่ากลับมาพบกันใหม่ ต่อเนื่องและวนเวียนซ้ำ ซินตาและสะเทือนใจ ทั้งที่รู้ดีว่าคงมีเพียงน้อยคนนักที่จะหวนกลับ แต่นั่นก็ยังไม่น่าเศร้าใจเท่าข่าวคราวการ จากไปของใครบางคนที่ได้ดับสิ้นลงระหว่างทางกลับบ้าน

คราวชาวนั้นหนานหาว่ามีผู้มอบตัวบางรายถูกลงแล้วอุ้มหาย สหายสง่าจึงสองจิตสองใจอยู่นาน กระทั่ง การเข้ามาของสมชายทำให้เขาคลี่คลายและกล้าตัดสินใจออกไปมอบตัว แต่คล้อยหลังได้ไม่กี่วันเหตุการณ์ก็เริ่ม ส่อเค้าไม่เข้าท่า เมื่อเคลื่อน สหายผู้ซึ่งขณะนั้นหลบหนีการกวาดต้อนอยู่แถบชายแดนลาวส่งข่าวมาบอกว่า พี่ชายกับน้องสาวของตนถูกตามเก็บหลังจากเซ็นเอกสารมอบตัวไปหมดๆ อีกทั้ง เพื่อนยาก อย่าง สหายอุทิศ สหายหมัก สหายลิง ก็มาอันตรายหายไประหว่างลี้ลี้กับเฮลิคอปเตอร์เที่ยวที่จะนำส่งลงไปอบรมยังศูนย์กา รุณยเทพ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ในเช้าวันรุ่งขึ้นสหายสง่าตัดสินใจลาขาดจากภูมิลำเนาเข้าไปเสี่ยงโชคชะตา อีกหน

เหตุการณ์ผ่านไปนานถึง 10 ปี ความหวังดีของเขาจึงได้รับการตอบรับ...

เสียงโทรศัพท์ดังขึ้นในเย็นธรรมดาวันหนึ่งที่เขาเพิ่งกลับจากศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร สถานศึกษา ชั้นนายพัน และกำลังตั้งท่าจะหย่อนอารมณ์ชมข่าวช่วงหัวค่ำ เขาดีดหูแล้วตกไปอย่างเบ็ดเตล็ด ปลายสายขานรับ พร้อมกับแนะนำตัวว่าโทรมาจากหน่วยเหนือเพื่อขอความช่วยเหลือจากเขา ก่อนรายงานว่ามี ผกค. กลุ่มหนึ่งส่ง คนมาเจรจาว่าพวกตนจะยอมออกป่าต่อเมื่อมีหมวดสมชายมารับตัวไปเท่านั้น ทันทีที่อีกฝ่ายพูดจบเขาก็รีบตบ ปากรับคำอย่างไม่ลังเล และฝากทางหน่วยเหนือให้ช่วยจัดเตรียมเฮลิคอปเตอร์ พร้อมทั้งดำเนินเรื่องวันเวลาและ สถานที่นัดหมาย กระทั่งสัปดาห์ต่อมาการเผชิญหน้าของทั้งสองฝ่ายจึงเกิดขึ้น

“เรานัดเจอกันที่แถวๆ บ้านน้ำหนาว พวกผมไปกัน 80 กว่าคน ส่วนหมวดสมชาย มากับลูกน้องไม่กี่สิบ แกสั่งให้ลูกน้องปลดปืนออก ทางผมก็วางอาวุธหมด จากนั้นนั่งลงเจรจากัน แกยืนยันกับพวกเราว่าจะไม่มีกรณี แบบชุด สหายอุทิศ อีกแน่นอน เพราะก่อ.รมน. ส่งแกมาโดยตรง แต่พวกเราบางคนที่ไม่เคยสนิทสนมกับแกมาก่อนยังกังวล ดังนั้นแกเลยยื่นข้อเสนอว่าคืนนี้จะนอนที่นี่ด้วยเลย แล้วพรุ่งนี้ค่อยกลับลงไปพร้อมกัน ใครจะเอา มีดมาแทงตอนหลับก็ทำ’ แกพูดลอยๆ แบบไม่มีอารมณ์

ตกดีกผมบอกทุกคนว่าให้ไว้ใจกันได้แล้วและขอพวกเขาถอดกระสุนออกจากปืนทุกกระบอกส่งมาให้ผม เพื่อนำมันไปซ่อน หลังจากนั้นเราก็ตีมกกันเต็มคราบ ต่างคนต่างเมา ล้อมวงเล่าเรื่องราวในชีวิต ก่อนนอนกอง ระเกะระกะยัน รุ่งเช้า” สหายนาวา ย้อนเล่าถึงช่วงเวลาพิสดารจิตใจ

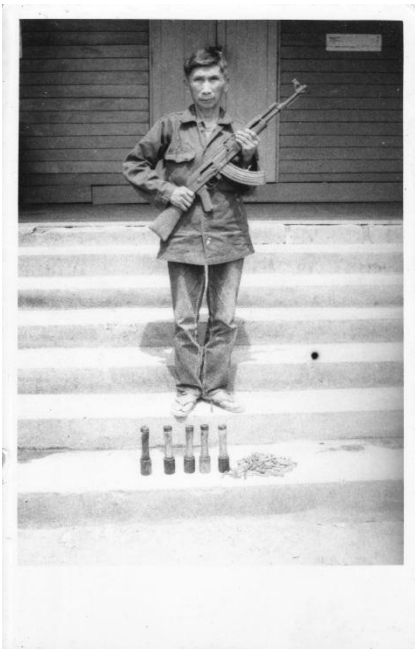
“พี่แฉ้วเขาเป็นคนดีนะ แกคอยติดตามสถานการณ์เราตลอด แม้ว่าเราจะหนีเข้าป่ารอบสองแกก็ไม่ว่าอะไร ยังเขียนจดหมายติดต่อกันได้กันตามปกติ แถมยังเคยวานให้เราช่วยดูแลความสงบเรียบร้อยแถวชายแดน ซึ่งเราก็ก็นึกใจดูให้ และที่เรากล้ามอบตัวครั้งนี้ เพราะเห็นว่าพี่แฉ้วเป็นคนรับรองความปลอดภัย” สหายสง่าเสริม

เฮลิคอปเตอร์ลดระดับลงบริเวณสนาม ฮ. ที่ถูกถางรอไว้ตามความหมาย สมชายเดินนำเหล่าสหายทยอยนั่งเข้าประจำที่ พลขับขยับเครื่องยกตัวทะยานเหนือยอดสน ได้ระดับขึ้นจนป่าทึบเป็นปีกแผ่น และลำนํ้าหมาวรวาคุ้งแคบไหลคดโค้งเรื่อยไปไกลลิบ ร่วมร้อยชีวิตก้าวลง ณ บ้านสบมาง ทั้งหมดนับเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในเขตพื้นที่จังหวัดน่านที่มอบตัวเป็นลำดับสุดท้าย และเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวทั้งหลายจึงคลี่คลายและจบสิ้นลงแต่เพียงเท่านี้

“ฝนโปรยโรยอ่อน ตะวันรอรอรอน วิหคจรคืบสูวัง
ฉากแห่งภูผามาบดบัง พังหรีงบรเพลง เสียงเพลงกล่อมไพร
เสียงเพลงกล่อมไพร เสียงเพลงกล่อมไพร...ในยามเย็น”

...หลังจากเซ็นเอกสารมอบตัวเสร็จสรรพ สหายเคลื่อนไหวจึงถูกส่งตัวไปอบรมยังศูนย์การณยุทธพิชัยแห่งใหม่ ก็นั่งอยู่ และฝึกฝนวิชาการเกษตรกรรม ประมาณ 45 วัน ก่อนกลับมาเอาดีด้านเกษตรอินทรีย์ผสมผสาน เพาะปลูกพืชผักผลไม้สารพัดชนิด รวมถึงความพยายามครั้งล่าสุดในการปลูกปล้ำกับตัวเพี้ยกิ้งเกาอย่างงุ่นในพื้นทีนาไร่ ที่รัฐจัดสรรให้ตามโครงการผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย

สหายดาวได้รับการผลักดันด้านวิชาทางการแพทย์ซึ่งสั่งสมมาตั้งแต่แรกอยู่ป่า จนได้หนังสือรับรองผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ช่วยแพทย์แผนจีน ณ วิทยาลัยบรมราชชนนี พระยา เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ปัจจุบันจึงกลายเป็นหมอนวดและหมอฝังเข็มมือดีประจำหมู่บ้าน

หลังจากประสบอุบัติเหตุเหยียบกับระเบิดจนสูญเสียขาซ้าย สหายโค่นก็ตัดสินใจเดินทางกลับบ้านไปประกอบอาชีพค้าขาย สืบทอดธุรกิจครอบครัวตามความคาดหวังของพ่อและแม่ โดยทุกๆ ปี เขาจะหาโอกาสกลับมายังจังหวัดน่านเพื่อพาภรรยาและลูกๆ มาเยี่ยมคุณตา คุณยาย รวมถึงร่วมขับเคี่ยวงานเฉลิมฉลองอนุสรณ์สถานภุชยศักดิ์ในฐานะคณะกรรมการหมู่บ้าน

เช่นเดียวกันกับ สหายอาคมที่ติดใจในเมืองน่าน เขาย้ายลงมาหลักปักฐาน ก่อนพบเจอเนื้อคู่ สร้างครอบครัว และประกอบอาชีพพ่อค้าเชียงใหม่ริมตลาดชุมชนแห่งหนึ่ง

ด้วยลักษณะของความเป็นผู้นำจึงทำให้ สหายนาวาถูกรับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน เขายอมรับอย่างเต็มปาก เต็มคำว่า “เป็นผู้ใหญ่บ้านเหนื่อยกว่าคอมมิวนิสต์หลายเท่า”

สหายช่วง คือลูกบ้านที่น่ารักในหมู่บ้านเล็กๆ ของพ่อหลวงนาวา ปัจจุบันยึดอาชีพหน่วยป้องกันสาธารณภัยเป็นอาชีพที่สอง หลังจากลอบเข้ามาพบกับทางการ ถูกจับเกณฑ์ทหาร และส่งไปปฏิบัติงานสกัดกั้นทหารป่า แต่ไม่ยอมทำตามหน้าที่จึงโดนโยกย้าย

ส่วน สหายสง่าเมื่อพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านเมื่อปีกลาย ก็ย้ายลงมาเป็นรองผู้ใหญ่ แต่ไม่ว่าไปไหนมาไหนก็ยังถูกทัก “พ่อหลวงๆ” อยู่ตามเดิม นอกจากรับภาระเป็นองค์ประชุมและดูแลความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน ยามว่างสหายสง่าหมั่นลงแปลงถั่วกับข้าวไร่ ซึ่งปลูกไว้กินมากกว่าขาย และไม่เคยมคิดจะทำไร่ข้าวโพดเหมือนใครๆ “อีกหน่อยถ้าถนนเส้นนี้แตกคงได้เห็นข้าวโพดแตกกลางถนนแน่ๆ” เขากล่าวติดตลก แต่ไม่วายหัว เหล้าข้าวโพดแหว่งไปกึ่งที่บ้านสหายเคลื่อนไหวแทบทุกเย็น

เชิงอรรถ

1. จากเพลง “คืนสู่รัง” ของ มงคล อุทก หรือ หว่อง คาราวาน นักดนตรีเพื่อชีวิตวงคาราวาน และอดีตสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

อนุสรณ์สถานแห่งความทรงจำ จากปัจจุบันสู่อดีต...แต่อนาคต

อนุสรณ์สถานทุกแห่งย่อมมีวัตถุประสงค์ในการจัดสร้างขึ้นคล้ายคลึงกัน นั่นคือ เพื่อรำลึก ยกย่อง และเชิดชูเกียรติของผู้ล่วงลับ ตลอดจนเป็นเสมือนหนึ่งเครื่องเตือนใจให้เราได้กลับมาทบทวนบทเรียนจากอดีต นำมาพัฒนาปัจจุบัน และสร้างสรรค์อนาคต โดยภายหลังกองไฟปฏิวัติมอดดับ เราสามารถพบเห็นสิ่งปลูกสร้างลักษณะดังกล่าว ซึ่งเกี่ยวโยงกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ยุคสงครามคอมมิวนิสต์ในพื้นที่จังหวัดน่าน อยู่ด้วยกันหลัก ๆ ทั้งหมด 4 แห่ง อันได้แก่ อนุสรณ์สถานภูพยัคฆ์, สถานวีรชนเพื่อประชาธิปไตย (สหายยงค์) แห่งสำนักครองชัย, อนุสาวรีย์วีรกรรม พลเรือน ตำรวจ ทหารและพิพิธภัณฑสถานทหารทุ่งช้าง และอนุสรณ์สถานยุทธภูมิบ้านห้วยโก้นนุ่

คณะสังคมนิยมรำลึก

อนุสรณ์สถานภูพยัคฆ์

บ้านน้ำรพพัฒนา ตำบลขุนน่าน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

ตั้งอยู่ท่ามกลางนิเวศอันอุดมสมบูรณ์ของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ไม่ไกลจากสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามแนวพระราชดำริภูพยัคฆ์ และสำนัก 708 อดีตศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ปัจจุบัน “อนุสรณ์สถานภูพยัคฆ์” แห่งนี้ ได้เปิดให้บริการแก่บรรดานักศึกษา นักท่องเที่ยว หรือประชาชนผู้สนใจในเรื่องราวประวัติศาสตร์การต่อสู้ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้เข้ามาเยี่ยมชมและศึกษาค้นคว้าภายในอาคารพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ประชาชน และอาคารพิพิธภัณฑสถานชาติ ลัวะ - ม้ง ที่บอกเล่าความเป็นมา ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงวิถีชีวิตของ พี่น้องชนเผ่าในพื้นที่ มากกว่า 9 ปี แล้ว นอกจากนี้ประมาณ วันที่ 10 ธันวาคม ของทุกปี ยังได้มีการจัดงานรำลึกวีรชน ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลแด่สหายผู้วายชนม์ พร้อมจัดกิจกรรมต่างๆ มากมาย ที่มีเป้าหมายเพื่อให้คนท้องถิ่น คนเมือง นักเรียน นักศึกษา และบรรดามิตรสหายเก่าทั้งหลายได้มาพบปะสังสรรค์ สานสัมพันธ์ และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในด้านต่างๆ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตของพี่น้องผู้ร่วมพัฒนาไทย เช่น กิจกรรมมอบทุนเรียนฟรี ไม่มีค่าใช้จ่ายและทุนการศึกษาทุนให้แก่ลูกหลานของมิตรสหายที่มีผลการเรียนดี โดยปัจจัยทั้งหมดได้มาจากแรงสนับสนุนของเพื่อนพ้องผู้เคยร่วมทุกข์ร่วมสุข ผู้มีจิตศรัทธา และรายได้จากการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกต่างๆ ในวันงาน กิจกรรมประกวดวาดภาพและแต่งเรียงความเกี่ยวกับท้องถิ่น กิจกรรมมอบทุนเพื่อเพื่อนผู้พิการจากภัยสงคราม พร้อมหาผู้สนับสนุนจัดทำชาเขียว จัดตั้งห้องสมุดชุมชน และแบ่งปันหนังสือให้กับห้องสมุดโรงเรียน กิจกรรมด้านสุขภาพอนามัย ที่มีทีมให้บริการฝังเข็มจากอดีตสมาชิกหน่วยแพทย์ประจำพรรคฯ พร้อมด้วยบริการตรวจสุขภาพจากทีมแพทย์โรงพยาบาลน่าน โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชปัวและโรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติ กิจกรรมสนับสนุนสหายเก่าที่มีทักษะด้านการแพทย์แผนจีน ให้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมและต่อยอดทักษะเพื่อรับหนังสือรับรองผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ปวยแพทย์แผนจีน ณ วิทยาลัยบรมราชชนนี พระยา สำหรับใช้ในการประกอบอาชีพอย่างถูกต้อง

ตามกฎหมาย ตลอดจนกิจกรรมความบันเทิงต่างๆ ทั้ง การแข่งขันกีฬา การแสดงดนตรี จากอดีตสมาชิกหน่วยศิลปวัฒนธรรมของพรรคฯ เพื่อสร้างบรรยากาศสนุกสนาน ครื้นเครง ให้แก่ผู้ร่วมงานซึ่งเดินทางมาจากทั่วทุกสารทิศ หลากองค์กรและหน่วยงาน จนกระทั่งปัจจุบัน งานรำลึกวีรชน และอนุสรณ์สถานแห่งนี้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ที่สำคัญยังมีส่วนอย่างมากในการสร้างงาน สร้างรายได้ ชับเคลื่อนเศรษฐกิจท้องถิ่น และนำการพัฒนาไปสู่ชุมชน

ภาพจาก www.manager.co.th

อนุสรณ์สถานภูพยัคฆ์

ภาพจาก : www.manager.co.th

วีรชนสถานที่พำนัก

สถานวีรชนเพื่อประชาธิปไตย (สหายยงค์) แห่งสำนักครองชัย

บ้านห้วยลอย ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

อีกหนึ่งอนุสรณ์สถานที่หลายคนอาจไม่ค่อยรู้จักกันมากนัก แต่สถานที่แห่งนี้เป็นส่วนประกอบสำคัญในประวัติศาสตร์ความเคลื่อนไหวของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน อีกทั้งยังมีบทบาทอย่างมากในการเป็นศูนย์รวมใจชาวบ้าน รวมถึงสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนร่วมมือกันดูแลรักษาป่าต้นน้ำแหล่งอาหารที่สำคัญของชุมชน

“สถานวีรชนเพื่อประชาธิปไตย (สหายยงค์) แห่งสำนักครองชัย” สร้างขึ้นเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2550 หลังจากที่ทางด้านครอบครัวศรีสัตยเสถียร ได้ตระเวนออกตามหาตัว วิโรจน์ บุตรชายหัวแก้วหัวแหวน ที่หายตัวไปพร้อมกับเพื่อนๆ ขณะกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ก่อนมาทราบข่าวว่าเขาได้สละชีวิตลงที่นี่ในนามนักอุดมการณ์ ‘สหายยงค์’ ร่างของเขาถูกกลบฝังไว้ใต้ผืนดินในอาณาเขตเดิมที่เคยเป็นค่ายทหารครองชัย สถานที่สุดท้ายที่หัวใจของเขาสนิทหนึ่ง เนื่องจากไม่อาจทนพิษบาดแผลจากกับระเบิด โดยด้านครอบครัวตัดสินใจให้ลูกชายได้หลับใหลอย่างสงบใต้ร่มอุดมการณ์ที่เขารัก พร้อมมอบเงินสนับสนุนในการบูรณะหลุมฝังศพและจัดสร้างเป็นอนุสรณ์สถานตามเจตนารมณ์ของบรรดามิตรสหาย

ถัดมาราวต้นเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2550 สถานวีรชนเพื่อประชาธิปไตยฯ แห่งนี้จึงมีการจัดพิธีทำบุญและรำลึกถึงเหล่าสหายผู้อุทิศตนขึ้นเป็นหนแรก พิธีเล็กๆ กลางผืนป่าอันเงียบสงบดำเนินไปอย่างอบอุ่น มีการทำบุญกรวดน้ำ กิจกรรมระบำรำฟ้อนประกอบท่วงทำนองท้องถิ่น และกิจกรรมมอบทุนการศึกษาแก่บรรดาลูกหลาน โดยในงานพร้อมหน้าพร้อมตาด้วยบรรดาญาติสนิทมิตรสหาย คนในชุมชน ตลอดจนหน่วยงานราชการที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

แม้ปัจจุบันพิธีดังกล่าวจะได้ยุติลงแล้ว เนื่องจากเหตุผลด้านความร่วมมือ และความสนใจของผู้คนที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย รวมถึงทำเลที่ตั้งไกลตา จึงทำให้สถานวีรชนแห่งนี้ค่อยเลือนหายไปกับกาลเวลาดังโบราณสถานล้ำค่าตกสำรวจ ทว่าในทุกๆ ปี ยังคงมีคณะสหายร่วมอุดมการณ์เดินทางมาเคารพสักการะ พร้อมทำความสะอาดบริเวณหลุมฝังศพมิตรรักสหายเสมอ เช่นเดียวกับคนในชุมชนที่ร่วมแรงร่วมใจกันดูแลรักษาผืนป่ามรดกแห่งสรรพชีวิตและสถานที่สถิตอุดมการณ์แห่งวีรชนเป็นอย่างดี

| สถานวีรชนเพื่อประชาธิปไตย (สหายยงค์) แห่งสำนักครองชัย

อนุสาวรีย์กลางสงคราม

อนุสาวรีย์วีรกรรม พลเรือน ตำรวจ ทหาร และพิพิธภัณฑสถานทหารทุ่งช้าง

ริมทางหลวงหมายเลข 1080 สายน่าน - ทุ่งช้าง ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

“อนุสาวรีย์วีรกรรม พลเรือน ตำรวจ ทหาร” หรือ “อนุสาวรีย์วีรชนทุ่งช้าง” ได้รับการอนุมัติจาก คณะรัฐมนตรีให้ดำเนินการสร้างขึ้นเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2518 ในช่วงเวลาเดียวกับที่สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยกำลังช่วงชิงความได้เปรียบทางด้านกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ และเคลื่อนแนวรบลี้มล้ำฝ่ายตรงข้ามอย่างดุเดือด กล่าวคือ ปีเดียวกัน ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไทยได้เดินทางเข้าพบเหมาเจ๋อตุงที่กรุงปักกิ่ง เพื่อเริ่มต้นสานสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนอย่างเป็นทางการ อันส่งผลให้รัฐบาลจีนยุติความช่วยเหลือแก่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยให้ในเวลาต่อมา ส่วนทางฝั่งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเองก็ลงมือเปิดเกมรุกอย่าง อุกอาจบุกยึดฐานปฏิบัติการบ้านห้วยโก้นด้ายกองกำลังขนาดใหญ่ที่สุดอย่างไม่เคยมีมาก่อน นั่นจึงเป็นเหตุให้อนุสรณ์สถานแห่งนี้ไม่เพียงแต่จะถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นสถานรำลึก เครื่องเตือนใจและสดุดีวีรกรรมของพลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่พลีชีพเพื่อชาติและความสงบสุขของชาวน่าน หากยังนับเป็นกลยุทธ์ด้านจิตวิทยาอันคอยทำหน้าที่กระตุ้นพลังสามัคคี ระหว่าง พลเรือน ตำรวจ ทหาร ในการต่อสู้กับฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย โดยได้ถ่ายทอดสารดังกล่าวผ่านประติมากรรมปูนปั้น พลเรือน ตำรวจ ทหาร ขณะกำลังร่วมแรงตั้งธงไทยไตรรงค์

อนุสรณ์สถานแล้วเสร็จในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2519 และได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรง ประกอบพิธีเปิดอย่างเป็นทางการ ต่อมาจึงถือเอาวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ของทุกปี เป็นวันประกอบพิธีวางพวงมาลาพร้อมบำเพ็ญกุศลผลบุญแด่เหล่าวีรชนสืบเนื่องมาจนกระทั่งปัจจุบัน

โดยไม่ไกลจากอนุสาวรีย์ฯ ยังมี “พิพิธภัณฑสถานทหารทุ่งช้าง” พิพิธภัณฑสถานขนาดเล็ก ภายในจัดแสดง อาวุธยุทโธปกรณ์ของทหาร บันทึกเรื่องราวตำนาน รวมถึงภาพถ่ายประวัติศาสตร์การร่วมมือปราบปราม ฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ของทหาร ตำรวจ และพลเรือน ในพื้นที่ อำเภอทุ่งช้าง ที่นับว่าสำคัญ และหาดูยากยิ่ง ซึ่งเปิดให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาค้นคว้าโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ภาพจาก : www.thainorthtour.com

อนุสาวรีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร และพิพธิภยันต์ทุ่งช้าง

ภาพจาก : www.pantip.com/topic/35336864

พิพิธภัณฑ์จากควันปืน

อนุสรณ์สถานยุทธภูมิบ้านห้วยโก้นเก๋

บ้านห้วยโก้น ตำบลห้วยโก้น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

ถึงแม้ว่าเหตุการณ์ความสูญเสียครั้งสาหัสจากการถูกกองกำลังฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยรวม 300 ชีวิต บุกเข้าโจมตีจะผ่านมาแล้วกว่า 41 ปี แต่ “อนุสรณ์สถานยุทธภูมิบ้านห้วยโก้นเก๋” หรืออดีต “ฐานปฏิบัติการบ้านห้วยโก้น” แห่งนี้ ยังคงรักษาสภาพสมรภูมิประวัติศาสตร์เดิมไว้ค่อนข้างครบสมบูรณ์เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้เข้ามาศึกษา ซึ่งในอดีตสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เคยได้เสด็จมายังฐานปฏิบัติการบ้านห้วยโก้นเก๋แห่งนี้ พร้อมทรงนำคณะอาจารย์และนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 4 ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเข้าเยี่ยมชม ต่อมาภายหลังกองพลทหารม้าที่ 1 กองกำลังผาเมือง และหน่วยทหารในเขตพื้นที่จังหวัดน่านก็ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของยุทธภูมิประวัติศาสตร์ จึงได้ร่วมมือกันปรับปรุงฐานปฏิบัติการบ้านห้วยโก้นเก๋ให้กลายเป็นพิพิธภัณฑ์ทหารกลางแจ้ง และเปิดให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าชมได้อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2552 โดยภายในพื้นที่ของพิพิธภัณฑ์ประกอบด้วยจุดที่น่าสนใจ อาทิ สนามเพลาะและแนวกับระเบิด ซึ่งได้มีการทำสัญลักษณ์รำลึกแด่ทหารไทยผู้พลีชีพเพื่อชาติ เศษซากรถบรรทุกน้ำที่ถูกทำลายล้างด้วยจรวดอาร์พีจี อาคารจัดเก็บอาวุธยุทธโปกรณ์ อุปกรณ์การแพทย์ เสายิงกรัง เอกสารสำคัญ และเครื่องมือเครื่องมือนานาชนิดที่รวบรวมได้จากเหตุการณ์ดังกล่าว รวมทั้งยังมีบ้านพักสำหรับให้บริการแก่บรรดานักท่องเที่ยวอีกด้วย

อนุสรณ์สถานยุทธภูมิตบ้านห้วยโก๋นเก่า

บทเรียนจากการเรียนรู้

การเคลื่อนไหวของขบวนการคอมมิวนิสต์จังหวัดน่าน พบว่าได้มีการส่งสมาชิกเข้าแทรกซึมชาวเขาเผ่าต่าง ๆ โดยเฉพาะเผ่าแม้วให้เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาล ในช่วงปี พ.ศ. 2494 จากนั้นจังหวัดน่านถูกแทรกซึมจากฝ่ายตรงข้ามและผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ กองทัพบกจึงได้จัดกำลังทหารจากหน่วยกองพลทหารม้าเข้าทำการปราบปราม ในปี 2505 ทาง พคท. สามารถขยายอิทธิพลครอบคลุมพื้นที่ชายแดนจังหวัดน่านไว้ได้เกือบทั้งหมดภายในเวลาเพียงไม่กี่ปี เนื่องด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดน่านที่อยู่ติดชายแดนประเทศลาว พื้นที่เป็นป่าเขาสูงชัน รกทึบ มีเส้นทางติดต่อกับจังหวัดแพร่เพียงเส้นทางเดียว จึงเอื้ออำนวยให้ พคท. เข้ามาจัดตั้งเขตฐานที่มั่นอำนาจรัฐ และกองทัพปลดปล่อยประชาชนได้อย่างเสรี ในที่สุดกองทัพบกได้จัดตั้งกองพลทหารม้าส่วนหน้าขึ้นมาเพื่อเป็นหลักในพื้นที่ซึ่งแต่เดิมมีเพียงตำรวจตระเวนชายแดน ส่วนในด้านของ พคท. นั้น ได้ถ่ายทอด ปลุกฝัง และให้การศึกษาด้านรูปการจิตสำนึก ทำให้สมาชิก พคท. เกิดผลงานปฏิบัติที่ส่งผลสะท้อนทางการเมืองจนเป็นที่หวาดกลัวของชนชั้นปกครอง และชนชั้นกษัตริย์ด้อยอย่างมาก นำไปสู่การจับกุม คุมขัง ปราบปราม เช่นฆ่าสมาชิก พคท. จำนวนมาก พคท. จึงตัดสินใจส่งผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในเมืองเข้าสู่ชนบท และเขตป่าเขาในปี 2505 เพื่อทำการต่อสู้ด้วยอาวุธ และก้าวไปสู่การยึดอำนาจรัฐขั้นเด็ดขาด และเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2510 เป็นวัน “เสียงปืนแตก” ครั้งแรกในภาคเหนือ เมื่อผกค. เข้าต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ที่ใช้กำลังเข้าปิดล้อมเพื่อทำการจับกุมสมาชิก พคท. ที่อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน จากนั้นการต่อสู้ได้ขยายไปในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ได้มีพลเรือน ตำรวจ ทหารเสียชีวิตนับร้อยเพื่อปกป้องชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์จากการคุกคามของผกค. นอกจากนี้ พคท. ได้จัดตั้งกองทหารบ้านเป็นกองกำลังติดอาวุธของชนชาติม้ง ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นกำลังสำคัญในการได้ตีการล้อมปราบได้เป็นผลสำเร็จและภูแวได้กลายเป็นเขตปลดปล่อยเขตแรกของประเทศที่อำนาจรัฐส่วนกลางเข้าไม่ได้ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของพรทิพย์ แซ่เตียว (2551) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปการจิตสำนึกชนชั้นกรรมาชีพของสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยผลการศึกษาพบว่า ลักษณะรูปการจิตสำนึกชนชั้นกรรมาชีพในทัศนะของสมาชิก พคท. ประกอบด้วย ความหมาย รากฐานที่มา โครงสร้าง เนื้อหา และพัฒนาการ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของลัทธิมาร์กซ์ และสัมพันธ์กับสถานการณ์ของประเทศไทย สำหรับการเกิดขึ้นของรูปการจิตสำนึกชนชั้นกรรมาชีพของสมาชิก พคท. ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 5 ประการ คือ การศึกษาเอกสารแนวคิดของ พคท. การปลุกฝังจากครอบครัวหรือโรงเรียน การเข้าร่วมเหตุการณ์ทางการเมือง การถูกกดขี่ขูดรีดจากเจ้าหน้าที่รัฐ และการเข้าหน่วยจัดตั้งของ พคท. ซึ่งเป็นเงื่อนไขชี้ขาดการเกิดรูปการจิตสำนึกชนชั้นกรรมาชีพ โดยมีกระบวนการปลุกฝังหล่อหลอมรูปการจิตสำนึกชนชั้นกรรมาชีพของ พคท. การศึกษาลัทธิมาร์กซ์ การปฏิบัติปฏิบัติ และผลการปฏิบัติปฏิบัติเป็นเกณฑ์ชี้วัดการดำรงอยู่และการพัฒนาของรูปการจิตสำนึกชนชั้นกรรมาชีพของสมาชิก พคท. ที่เคยปฏิบัติงานอยู่ในฐานที่มั่นจังหวัดน่าน ส่วนการแปรเปลี่ยนรูปการจิตสำนึกชนชั้นกรรมาชีพ ปราบกฏชัดเจนภายหลังการสลายตัวของฐานที่มั่น

จังหวัดน่านปี พ.ศ. 2526 โดยพบว่า ปัจจุบัน สมาชิก พคท. ที่เคยปฏิบัติงานอยู่ในฐานที่มั่นจังหวัดน่าน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มเด็ดเดี่ยว ยืนหยัดรูปการจิตสำนึกชนชั้นกรรมาชีพ ใช้ลัทธิมาร์กซ์ชี้นำการปฏิบัติทางสังคม เข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมือง คิดเป็น 13.63 เปอร์เซ็นต์ 2. กลุ่มลังเล ใช้ลัทธิมาร์กซ์ตามความรู้เดิม ไม่เข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมือง คิดเป็น 22.73 เปอร์เซ็นต์ 3. กลุ่มละเล็กละลองการจิตสำนึกชนชั้นกรรมาชีพและมีรูปการจิตสำนึกชนชั้นอื่น คิดเป็น 54.55 เปอร์เซ็นต์ และ 4. กลุ่มต่อต้านรูปการจิตสำนึกชนชั้นกรรมาชีพ หักล้างหลักการพื้นฐานของลัทธิมาร์กซ์ ร่วมมือกับชนชั้นปกครองและทำงานเป็นสายข่าวให้ภาครัฐ คิดเป็น 9.09 เปอร์เซ็นต์

ทั้งนี้ในส่วนของการพบปะได้มีคำสั่งให้กองพลทหารม้าที่ 1 ส่วนหน้าเข้าดำเนินการปราบปรามและเปิดยุทธการกวาดล้างกำลังของ ผกค. อย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับมาตรการทางการเมือง โดยรัฐบาลเข้าไปจัดตั้งและฝึกชาวเขาอาสาสมัคร (ชชส.) ทำการรบบแบบกองโจรด้วยวิถีเกลือกจี้มเกลือก โดยมีข้อแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับสัญญาติการให้สิทธิที่ดินทำกิน และความจงรักภักดีต่อแผ่นดินไทย มั่งจึงร่วมรบกับทหารแบบเคียงบ่าเคียงไหล่จนฐานที่มั่นของ พคท. แตก ยุทธการสำคัญในเหตุการณ์ครั้งนี้คือ ยุทธการสุริยพงษ์ ซึ่งถือเป็นยุทธการ “ปิดฉาก” เรื่องราว “พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย” ในจังหวัดน่าน และพื้นที่ภาคเหนือรวมถึงพื้นที่อื่น ๆ ต่อมาอย่างสิ้นเชิง นโยบาย “66/23” ของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ที่ใช้ “การพัฒนา” นำ “การทหาร” กระทั่ง ผกค. (ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์) กลับใจมาเป็น “ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย” ขณะเดียวกันการรบที่เกิดจากความแตกต่างทางอุดมการณ์ของยุทธการสุริยพงษ์ในพื้นที่จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นฐานที่มั่นสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ทำให้แทบไม่มีการเสียเลือดเสียเนื้อ มีพลเอกเป้ง มาลากุล ณ อยุธยา ทำหน้าที่เป็นเสนานิการวางแผนการรบในขณะนั้น ช่วยทำให้ประเทศไทยสงบ ทหาร (กองพลทหารม้าส่วนหน้า) มีการจัดตั้งโครงการพัฒนาฐานแสงเพลิงขึ้นที่จังหวัดน่าน เพื่อใช้เป็นศูนย์สาธิตงานด้านเกษตรกรรม การเลี้ยงหมู เลี้ยงวัว ปลูกผัก พลังงานทางเลือก และระบบชลประทาน ซึ่งชาวบ้านได้ศึกษาวิชาชีพลักษณะต่าง ๆ โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ทำให้ชาวบ้านสามารถนำความรู้ไปพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง และเห็นว่าทหาร ตลอดจนภาคราชการนั้นช่วยเหลือประชาชน เป็นมิตรกับประชาชน สถานการณ์จึงได้เริ่มเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดี ภายหลังจากยุทธการสุริยพงษ์จบลง ได้มีการจัดงาน “วันน่านสันติสุข” ขึ้น ในวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2526 ซึ่งมีอดีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์กว่า 6,000 คน ที่กลับใจเป็น “ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย” ร่วมกันปฏิญาณตนว่า “จะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และจะเข้าร่วมในการพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป” สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของเจริญพงศ์ พรหมศรี (2556) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กองทหารปลดแอกประชาชนมุสลิมไทย : การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกองกำลังติดอาวุธมุสลิมและพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การคลี่คลายความรุนแรงทางตรงกรณีกองทหารปลดแอกประชาชนมุสลิมไทย มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับการเสื่อมสลายของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระหว่างประเทศของพรรคคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลไทยที่

สามารถตกลงร่วมมือกันยุติการให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยการยุติการสนับสนุนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในการให้พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยใช้พื้นที่ ปัญหาความขัดแย้งทางความคิดภายในพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยและการปรับนโยบายในการต่อสู้กับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยผ่านนโยบาย 66/2523 รูปแบบเชิงอุดมการณ์ พบว่าทั้งสองกลุ่มต่างต้องการช่วงชิงอำนาจรัฐ แต่อุดมการณ์พื้นฐานแตกต่างกัน คือ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยใช้แนวคิดมาร์กซิส ในขณะที่กองกำลังติดอาวุธมลายูมุสลิมใช้แนวคิดอิสลามและเชื้อชาติมลายูปาตานี ซึ่งทำให้ปฏิสัมพันธ์ที่เริ่มต้นขึ้นและนำไปสู่การก่อตั้งกองทหารปลดแอกประชาชนมุสลิมไทยไม่ประสบความสำเร็จ

การสัมภาษณ์นักสู้เพื่ออุดมการณ์ (ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย) หมู่บ้านห้วยลอย ได้ข้อมูลการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ในป่า ประเพณี วัฒนธรรม บทบาทหน้าที่นักสู้เพื่ออุดมการณ์ (ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย) และภูมิปัญญาที่ใช้ในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหารการกินจึงต้องทำเป็นอาหารแห้ง กินกับข้าวที่หุงหาในป่า การทำครัวจะขุดเจาะดินให้เป็นเตาไฟ น้ำที่นำมาบริโภคเป็นน้ำที่ได้จากลำห้วยต่าง ๆ มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน เช่น หน่วยสนับสนุน หน่วยเสบียง หน่วยมวลงน เป็นต้น

มีการแต่งเพลงสำหรับช่วงเวลาที่ดำข้าว เพื่อความสนุกสนาน และเป็นการสร้างความสามัคคีเทคนิคการเดินป่า มีการจัดทำแผนที่โดยใช้การทำเครื่องหมายในแผนที่เป็นหลัก เพื่อให้ทราบสภาพป่าและเส้นทางทั้งหมด มีการประชุมเพื่อปรับวิธีการอยู่ร่วมกัน จัดซื้อจัดหาเสบียงจากหมู่บ้านมวลงน และผู้ที่ทำหน้าที่จัดส่งเสบียง มีส่วนสนับสนุนทางการเงิน ยารักษาโรค การดูแลรักษาผู้ป่วยครบวงจรการมีระเบียบกฎเกณฑ์ในการดำรงชีวิตในป่ามีความเคร่งครัด และเป็นระเบียบเหมือนทหาร ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีหน้าที่ของตนเอง และทำตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด

การสัมภาษณ์ทหารที่อยู่ในเหตุการณ์ขณะนั้น ได้มีการเข้ามาในพื้นที่โดยได้รับคำสั่งมาประจำการในพื้นที่จังหวัดน่าน เนื่องจากมีการสู้รบอย่างรุนแรง ทำให้ต้องมีการขอกำลังพลเสริมในการรบได้ทำการสมัครเข้ามาเป็นทหารอาสาสมัคร และส่วนใหญ่เป็นประชาชนในจังหวัดน่าน ซึ่งทำให้เกิดความรักและหวงแหนแผ่นดิน การดำรงชีวิต และความเป็นอยู่ในฐานปฏิบัติการ มีการออกลาดตระเวนในป่านำอาหารแห้งพกติดตัวไป เช่น ข้าวต้มมัด ปลาแห้ง เนื้อแห้ง เป็นต้น การรับ - ส่งเสบียงในฐานปฏิบัติการมีการส่งเสบียงจากเฮลิคอปเตอร์ ประมาณ 10 วันต่อครั้ง และมีการวางกำลังเป็นจุดในรัศมีรอบ ๆ ฐานปฏิบัติการห่างประมาณ 500 เมตร โดยมีกำลังพลคอยคุ้มกัน อาหารส่วนใหญ่เป็นอาหารแห้ง อาหารที่ได้จากป่า เช่น ผักป่า เช่น หน่อไม้ หยวกกล้วย เป็นต้น

การวิเคราะห์สาเหตุ และแนวทางการป้องกัน

สาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อเหตุการณ์ความขัดแย้งทางแนวความคิดของลัทธิการเมืองในจังหวัดน่าน พบว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์ได้แพร่อิทธิพลทางแนวความคิด โดยการแทรกซึมเข้ามาในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2466 โดยการดำเนินงานขององค์การคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2495 ทางรัฐบาลไทยได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ขึ้น จึงทำให้พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย กลายเป็นพรรคการเมืองที่ผิดกฎหมาย จึงเกิดการขยายศูนย์ไปสู่พื้นที่ชนบท โดยในเขตภาคเหนือของประเทศไทยได้ทำการมุ่งเข้าหาพื้นที่ป่าเขาในเขตจังหวัดน่านและจังหวัดเชียงราย ส่วนแนวทางการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางแนวความคิดของลัทธิการเมืองในจังหวัดน่าน ได้แก่ การเข้าถึงประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ การให้เสรีภาพทางความคิดแก่ประชาชน รับฟังปัญหา และร่วมกันแก้ไขปัญหา รัฐควรปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองที่ถูกต้อง และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรัฐกับประชาชน

ตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งประวัติศาสตร์

จากการศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาและข้อมูลปฐมภูมิ ทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาเชื่อมโยงแหล่งประวัติศาสตร์สงครามความขัดแย้งทางแนวความคิดของลัทธิการเมืองใน จังหวัดน่าน โดยออกแบบตัวอย่างแผนที่ท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ความขัดแย้งแนวความคิดของลัทธิการเมืองในจังหวัดน่าน เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การอนุรักษ์และวางแผนการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดน่าน

เส้นทางหมายเลข 1080 อำเภอเมืองน่าน - อำเภอเฉลิมพระเกียรติ (แยกบ้านน้ำช้าง) มีแหล่งประวัติศาสตร์จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ สุสานปฏิบัติการบ้านปรางค์, อนุสรณ์สถานทหารทุ่งช้าง, พิพิธภัณฑสถานทหารทุ่งช้าง, สะพานบ้านปอนและอ่างเก็บน้ำบ้านปอน, สุสานปฏิบัติการบ้านห้วยโก้น, บ้านน้ำช้าง และบ้านน้ำรพัฒนา (สำนัก 708 ภูพยัคฆ์)

เส้นทางหมายเลข 1081 อำเภอปัว - น้ำยาว - อำเภอบ่อเกลือ - แยกบ้านน้ำช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีแหล่งประวัติศาสตร์จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ พื้นที่ศูนย์อพยพบ้านน้ำยาว, สุสานปฏิบัติการ กม.35, กม.41, บ้านหลักลาย (กม.45), บ้านยอดดอยพัฒนา, สุสานปฏิบัติการทหาร กม. 55, น้ำตกห้วยต้นตอง, ถ้ำผาแก้ว และบ้านน้ำหมาว กม.60

เส้นทางหมายเลข 1256 อำเภอปัว - อำเภอบ่อเกลือ มีแหล่งประวัติศาสตร์จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ บ้านเตย และจุดชมวิว

เส้นทางหมายเลข 1257 อำเภอสันติสุข - อำเภอบ่อเกลือ มีแหล่งประวัติศาสตร์จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ บ้านดอนไพรวัลย์, บ้านแม่สะน่าน, สำนักสหายยงค์, บ้านห้วยลอย, บ้านสบมาง ห้วยล้อม, พระตำหนักภูฟ้า และบ้านท่าทางหลวง

เส้นทางหมายเลข 1291 บ้านนาหนูน (เชียงกลาง) - บ้านกอก มีแหล่งประวัติศาสตร์จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ บ้านมณีพุกษ, ดอยผาผึ้ง และถ้ำผาผึ้ง

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการเกิดความขัดแย้งแนวความคิดของลัทธิการเมืองมีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบสังคมนิยมที่มุ่งเน้นการรวมทรัพย์สินเป็นของชุมชน มีการแบ่งปันจัดสรรรายได้แก่บุคคลอย่างเสมอภาค จึงทำให้เกิดผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย (ผกค.) จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้หมดสิ้น แล้วเปลี่ยนเป็นระบบสังคมนิยมแบบคอมมิวนิสต์ โดยการสนับสนุนจากประชาชน พร้อมกับการใช้กำลังถืออาวุธล้มล้างรัฐบาล ดังนั้นควรมีแนวทางในการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางแนวความคิดของลัทธิการเมือง

1.1 การให้เสรีภาพทางความคิดของประชาชน รับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น และแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องโดยการหาต้นเหตุของปัญหาให้ได้

1.2 รัฐควรเข้าไปพบปะ พูดคุย แก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับประชาชน โดยเฉพาะปัญหาเรื่องรายได้ นำความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ให้เข้าถึงประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจต่อรัฐและจงรักภักดีชาติบ้านเมือง ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกและไม่ก่อการร้ายแก่ประเทศชาติ

2. เสนอให้จัดทำหลักสูตรในชุมชน ให้เยาวชนได้เรียนรู้ ตลอดจนการสร้างพิพิธภัณฑ์ให้เปรียบเสมือนโรงเรียน เป็นสถานที่ในการทัศนศึกษาของนักเรียนนักศึกษา ให้ทราบข้อมูลในอดีตความขัดแย้งแนวความคิดของลัทธิการเมืองของจังหวัดน่าน และป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งอีกในอนาคต

3. ควรสรุปข้อมูลที่สำคัญ จัดทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ให้เข้ากับยุคสมัย และง่ายต่อการเข้าถึงของประชาชน

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ ทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาเชื่อมโยงแผนที่ท่องเที่ยวแหล่งประวัติศาสตร์สงครามความขัดแย้งทางแนวความคิดของลัทธิการเมืองใน จังหวัดน่าน ที่น่าสนใจ 3 เส้นทาง

เส้นทางที่ 1 เส้นทางหมายเลข 1080 อำเภอเมืองน่าน - อำเภอเฉลิมพระเกียรติ (แยกบ้านน้ำช้าง) มีแหล่งประวัติศาสตร์จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ อนุสรณ์สถานทหารทุ่งช้าง, พิพิธภัณฑสถานทหารทุ่งช้าง, สะพานบ้านปอนและอ่างเก็บน้ำบ้านปอน, ฐานปฏิบัติการบ้านห้วยโก๋น, และบ้านน้ำวีพัฒนา (สำนัก 708 ภูพยัคฆ์) อยู่ในแผนที่ได้แก่หมายเลข 01, 02, 05, 07 และ 08 ซึ่งเส้นทางนี้เป็นแหล่ง ประวัติศาสตร์ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎร และทรงวางพวงมาลา ณ อนุสาวรีย์วีรกรรมพลเรือน ตำรวจ ทหาร (การใช้เวลาเดินทางและเยี่ยมชมประมาณ 2 วัน 1 คืน)

เส้นทางที่ 2 เส้นทางหมายเลข 1081 อำเภอปัว – น้ำยาว - อำเภอบ่อเกลือ – แยกบ้านน้ำช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีแหล่งประวัติศาสตร์จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ฐานปฏิบัติการ กม.35, บ้านหลักลาย, ฐานปฏิบัติการ กม. 55, และถ้ำผาเก๋ อยู่ในแผนที่ได้แก่หมายเลข 18, 20, 21, และ 32 เส้นทางนี้เป็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่มีการสู้รบ เพื่อสกัดกั้นไม่ให้สร้างเส้นทางไปยังฐานปฏิบัติการภูพยัคฆ์ เป็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่มีการสู้รบดุเดือดมากและมีการสูญเสียมากทั้งสองฝ่าย (การใช้เวลาเดินทางและเยี่ยมชมประมาณ 1 วัน)

เส้นทางที่ 3 เส้นทางหมายเลข 1257 อำเภอสันติสุข – อำเภอบ่อเกลือ มีแหล่งประวัติศาสตร์จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สำนักสหายยงค์, บ้านห้วยลอย, และพระตำหนักภูฟ้า อยู่ในแผนที่ได้แก่หมายเลข 28, 30 และ 31 เส้นทางนี้เป็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่เคยเป็นโรงพยาบาลทပ် 9 ของ ผกค. สุสานของสหายยงค์ และรวมถึงกลุ่ม ผกค. ที่มอบตัวและได้จัดตั้งหมู่บ้านห้วยลอย (การใช้เวลาเดินทางและเยี่ยมชมประมาณ 1 วัน)

